DE COLLECTA, SEV BONATENENTIA IN HOC REGNO NEAPOLITANO

Tractatus absolutus, ac singularis.

In quo variæ, ac multiplices Quæstiones Vniuersitatibus perutiles, frequentes, ac necessariæ, luculenter, ingeniosè, ac dissertissimè pertractantur.

Opus quidem omnibus Iudicibus, Aduocatis, alijsque in foro versantibus, ac omnibus Iuris Diuini, Canonici, Ciuilis, ac Regni Neapolitani Studiosis apprimè vtile, ac pernecessarium.

AVTHORE

NICOLAO ANTONIO MAROTTA I. C. NEAPOLITANO

Patritio Tarentino, & in his Supremis Tribunalibus Aduocato præstantissimo, ac Summo Practico.

Nunc primum in lucem prodit.

Cum Sũmarijs, & Indice iuxta seriem Alphabeticam disposito.

Neapoli, ex Typographia Secundini Roncalioli. 1642.

SVPERIORVM LICENTIA.

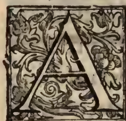
Illustrissimo Domino

ANDREAE MARCHESIO,

SAC. CONC. PRAESIDI MERITISS.

Omniumque hac nostra, Patrumq; ætate Iuris Consultorum Principi, & in Nobilissima, ac florentissima Neapolitana Academia Acutissimo, Profundissimoq; feudorum Interpreti.

IO. FRANCISCVS MAROTTA I. C. NEAP. Patritius Tarentinus, & Eques auratus P.

D alatum Præsidem venit hæc parua mei genitoris Opella iacentis in tumulo, vt Parthenopæum posthac mirari desinamus Architam, qui ligneam ad astra subleuauit molem, cum Tu arida ossa erigere possis ad gloriã; ita rediuiuus à te Parens meus Phœnicis sortietur ortum è cinere, vt vera prudẽtum sit fama dicentium, non tam corpus includi in tumulo, quàm nobiliores animũ sortiri cunas. Nec me terret Icari casus, quem submersis illis in mare alis gentilicio notas in stemmate; nam potius laborum iter mihi pandis ad gloriam; quo lucu-

brationes hæ mei genitoris, si patrocinij tui portum aliquando tenebunt, felicissima nauigatione peruenient. At verò Icari mihi imponerem Alas, si tuorum clarum gentilicium vellem ascendere Cælum, si à Comitibus Molitij, magnoq; Galilææ Principe Tancredo temporis serie Heroum vellem dicere Elogia; vnũ pro cunctis fama loquatur. Te te Illustriss. vir produco; quem singularis virtus in eũ locum extulit, vt inter Reipublicæ lumina, tanquã mortalis quidã Deus enites: sed quia de hoc satius esse iudico tacere, quàm pauca dicere, offeram mei amantissimi Genitoris tibi (dum viueret) præstita obsequia, nũc autem labores hos posthumos læto accipe animo; nam Phœbus paruam non dedignatur tributi lampadẽ, nec Mare riuuli censum, si tibi Ill. MARCHESIO dat Marotta hoc suæ seruitutis tributum. Vale.

IO. FRANCISCVS MAROTTA I. C. Neapolitanus, Patritius Tarentinus, & Eques Auratus

LECTORI BENEVOLO SALVTEM.

N tibi, candide Lector, Parentis mei amantiſſimi Opus, quod ſuperioribus annis ad cōmune emolumentum typis mandare putabat; cum iuxta Platonis ſententiam nō ſibi ſolum; ſed etiam Patriæ, Amicis, & reliquis hominibus natus eſſe videretur. At quia ſuſcitata fuit quæſtio ſuper hac materia Collectæ, ſeu Bonatenentiæ inter Vniuerſitates huius Regni, & earum creditores annuorum introituum circa ſolutionem dicti oneris Bonatenentiæ, vt in ipſo opere explicatur. Ideò ſuperſedendum cenſuit, tum ratione muneris Aduocati, quo pro ipſis Vniuerſitatibus fungebatur; tum etiam, vt re definita, illud ſubtilitate, ac vtilitate cumulatiſsimum, omnibuſq; modis ſtabilitum, in ſua graui ætate, poſt diuturnum Iuris ſtudium, longumque cauſarum exercitium, commodius præſtare potuiſſet. Quare iam dicto articulo ad Vniuerſitatum fauorem deciſo, iuſtum putaui opus hoc ingenio excogitatum, induſtria elaboratum, iudicio perfectum, omnibus denique numeris abſolutum in publicum prodere, quod eo lubentius Auctor id facere ſtatuerat; quod videbat non vulgarium rerū tractionem exiſtere; ſed earum, quæ difficuitatem maximam habent cum vtilitate cōiunctam. Nec mireris, ſi aliquando omnes ex antiquioribus, & recentioribus opiniones ordinatim referat, & pleraſque refutet; cum id animo fecerit beneuolo, quo veritatem inueſtigare, indefeſſa diligentia, ab ineunte ætate cepit, vt multorum

opinionibus ob oculos positis (aduersus quos enixè, ac modestè agit) facilè veritas illucescat, atque æquiora semper, & vero similiora probentur, ne quasi auis eo cum alijs volaret, quo vnus volauerit; nam & eos irridet Plato 6. de Republica, qui nil aliud docendum putant, quàm multorum sententias, in quibus consentiunt, atque hanc sapientiam vocant. Hoc igitur fructuosum Opus (doctissime Lector) eo, quo soles animi candore accipe, ipsumque lege, ac relege, opus paruæ quidem molis, ac laboris magni, vtilitatis immensæ, operæ non pœnitendæ, in quo plurimos, difficilesque legum articulos verissimè enucleatos percipies, scribentium nodos solues, eorum lapsus emendabis, & quamplurima hic noua, scholasticæ, & forensi vtilitati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt, quatuor alia volumina (benignissime Lector) Controuersiarum duo, Variarum Iuris Conclusionum alia, quàm primum expecta, in quibus arguta inuentione, iudicij maturitate, sententiarũ grauitate, argumentorum abundantia, mira facilitate, non mediocri stilo, quæ prope diem edi poterunt, in tuam gratiam libentissimè insudauit. Hoc interim fruere, & vale.

Voniam, vt inquit Imperator in l. si quis filium post princ. C. de inoffic. test. in l. 4. C. de defensor. Ciuit. & in l. inter claras §. reddentes C. de summa Trinit. & fid. Cath. Princeps pater publicus appellatur, & eius Supremi Consiliarij pars mystici corporis Principis dicuntur, vt ait similiter Imperator in l. quisquis in princ. C. ad l. Iuliam Maiest. glos. in verbo familiares, in c. cum dilectus de clericis non resident. de Ponte in tract. de potest. pro Reg. tit. de assens. reg. §. 5. nu. 32. in fin. & 33. Io. Bapt. Costa in tract. de retrotract. cas. 5. in cap. 8. nu. 18. ac Princeps inter eos connumeratur l. ius Senatorum, C. de dignit. lib. 12. Bobadilla lib. 1. politic. cap. 5. nu. 21. Proreges autem Principes reputantur, eorumque vice funguntur, Mastrill. de Magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 30. & cum proprium sit Principis amore prosequi subditos, affectuq; paterno, tanquam filios, & nepotes diligere, & nil tam proprium ipsius, quàm bonum publicum, & suorum subditorum vtilitatem quaerere, l. Imperialis, in princ. C. de nupt. copiosè Burgos de Paz ad leges Tauri, in prohemio nu. 440. Ioseph. Ramon. cons. 24. nu. 60. in fin. Verum prius vtilitatem Reipublicae, quàm singulorum cogitare, vt inquit Bartol. in Auth. de haeredib. & Falcid. in princ. nu. 4. vers. secundò nota. Hinc Illustris. & Excellentis. Dominus Dux Albae tunc huius Regni Prorex innumeras Vniuersitatum miserias respiciens, vt nec fiscales functiones exigi possent, earumq; Ciues à diuersis creditoribus adstricti pro debitis Vniuersitatum, nedum proprijs, quàm vilissimo pretio sua bona alienare coacti fuerint, quin etiam plerique in carceres detrusi quam miserè obierint, dum Vlpianus in l. 1. ff. de liber. homin. exhib. non aequum esse arbitratur liberos homines à quocunq; retineri, ac multo minus eos in carceris squalore contabescere, & vt ait Iuris Consultus in l. in pecudum, ff. de vsur. quaecunque natura produxit, ea omnia hominum gratia comparauit, vtque tradit Diodor. Sicul. lib. 1. cap. 8. Baccalor. Aegyptiorum legislator noluit ad aeris alienis solutionem, carceris necessitate, debitores cogi posse; nihil enim inhumanius existimauit, nihil vtilitati publicae magis aduersum, quàm creditorum auaritiae, atque atrocitati, Ciuium corpora addicere, quae speciali, & eximio quodam priuilegio Reipublicae deseruire oportet, dum saepè publicis muneribus, tam pacis, quàm belli tempore destinantur. Vnde excogitata pietatis via, missis calamitatum exploratoribus, innumeris editis edictis, Ah faustis laribus, cum ad tam maximum, & ad ipsius Reipublicae sustentationem respiciens huius Regni Prorex opus efficiendum, tantò fastigio laborum, tantae sollicitudini sufficientem elegit Illustris. Marchionem Belmontis Carolum Tapiam Supremi Regij Concilij virum consularem ter iustum, qui inter claras suae sapientiae laudes, tanquam aliquid Sydus irradiat illud beneficum opus, quo charitatis studio edoctus, publicis prospexit commodis (quem Statum vocant) & meritò nihil aptius in illa obscurissima calamitatum caligine lucidum beneficij praecederet Solem, quàm

quàm Dux Albæ, & nuḿquàm lex fuit ſuggeſta TAM PIA, quàm à TAPIA. Hinc Vniuerſitatum creditores, etiam adhibito immunitatis pacto collectas de redditibus, quorum ante Regiam Pragmaticam decem, & exinde ſeptem aureorum pro ſingulis centenis. exegerunt cenſum, ipſis Vniuerſitatibus tanquam bona tenentes ſoluere tenebantur; ſed hoc ob ingentes creditorum clamores ſuſpenſum edictum; res ſub concilio iterum poſita Regij Præſidum Patrimonij, qui noua darent ſuffragia; nec dum ad finem hoc redigi poterat ob Ciuium deſidiam, qui vexebantur, ſed nunquam ob eorum confuſionem ad vnicum reduci poterant patrocinum. Sed alium ſortita Proregem Neapolitana Vrbs D. Paraſan de Ribera Alcalanorum Ducem, qui doctrinis, & prudentia clarus proparauit conſultationem, vt omnium Oppidorum, Caſtrorum, Vrbiumq; fælicitas ſucceſceret, vt benè dixit Plato. Beatam tum denique fore Rempublicam, cum aut Sapiens regere, aut Rex ſapere cæperit, inde torpentes excitauit, ſed inuius ad curſum, dum non peruenit ad perfectæ Reipublicæ fælicitatis Brauium, ſed quis crederet ſub Regimine Comitis Montis Regij, arduos ſalientes Montes facilem inuenimus tam laborioſi itinetis curſum. Is autem cum primus mandaſſet, vt omnes Vniuerſitates, & creditores præfixo temporis termino ad ſua iura proponenda comparerent, vt ipſarum, & creditorum iuribus perpenſis, ac rectè libratis, rectam cũ voto conſultationem habere potuiſſet. Tãdem ex repetito ordine, denuo Vniuerſitates, & creditores admonuit. Cum autem pro creditoribus accuratè quidem ac eruditè ſcripſerit q. Doctor Ferdinandus Rouitus huius Regni deinde Secretarius, & ex eius allegationibus inter eruditiſſima Domini Scipionis Rouiti patris Regentis digniſſimi ad Pragmaticas Commentaria, in Pragmatica 5. de cenſibus perſpicitur, ac Michael Zappullus ad Pragmaticam de adminiſt. rer. ad Ciuit. pertinent. S. 20. nu. 12. idem affirmauerit. Pro Vniuerſitatibus verò nemo reſponderit, hoc mihi onus à Regio Collaterali Concilio, ac Regia Camera impoſitum fuit, ne ipſæ ex confuſione ob ipſarum multitudinem defenſionis auxilio deſtitutæ remanerent, in quo ad earum quoque beneficium plures maximæ vtilitatis quæſtiones, vti corrolaria inſerui.

INDEX RERVM,

Ac Verborum copiosissimus, quæ in hoc Tractatu continentur, Alphabetica serie accuratè dispositus.

Primus numerus indicat Capitulum, secundus numerum, tertius verò folium.

ACtio hypothecaria ab initio impositionis tributorum pro munere patrimoniali super oriri dicitur. cap. 2. n. 3. fol. 7.

Aes alienum deduci debet in computatione facienda, & quod remanet venit appellatione bonorum. 13. n. 4. 61

Alius pro alio grauari non debet. 5. 12. 24

Alleuiatio si fiat in donatiuo ad beneficium alicuius Vniuersitatis, reliquæ Vniuersitates tenebuntur, quicquid in contrarium dixerit Molfes. & afferuntur distinctiones. 3. 13 f. 11. & 12.

Alleuiatio facta in donatiuo ad beneficium alicuius Vniuersitatis operatur, vt reliquæ Vniuersitates teneantur, dummodo in donatiuo dictum non sit, nemine exempto, & quòd pro focularium numero soluatur; nã tunc damno Fisci cedit. 3. 14 12

Annui introitus in æstimo pro soluendis collectis apponuntur. 6. 1. 29

Annui introitus minori summa emuntur à diuite, quàm à paupere. 18. 1. 78

Annui introitus tempore Romanorum ad rationem quinque pro singulis centenis alienabantur, & ad rationem quinque, sex, vel ad summum septem, legitimus existimatur. 18. 5. 79

Annui introitus ad rationem decem pro centenis singulis venditi cum pacto immunitatis collectarum, contractum nullũ reddunt, ad quod res iudicata per Sacrum Conciliũ adaucitur. 19. 1. & 2. f. 82

Annui redditus fructus ciuiles appellantur. 8. 10. 41.

Appretium bonorum censui subiectorum fit, deducto onere census, eaque bona ratione oneris iniuncti minori pretio æstimantur. 8. 1 40.

Appretiũ fit bonorum ciuium, atque forensium pro functionibus fiscalibus soluendis; & vnusquisq; pro rata suorum bonorũ soluit, vel imponuntur gabellæ ab ijsdem ciuibus soluendæ. 3. 3. & 10. f. 10. & 11

Appretium fit omnium immobilium, & mobilium, Ciuitatum, Terrarum, & Castrorum & cuiuslibet alterius, etiam exteri, ibi, bonatenentis. 13. 3. 61

Appretij forma, & modus quis sit. 3. 5. 10

Argumentum per Ferdinandum Rouitum ex Rebuffo adductum reÿcitur. 10. 3. 49

Argumentum valet ab absurdo euitando. 12. 28. 60.

BOna censui summissa ponuntur in appretio, deducto onere census, & ratione oneris iniuncti, minori pretio æstimantur. 8. 1. 40.

Bona clericorum onus annexum non habentia personam, tanquam accessoria sequuntur. 5. 18. 26.

Bona cum onere collectarum ipsis impositarũ in clericos, & Ecclesiam transeũt. 5. 19. 26

Bona cum onere collectarum transeunt in quemcunque possessorem. 5. 6. 22

Bona Ecclesiæ, si transeant in laicum non exẽptum, is onera soluere tenetur. 14. 9. 67

Bona libera penes fiscum, si in priuatum alienentur, tributi, ac collectarum solutioni obnoxia efficiuntur. 13. 10. 62

Bonatenentia quid sit, & de ipsius vocabuli ethymologia. 3 3. 10

CEnsum possidens dicitur esse in possessione respectu rei, pro qua census præstatur:

ſtatur: non autem reſpectu obligationis, ſeu actionis perſonalis. 7.13.73
Cenſum vltra ſummam à Principe taxatam exigens, malæ fidei poſſeſſor, ac vſurarius iudicatur. 18.8.79
Cenſus ante Regiam Pragmaticam, ſi computato onere ſummam ducatorum decem ſingulis centenis excedebat, pactum immunitatis erat nullum. 10.12.51.
Cenſus conſtitutio, venditionis, & emptionis contractus appellatur. 8.4.40
Cenſus emptor cõmoditatem perceptioni fructuum ex re ſummiſſa: non autem rem acquirit. 7.16.38
Cenſus ex Bulla Gregorij XIII. ſuper certa re conſtitui debet: verum contrahentes generalem obligationem ſuper omnibus bonis addere poſſunt. 6.10.32
Cenſus impoſitus ſuper re, quæ non eſſet tanti redditus, quantus eſt cenſus, inualidus, ac vſurarius exiſtimatur. 7.19.38
Cenſus inter immobilia ex magis communi connumeratur. c.6.n.7.& 9.ſ.30.& 32
Cenſus loco cohæret. 6.3.29
Cenſus ponuntur in æſtimo, vt is, qui cenſum habet, pro ea rata ad collectas teneatur, & quantum ſoluit Dominus cenſus, tantò minus ſoluit Dominus proprietatis. 8.2.40
Cenſus pro ipſius ſubſtantia ſuper re immobili conſtitui debet. 6.6.30
Cenſus ſeruitutis ſpecies appellatur. 9.9.47
Cenſus ſi minori pretio ematur, quàm à lege fuerit taxatus, cõtractus dicitur vſurarius. 18.9.79.
Cenſus ſuper fructibus emitur, & licet ſuper re imponatur; tamen reſpectu fructuum imponitur. c.7.n.14.15.ſ.37.& 38
Cenſus ſuper obligatione perſonali conſtitui nõ poteſt, etiam ex bulla Pij V. licet ſuper re, & perſona conſtitutus valeat. c.6.n.8.& 11.ſ.32.
Cenſus ſuper perſona imponi non poteſt. c.8.n.16.ſ.42.& 43.
Cenſus ſuper re infructifera impoſitus, inualidus, & vſurarius reputatur. c.4.n.17.& 17.ſ.38.
Ciuis in præiudicium aliorum ab onerum ſolutione eximi non poteſt. 16.10.72
Clauſula generalis non ſufficit ad tollendum plures defectus; ſed de ſingulis mentio fieri debet. 12.24.60
Clerici à ſolutione gabellarum ſunt exempti. 5.9.ſ.22.23.
Clerici ad collectas tenentur pro bonis à laicis in fraudẽ ipſis donatis, ne gabellas aut collectas ſoluerẽt; cum dictæ donationes eo caſu inualidæ reputentur. 5.23.27.
Clerici clericaliter viuentes, in Regno pro patrimonialibus, de portionibus legitimè eis contingentibus ad collectas non tenentur. ſecus pro alijs. c.5.n.20.21.ſ.26.27
Clericorum bona onus annexum non habẽtia, perſonam, tanquam acceſſoria ſequuntur. 5.18.26
Clerici coniugati indiſtinctè collectas ſoluere tenentur. 5.27.28
Clerici pro bonis emptis, & donatis, tenentur ad onera realia inuariabilia; ſecus ad variabilia, ſecundum Ciuiliſtarum, Canoniſtarum, & Theologorum approbatam opinionem. 5.3.ſ.19.20
Clerici pro bonis patrimonialibus exempti dicũtur, quãdo onus eſt variabile, & incertũ, ſecus ſi certũ, perpetuũ, & inuariabile eſſet. 5.22.27.
Clerici ſi ante bonorum acquiſitionẽ illa erant per laicos allibrata, & in cataſtro per æſtimum poſita, tranſeunt cum onere ſuo, etiam in extraordinarijs, & variabilibus: ſecus ſi poſt acquiſitionem. 5.4.21
Collaterale Concilium diſpenſare non poteſt cõtra Regias pragmaticas, inconſulto Principe, per quem fuerunt emanatæ. 12.27.60
Collecta, ad quam tenetur forenſis, dicitur anomala; quia reſpectu ipſius onus dicitur

aliјs. 18.2.78
Ementes à Fisco nullam habent publici vectigalis soluẽdi immunitatem. 14.5.f.63.64
Ementes fructus ab Ecclesia, collectas, & gabellas soluere tenentur. 14.6.f.64.65
Emphiteuta Ecclesiæ fructus iure proprio percipiens ad collectas tenetur. c.7.nu.6.& 7. f.35.36.
Emptor census ad onera tenetur, & collectas soluit. 7.n.8.& 9 f.36
Emptor census collectam in loco rei sitæ, super qua census est impositus; licet forẽsis, soluere tenetur, idque de communi consuetudine totius Italiæ, præsertim in Regno Neapolitano. c.9.n.1.2.f.44 45
Emptor census commoditatem perceptionis fructuum ex re summissa: non autem rem acquirit. 7.16.38
Emptor census contra venditorem agit, vt rei possessorem, non vt contra debitorẽ. 8.6.41
Emptor census dominium iuris percipiendi annuos introitus ex re summissa habere dicitur. c.8.n.3. 5.f.40.41
Emptor census pro rata fructuum, quos ex re percipit, soluere cogitur: si autem venditor, vel rei possessor onera soluerit, in solutione census, illorum ratam penes se retinere potest. 7.20.39
Emptor census, siue creditor vltra taxatam pensionem, nec in quantitate pensionis, aut adiecti oneris, nec quocumque alio modo venditorem grauare potest, & grauando dicitur vsura, & in hoc non ad commodũ creditoris; sed ad incommodum, & onus debitoris respectus haberi debet. c. 17.n. 17.18.f.76.77.
Emptor pro eo, quod habet super fundo pretij ducatorum biscentum, censui tamen ducatorum decem supposito, collectas soluet: venditor verò pro residuo fundi. 13.6.6
Emptor quicquid soluit ratione emptionis, pro pretio habetur. 10.6.f.49.50
Exactor collectarum à descripto tantum in ipsarum libro exigere potest. 5.17.25
Exceptio firmat regulam in contrarium. 16.5.f.71.72.
Exempla supremi Tribunalis multum apud Iudices præualere debent. 20.3.f.83.84
Exemplis Superiorum: non autem inferiorum est iudicandum. 20.2.83
Exemptionem oneris concedens Vniuersitas, dicitur dare de communi, & creditor ex remissione lucrũ capere. 12.n.8.x.11.f.57
Exemptionis promissio ab onere collectarum illicita est. 10.13.51
Exigens vltra id, quod sibi debetur, vsurarius dicitur, & restituere tenetur. 18.17.81
Ferdinandi Rouiti argumentum ex Rebuffo adductum reijcitur. 10.3.49
Ferdinandi Rouiti distinctio, ex eiusdem argumentis eneruatur. 17.1.f.73.74
Firmius est iudicium, quod multorum sententia confirmatur. 20 5 84
Fiscus electionem habet agendi pro solutione collectæ tàm contra antiquum, quàm contra nouum bonorum possessorem. 5 16.25
Fiscus, & Respublica semper soluendo esse dicuntur. c.18.3.78
Fiscus locans suis conductoribus gabellas, non tenetur ipsis gabellam soluere. 14.2.63
Fiscus priuilegium habet tacitæ hypothecæ, tàm in contractibus, quã in quasi contractibus: Vniuersitas verò solum super bonis catastratis. 5.15.25
Fiscus pro fiscalibus functionibus dicitur omnibus alijs anterior quia omnem contractũ temporis antiquitate præcedit. 2.3.7
Foculares, fumantes, & familiæ sunt synonyma. 3.7.10
Forensis ex solutione alibi promissa non excusatur, quin ad solutionem collectæ impositæ super re censui summissa in loco rei sitæ teneatur. 9 7.46
Forensis non capitur de persona; sed fructus exe-

exequuntur, & dimittendo bona, ad collectas non tenetur; nisi pro debitis pro tempore, quo possedit. 9.4.f.45.46
Forenses, seu bonatenentes pro quibus collectis contribuere tenentur remissiuè; sed quòd obseruanda sit generalis consuetudo proponitur: verum quia Regia Camera declarauit, quæ sint onera realia; Ideo ad ipsa subeunda forensē teneri affirmatur. 9.5.46
Fraudum species circa donationes factas per laicos clericis enumerantur. c.5.nu.24.26. f.27.28.
Fraus, & dolus donantis, & donatarij, qualiter cōsiderata præsumitur, & illa detecta, bona publicantur. 5.25.f.27.28
Fructuarius onus rei, vel fructibus, aut personæ impositum, soluit. 7.11.37
Fructuum partem percipiens, pro illa rata ad onera tenetur. 7.2.34
Fructus percipiens soluit onera; iure tamen proprio. 8.9.41
Fūctiones extraordinariæ, q̄ dicantur. 4.5.15
Functiones fiscales, cū loco gabellarū imposite sint, onera realia dicuntur. 4.2.f.14.15
Functiones fiscales, cū loco gabellarū impositæ fuerint, onera realia dicuntur. 3.17.17
Functiones fiscales licet ab Vniuersitatibus Regiæ Curiæ soluantur, tamen ipsæ ius repetendi à Ciuibus habent; cum ipsi soluere teneantur. 3.2.9.f.9.10.11
Functiones fiscales, licet personis pro rebus imponantur; tamen quia in locum antiquarū collectarum imponuntur, realia munera iudicantur. 4.9.15
Functiones fiscales per fumantes tempore Romanorum exacta fuerunt. 3.8.11
Functiones fiscales, quamuis essent extraordinaria; tamen quādo omni anno soluuntur, ordinaria efficiuntur. 4.10.f.15.16
Functiones granorum quadraginta octo pro foculari, reale quoque, & ordinarium dicitur. 4.3.15
Functiones pro reparatione murorum, pontiū, & pro munitionibus Ciuitatis, ordinaria munera nuncupantur. 4.6.15
Functionum fiscalium denominatio. 3.1.9
Fundus: non autem persona est materia, in qua ius exigēdi censum consistit. 8.14.42
Fundus pretij ducatorum biscentum, si censui ducatorum decem est suppositus, emptor pro eo, q̄ habet super fundo, collectas soluet: venditor verò pro residuo fundi. 13.6.61
GAbellam soluere cogūtur Vniuersitates, alijue domini priuati locantes gabellas; nisi ex pacto se ab ipsarum solutione exemerint, conductoribus gabellam soluere coguntur. 13.3.63
Gabellarum immunitatem concedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56.
Gabellas, & collectas conductores rei Ecclesiæ soluunt. 14.7.65
Gabellæ inter immobilia cōnumerātur. 6.2.29
Gabellæ p solutione fiscaliū per Vniuersitatem impositæ à ciuibus: nō autē ab Vniuersitate de proprio solui debet. 13.8.f.61.62.
Gabella solutio ab emptore pro venditore facta, pars pretij dicitur; quamuis gabella ad eum non perueniat. 10.7.48
Grauari nemo debet pro alio. 12.14.85
HYpotheca tacita oritur ex descriptione bonorum in catastro, & debitum à primo die descriptionis singulis annis præstandum contrahitur. 5.n.5.7.14.f.21.22.25
Hypothecam tacitam Fiscus habet tam in contractibus, quàm in quasi contractibus: Vniuersitas verò solum super bonis catastratis. 5.15.25
IAs. in cons. 101.n.5.vol.4. reijcitur. 12.5 f.56.57.
Immunitas ad tempus: non autem in perpetuum, ciui nouello concedi potest. 12.4.56
Immunitas concessa, vt valeat, tria requiruntur, videlicet, causa, consensus, & auctoritas.

tas. 12.17.59

Immunitas, existente iusta causa à Generali Concilio Vniuersitatis, non ab ordine Decurionum concedi potest. 12.19.59

Immunitas non tenet, si iusta causa deficiat. 12.18.59.

Immunitas oneris Doctoribus, & Medicis ex causa, quæ oneri præponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.2.56

Immunitas per Vniuersitatem concedi non potest, maximè si est Communitas, & populus subiectus. 12.n.15.16 f.58.59

Immunitas tanquam contra publicam vtilitatem concedi non potest. 12.13.58

Immunitas ueunditoris ementem à gabella non excusat. 14.13.68

Immunitatē gabellarum cōcedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56

Immunitatem publici soluendi vectigalis nullam habent ementes à Fisco. 14.5.f.63.64

Impedimenta plura, vbi obstant, sublato vno, remanet alterum. 12.23.59

Inducta ad vnum effectum, contrarium operari non debent. 15.3.69

In re dubia semper aliorum iudicium est amplectendum. 20.4.84

Interpretatio, quæ ex prohemio colligitur, nunquam exclusa censetur. 17.10.75

Introitus annui ad rationem decem pro centenis singulis venditi cum pacto immunitatis collectarum, contractum nullum reddunt, ad quod res iudicata per Sacrum Conciliū adducitur. 19.n.1.2.f.82

Introitus annui in æstimo pro soluendis collectis apponuntur. 6.1.29

Introitus annui tempore Romanorum ad rationem quinque, sex, vel ad summum septem, legitimus existimatur. 18.5.79

Introitus minori summa emuntur à diuite, quàm à paupere. 18.1.78

Ioannes Maria Bellectus Episcopus disquisit. clerical.p.1.tit.de exempt.cler.S.1.nu.9. declaratur. 5.2.19

Idem ibidem S.7.nu.1. refellitur. 14.8.f.65.66.67.

Ioannis Baptistæ Costæ distinctio circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam, respuitur. 8.18.43

Ius censum percipiendi, rei immobili cohærens, in loco rei sita consistere dicitur. 6.4.29

Ius reale, quod ex censu oritur, ad quēcūque; etiam singularissimum successorem transit. 9.8.f.46 47.

Lex est quod Princeps constituit, & lex iusta, & rationabilis præsumitur. 18.n.11.12.f.80.

Marta in tract. de iurisdictione, par.4. centur.1.cas.11.à n.28.cū seqq. reicitur. 5.10.23

Menoch. & Surd. negantes emptorem census ad collectas teneri, improbantur. 8.17.43

Mens dicitur potius declaratiua, quàm extēsiua. 17.7.75

Mens, & non verba in qualibet dispositione sunt attendenda. 17.6.75

Mens Regiæ Pragmaticę diminutionis annuorum Introituum ex eiusdem verbis expenditur. 13.12.f.75.76.

Mens statuentium in sequentibus, ex præcedentibus declaratur. 17.11.75

Mexiæ opinio dicentis pactū de soluenda gabella per emptorem pro pretio frumenti à statuto taxati, cuius solutio spectabat ad venditorē, validū esse, respuitur. 10.4 49

Molfes. in proem. ad consuet. Neapolitan.q.6 à n.15.vsq; ad finem tom.2.refellitur.c.3. n.13.f.12.

Munera realia canonicæ præstationes nuncupantur, ipsaque munera dicuntur etiam ordinaria, prout functiones carolenorum quindecim, quæ propterea canonicæ præstationes appellantur. 4.44

Munus ordinarium aliquando certam habet annualem præstationem cum subdito conuen-

uentam, extra tamen publicæ necessitatis casum; nam quod necessariò lege, & Imperio subimus, munus non dicitur. 1.x.f.4.5
Munus patrimoniale onus etiam merè reale nuncupatur. 1.5.2
Munus patrimoniale ratione iurisdictionis super subditorũ prædijs debetur. 2.2.f.6.7
Munus patrimoniale ratione protectionis, & defensionis Regis, vt subditi liberè, ac quietè viuant, deberi ostenditur, ibidem.
Munus, siue onus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur; quandoque .n. fit tributio de ipsa re, vt tributio rei vehicularis, vel nauicularis, quandoque fit de eo, quod percipitur ex ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia, quandoq; verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oritur, obligata, vt sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. 1.9.f.3.4
Munus, siue onus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3
Mutatione personæ priuilegiatæ, desinunt priuilegia competere. 14.10.f.67.68
Mutatione personæ mutatur rei conditio, qũ onus est personæ annexum: non autem rei. 5.11.f.23.24.
Mutatione personę, status, ac rei conditio mutatur. 12.9.62
Neapolitani ex priuilegio Regis Catholici à quibusuis functionibus, & collectis pro bonis etiam accatastatis in omnibus Regni locis sunt immunes. 16.1.70
Nemo pro alio grauari debet. 12.14.58
Obligatio p collecta oriri dicitur ex quasi contractu, per quem nõ solum bona; sed etiam personæ obligata dicũtur. 1.11.5
Obligatio tacita oritur ex quasi contractu pro solutione publicarum functionum patrimonialium. ibidem
Onera extraordinaria sunt, quæ secundum casus, ac contingentes necessitates imponuntur, vt publica expediantur obsequia, & proindè mixta dicuntur; cum personis pro rebus imponantur, & pro vna quaque collecta noua oritur obligatio, ac præstatio. Ideoque variabilis appellatur. 1.10.5
Onera in ordinarijs etiam, & extraordinarijs distinguntur. 1.10.f.4.5
Onera ordinaria sunt, quæ certam perpetuam, vniformem, & inuariabilem habent præstationem. ibidem, & propriè sunt ea, quæ à lege, Senatus Consulto, vel Principum constitutionibus indicta sunt. ibidem.
Onera ordinaria canonicæ quoque, legalesque præstationes appellantur, à quibus nemo excusatur. ibidem.
Onera ordinaria transferuntur ad quoscunq; res perueniunt, ibidem.
Onera realia possessor soluere tenetur pro rata bonorum, quæ possidet, attenta fructuũ qualitate. 16.9.72
Onera realia nõ Vniuersitates; sed possessores soluere tenentur. 3.15.12
Onera merè realia, & inuariabilia transeunt in Clericos, & Ecclesiã, & pro eis collectati ipsi soluere tenentur. 5.1.18
Onera si sunt variabilia, & imponuntur personis pro rebus, non transeunt ad Clericos, & Ecclesiam: sed ab eis sunt exempti, & in hoc declaratur opinio Episcopi Io. Marię Belletti disquisit. clerical. p. 1. tit. de exemp. clericor. § 1. n 9.
Onera soluit, qui fructus percipit; iure tamen proprio. 7.n.1.3.f.33.35
Onera soluere tenetur laicus non exemptus, in quem bona Ecclesię transierunt. 14.9.67
Oneris immunitas Doctoribus, & Medicis ex causa, quę oneri pręponderet, ab Vniuer[sitate] tate concedi potest. 12.
Oneris exemptionem concedens Vniu[ersitas] dicitur dare de communi, & [...] remissione lucrũ capere. 12.n.[...]

reale: respectu verò ciuium, personæ pro rebus imposita dicitur, & pro dictis collectis carcerari potest. 9.3.45

Collecta *à descripto tantum in ipsorum libro exigi potest.* 5.17.25

Collecta *antiquum, & nouum possessorem ad Fisci, & Vniuersitatis electionem, habet obligatum.* 5.16.25

Collecta *onus, siue munus mixtum nuncupatur* 1.7.3

Collecta, *quæ personæ pro rebus imponitur, obligationem in personam dirigit; sed res est causa finalis ipsius, & ideo si alij res accrescat, ipse propter rem tenebitur. cap. 4. n. 12. 13. f. 16.*

Collectarum *solutiones in singulos fumantes, idest in singulas familias distributæ fuerunt.* 2.7.8

Collectas, *& gabellas cõductores rei Ecclesiæ soluunt.* 14.7.65

Collectas *patrimonialiũ, & extraordinariorũ vnusquisq; ratione dominij soluere cogitur, præsertim in Regno, vigore capituli, in singulis. c. 15. n. 4. 5. f. 69 70.*

Collectæ *in Regno cæperunt tempore Federici Imperatoris sub adiutorij nomine. Ideo antiquissimæ sunt, ac munus erant ordinarium, imò ante Federicum ipsas cepisse fertur.* 2.6.8

Collectæ, *quæ personis pro rebus imponuntur, quando omni anno debentur, mune[...] naria dicuntur.*

Collectæ *rebus imp[...] siam cum on[...]*

Colle[...]

vnum pro conductura, & alterum pro mensura salis prædicti. 2.7 8

Coloni *Ecclesiæ pro portione colonica collectas soluere debent, & refellitur opinio Episcopi Ioannis Mariæ Bellecti disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericor. §. 7. num. 1. c. 14. n. 8. f. 65. 66. & 67.*

Commodum *sentiens, onus sustinere debet,* 7.12.37

Communis *vsus, & obseruantia non facit licitam vsurarum extorsionem.* 11.7.53

Computatio, *quando fit, æs alienum deduci debet, & quod remanet, venit appellatione bonorum.* 13.4.61

Conductor *ex re conducta fructus percipiens, ad onera non tenetur, & si soluerit, à domino repetit.* 7.4. & 5. f. 35

Conductores *rei Ecclesiæ collectas, & gabellas soluunt.* 14.7.65

Consuetudo *ex actibus Populi difformibus non inducitur.* 11.2. f. 52. & 53

Consuetudo *inducens vsuras non excusat à pœna temporali, maximè de Iure Canonico.* 11.5. & 6 f. 53

Consuetudo *in materia censuali vsuram inducens; licet excuset à pœna temporali, non tamen excusat à restitutione, & à nullitate contractus.* 11.10. & 12. f. 54 & 55

Consuetudo *in materia vsurarum; licet de [...] Ciuili permitteretur, tamen de iure [...]o, tanquam peccati nutritiua prohi[...]* 11.8.53

[...]do irrationabilis, & iniqua non est [...]nda; cum vsurpatio, non consuetudo [...]ellitur. 11.13.55

[...]uetudo nisi sit rationabilis, & præscripta, Iuri naturali, Diuino, ac Positiuo derogare non potest, quando ipsius transgressio peccatum inducit. 11.11.55

Consuetudo *non soluendi censum iuxta summam à Bello, & statuto taxatã, vsuram inducit.* 11.3.5[...]

Con[...]enti

Consuetudo vsuram inducens, an excuset à pœna. 11.9.f.53.& 54
Consuetudo vsuras inducens, valida non est, nec eã Princeps permittere potest. 11.4.53
Contractus annui redditus ad rationem decem pro singulis centenis, circũscriptis Bullis Summorum Pontificum, vsurarius reputatur, prout quoque ad rationem octo. 18.6.79.
Contractus census, fundiarius; & merè realis appellatur, ex quo res principaliter, & non persona obligatur; sed persona ratione rei. 8.15.42.
Contractus contra formam legis dicitur nullus. 19.4.82
Contractus illicitus, consuetudine licitus redditur. 11.1.52
Contractus per quem possit quis vltra septem à Pragmatica taxatos exigere, nullo pacto, nec iuramento firmari potest. 18.18.81
Contractus si fiat vltra modum à statuto taxatum, dicitur nullus, & iniquitatem continet, nec naturalis ex eo oritur obligatio. 19.3.82
Couarr. Surd. & alij tenentes actionem personalem principaliter: hypothecariam verò secundariò domino census competere, reprobantur. 8.13.42
Creditor, & debitor non debent ad imparia iudicari. 17.16.76
Creditor ob immunitatem promissam, maiorem quantitatèm, quam Regia Pragmatica statuit, exigerent. 17.13.76.
DEbitor quoties ad creditoris domũ asportare tenetur, proprio sumptu, & periculo: non autem creditoris, intelligitur. 9.11.f.47.48.
Decisio affertur in hac præcipua quæstione per Regium Collaterale Concilium facta cum interuentu Regiæ Cameræ Summariæ ad fauorem Vniuersitatum huius Regni Neapolis, patrocinante pro cunctis Vniuersitatibus Authore, de ordine Illustr. Domini Proregis, eiusque Collateralis Concilij, ac Regiæ Cameræ Summariæ. 20.6.84
Decisio Regiæ Cameræ in quæstione principali adducitur, vt teneatur creditor, seu emptor annuorum redditũ soluere collectas, non obstãte pacto immunitatis. 20.1.83
Decreta, quæ per Collaterale Concilium nomine Regio interponuntur super pecunijs ad interesse capiendis per Vniuersitates, fiunt pro obligatione bonorum Vniuersitatum. 12.22.59.
Differentiam inter census, ac fructuum emptorem, à Surdo traditam in cons. 162. nu. 25. falsã esse demonstratur. 8.11.f.41.42
Diminutionem per Regiam Pragmaticam factam à decem ad septem, tam pro præterito, quàm in futurũ, legitimè factam fuisse probatur. 18.10.f.79 80
Dispensatio quoad vnum defectum, non porrigitur ad alium. 12.25.60
Distinctio onerum, scilicet personalis, merè realis, & mixti communiter à DD. recepta dicitur. 1.8.3
Distinctio tradita à Io. Baptista Costa circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam refellitur. 8.18.43
Dominus census ex clausula constituti in contractu solita apponi, rem quoque possidere dicitur. 8.8.41
Dominus census habet remedia possessoria. 8.12.42.
Donatio facta coram Iudice ob aliam sollemnitatem quàm ob insinuationem, nõ dicitur insinuata; cum non propter illã; sed propter aliud aditus sit Iudex. 12.26.60
Donationes factæ per laicos clericis in fraudẽ, ne gabellas, aut collectas soluant, inualidæ reputantur, & clerici ad collectas tenentur. 5.23.27.
EMens à Fisco, vel ab Vniuersitate in maiori securitate est, quàm emens ab

ILLVSTRISSIMO VIRO
ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI DIG.[mo]
& in amplissimo Neapolitano Gymnasio Iuris Feudorumm
Interpreti clarissimo.

V. I. DD. Neap. Don Antonius Marotta Protbonot. Apost. & Io. Carolus Marotta fratres Patritij Tarentini.

QVod Genitor perfecit opus tibi Natus vterq;
Dauouet, excelsi Maxime Iuris Atlas.
Stemma, fremens, gentilitium, struit vnda Marottæ;
Construit, vndosum, si tibi, stemma, Mare.
Illius ergo labor iuris tibi iure dicatur,
Præstat enim obsequium quælibet Vnda Mari.

In Opus de Collectis Nicolai Antonij Marottæ I. C.

ILL.[mo] ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI,
& in Almo Studio Neapol. Iuris Feudorum Magistro à Io.
Francisco Marotta filio Iuri peritissimo Dicatum.

IOANNIS THOMAE GIOVINI.

EPIGRAMMA

SVnt Mare, sunt fluctus Marchesia Stemmata gentis
Et Mare pro censu flumina cuncta capit.
Ecce Marotta salum paruum est,promptusq; laborat,
Ferre suo properans parua tributa Mari:
Collectasque legit primi pro munere census,
Lex eadem vt census, censibus vna foret.
Fronte hilari, Andreas, census cape dona, recurrent
Virtutum Oceano hinc, mille tributa tuo.

Parenti Optimo Nati Beneuoli

V. I. DD. Neapolitani Don Antonius Marotta Prothonotarius Apostolicus, & Ioannes Carolus Marotta Patritij Tarentini.

OCeanum iura esse ferunt; quorum alta vorago
Obruit, & mentes irrequieta vorat,
Tam vasti Maris ecce Marotta coercuit ausus,
Cui dedit hoc victum nomina clara Mare.
Decipitur, iuris claudi, qui finibus vndas
Denegat. Oceanus en capit Oceanum.

Nicolàè Antoni Marotta,

Idem est de te sermonem habere, atque elogium dicere:
de te non potest quisquam verba facere, nec encomia fundere.
vnde est præ te dictioni cognata laudatio,
Commemoratio nubit Panegyrico.
Iuxta sanè desperem expingere viduum luce Solem, Sole orbum diem,
Ac te laudum expertem excribere.
nequit tacitè omitti decor tuus, nec tu;
Sed enim penitius in te tua virtus insedit, quàm vt quæsita non innata videatur;
adeoq; naturæ faciem induit,
Vt sæpe obijciat amabiles errores, instruat pretiosos dolos.
Tuorum claritas Maiorum fuit diluculum tuæ.
Lumen, quod in ijs non opus tibi fuit accendere, euentilasti;
inq; auitæ fortunæ rota ingenij aciem acuisti.
Sublime ortus euolasti non ægrè;
Et quandiù alij excitabantur ex humo, tuos ipse volatus tenebas;
nec tibi volaturo rudimentum fuit, repsisse.
Inter Patritios ergo Tarentinos, videri potuisses Tarenti Pater,
illud enim edidisses in lucem, ni reperisses editum;
Vt nempe te nobilitaret non modo natalium speciosa temeritas,
Verum etiam collati virtutum calculi,
hoc est
Magnus non tantum dicerere, sed esses.
Minus gratè olent spontis suæ flores, quàm satiui.
Omnes verò Musæ te amarunt, vnis tu legiferis respondisti amore,
haud tamen ad has familiariter adjisti, insalutatis alijs,

Nam

Nam facultates omnes habuisti amicè, iuris prudentiam intimè.
Quare in foro nulla tibi gloria non adiudicata est,
ac te Patrono,
In controuersiam vocabantur aliena iura, non tua decora;
non enim auaritiæ accusabare, cum defenderes;
Et tua patrocinia, cum essent aurea, non mutabantur argento
ita, cum fortè clientes cadebant causa, tu tua non deturbabaris ex fama,
Et nemo potiebatur iure, nisi iure.
Adeo leges simul explicabas Iudici, simul tuo condebas affectui,
pariter Iuris, & Iustitiæ peritus.
certum videlicet tibi erat, Patroni esse fas,
Non solum esse scientem legum, sed etiam compotem libidinum.
Gaude igitur, qua perfunderis posthumà luce.
& illa quidem superante tumuli vmbram,
proinde secura occasus.
Scriptum .n. tuum tibi superstes de Collectis, collectis à te plausibus scatet,
qui post sepulchri fata dum viuunt, spondent, fore, vt nunquam intereant,
perfuncti iam supremo periculo,
ac vindicati, vt à mortis, ita ab obliuionis silentio.
Et vero, quæ non desinit esse fœcunda, proximè immortalitatem est mors;
immo non est sublatus è viuis, qui adhuc est in parituris.
Hoc tibi quid quid est encomij,
TARENTINA CIVITAS nouet;
parcè quidem Iurisconsulto egregio, modestè Patritio suo,
quippe rarius laudatio perit, quòd plura silet, quàm quòd loquitur plura.
Saltem est suspectus modicæ laudis,
Cum suspicio est, an quidquam ei det mutuum adulatio.
in Panegyrici laude est, relinqui locum additamento lectoris.

Ad Ill. Virum Nicolaum Ant. Marotta
I. C. Neap. præclarissimum, ac Patritium Tarentinum.

Francisci Mele Butontini I. V. D.

Nicolaus Antonius Marotta
Anagramma.
Sacra iura non nota soluit.

Disticon.

Qui dubias dicis leges, perquire Marottam
Non nota *hic* soluit, *nam* sacra iura *tibi*.

Ad Consultissimum, Celeberrimumque I.C. Neap. Nicolaum Ant. Marotta Patritium Tarentinum.

D. Francisci de Vico, & Leyua V. I. D. Patritij Beneuentani.

Epigramma.

Editur hic tandem, mira tū arte libellus,
Et cultum è docto pectore surgit opus.
Iura foro reddit, componit legibus Orbem,
Et noua mentito praelia Marte gerit,
Quae fuit Authoris vidi facundia linguae
Aurea cum potuit tam bene penna loqui.
Scilicet hac tolli potis est super Aethera pēna,
Hanc vellet pennis addere fama suis.

Idem ad eundem.

It tuus Ausonijs liber hic celeberrimus oris
It liber ingenio, nec latet ille tuo.
Fortunate Heros. etiam post fata superstes
Lethaea nunquam cogeris ire Rate.

Ad Clarissimum, primiq; nominis I. C. Neap. Nicolaum Antonium Marotta Patritium Tarentinum.

Caroli de Marra V. I. D. Neapo.

Epigramma.

O Iubar Hesperiae mollis lux alma Tarēti,
Vrbs nimis ingenio facta superba tuo.
Olim lacteolum celebrauit fama Galesum,
Proxima qui fluctu culta Galesus arat.
Detinet Vrbs post hac iactare fluenta Galesi,
Nam fluit è calamo lactea vena tuo.

Ad Virum Clarissimum Nicolaum Ant. Marotta V. I. D. ac Patritium Tarentinum.

Ioannis Dominici Gomez Nobilis è Burgos, Hispani, Philosophiae, ac Medicinae Doct. & Almi Medicorum Collegij Neap. Prioris.

Epigramma.

Qua Leo iustitiā, qua frenat scorpius, illa
Ne properā supero carpat ab axe fugā.
Tu tamen Erigonem nostras deducis in oras,
Italiam certa dum benè lance regis.
Astream supero, sed dum deducis ab axe,
Sedibus aetherijs inseris ipse caput.

Ad Praestantissimum, ac Doctissimum Virum Patritiū Tarentinum I.C. Neap. Nicolaum Antonium Marotta.

Alexandri Giannettasij V. I. D. Neap. eiusdemque Authoris Alumni.

Nicolaus Antonius Marotta.

Anagramma.

Hic homo natus vt alter Iason.

Eloquio pollens Iasone disertior ipso,
Exhibet intrepidos iura Marottæ reos.
Proditur hic terris homo natus vt alter Iason
Nominis id versi grammata versa ferunt.
Aequa geret, rectam librabit pondere lancem,
Qui tanti sequitur dogmata sancta viri.

Imprimatur Alexander Ruffus Canon. Vic. Gen. Neap.

Reuerendiss. Dñs Aloysius Riccius Episcopus Vici AEquensis vidit.

Illustrissime, & Excellentissime Domine

Ordine V. E. perlegi Eloquentissimum, & elaboratissimum Tractatum de Collectis insimul cum Doctissimis, ac luculentissimis Responsis in arduis Illustrium virorum Controuersijs pro veritate, & iustitia redditis per Celeberrimum, ac solertissimum I. C. Nicolaum Antonium Marotta, in quibus profecto stili elegantia, doctrinae profunditas, ac summa ingenij acies intuetur. Quare ipsa legali Reipublicae admodum vtilissima esse arbitror, & cum nil iuri publico, ac bonis moribus aduersari comperiatur, iustissimè praelo dari posse fateor, si ita Excellentia sua dignetur mandare, cui ex debito post manuum oscula precor felices annos. Datum Neap. ex nostris Aedibus die 12. Mensis Maij 1637.

V. E. *Fidelissimus seruulus* Io. Baptista de Thoro.

Vidit Arias de Mesa Reg. Consil. Delegatus per S. E. pro reuisione Librorum.

Imprimatur

Tapia Reg. Brancia Reg. Zufia Reg. Casanate Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 15. Maij 1637. Tagliauia.

Oneris impositio secundum estimationem fieri debet. 16.8.72
Oneris origo, velut in omnibus alijs est attendendus. 2.1.6
Onerum solutio ad emptorem pertinet; sed de iure Hyspano ad venditorem spectat. 10. n 14.15.f.51.52.
Onerum genus triplex esse demonstratur, personale, reale, & mixtum. 1.1.1
Onerum distinctionem, s. personalis, merè realis, & mixti, communiter à DD. receptā esse demonstratur. 1 8.3
Onus construendi viam, ordinarium nominatur. 4.8.15
Onus hospitandi milites, reale dicitur, adeo vt, statim, quòd domus construitur, onus hoc, cum necessitas postulat, constitutum dicatur. 4.14.f.16.17.
Onus merè reale, ac ordinarium dicitur solutio carolenorum quindecim, & granorum duorum pro quolibet fumante. c.4.f.14
Onus merè reale, onus, seu munus patrimoniale quoque appellatur. 1.5.2
Onus merè reale possessorem sequitur. c.1.n.4 f.2. & c.3.n.18.f.18.
Onus merè reale, quid sit. 1.3.2
Onus mixtum, quid sit, praclarè constituitur. 1.6.f.2.3.
Onus nouum, quod hodie à Ciuitatibus, Dominisque locorum indicitur, ad antiqui veteris similitudinem existimatur. 2.4.7
Onus personale, quid sit, declaratur. 1.2.1
Onus, quod contra creditores inducitur, in eorum fauorem conuerti non debet. 15.2.69
Onus, quod personæ pro rebus imponitur, rei possessorē sequitur. 4 11.16. c.9.n.6 f.46
Onus reale efficitur per descriptionem in æstimo, ideoq; ad clericos transit. 5.8.22.
Onus reale plures afficiens possessores, pro rata inter eos bonorū, est diuidendū. 13.7.61
Onus, siue munus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3
Onus, siue munus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur, quādoq; enim fit tributio de ipsa re, vt tributio rei vehicularis, quandoque fit de eo, q percipitur de ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia; quandoque verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oritur obligata, vt sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. c.1.n.9 f 3.4.
Onus sustinere debet, qui commodum sentit. 7.12.37.
Osasch. in decis. 95.n.25.& 26. *reprobatur.* c.12.f.56.
Pactum contra substantialia contractus non dicitur, quando de vna specie in aliam transire non facit; & eo casu vitiatur factum; sed non contractus. c.10.n.16. & 17.f. 52.
Pactum, quo venditor collectas soluere obligatur, dum ad emptorem solutio spectat, seruari non debet, quia est nullū. 13 5.61
Pactum, quòd venditor censūs solutionem in alieno foro emptoris soluere teneatur, qñ tū ad rationē decē pro singulis centenis fuit constitutus, illicitum reputatur. 9.10.47
Pactum quodcunque in contractu venditionis appositum, rei pretium auget. 10.5.49
Pactum, quòd venditor teneatur ad gabellā vltra aecem pro centenis singulis, vsurariū dicitur. 10.n.8 11.f.50
Pactum quolibet, siue onus in venditione appositum operatur, vt res minus æstimetur. 10.10.50.
Pactum solutionis onerum per venditorem censūs vltra legitimum pretium ipsius, per Bullam Pij V. nullū declaratur. 10.9.50
Paria sunt quoad iuris effectum, remittere, & dare, seu donare. 12.9.57
Pensionarius pro sua rata, onera soluit. 7.10. 36.

exequuntur, & dimittendo bona, ad collectas non tenetur; nisi pro debitis pro tempore, quo possedit. 9.4.f.45.46
Forenses, seu bonatenentes pro quibus collectis contribuere tenentur remissiuè; sed quòd obseruanda sit generalis consuetudo proponitur: verum quia Regia Camera declarauit, quæ sint onera realia; Ideo ad ipsa subeunda forensẽ teneri affirmatur. 9.5.46
Fraudum species circa donationes factas per laicos clericis enumerantur. c.5.nu.24.26. f.27.28.
Fraus, & dolus donantis, & donatarij, qualiter cōsiderata præsumitur, & illa detecta, bona publicantur. 5.25.f.27.28
Fructuarius onus rei, vel fructibus, aut personæ impositum, soluit. 7.11.37
Fructuum partem percipiens, pro illa rata ad onera tenetur. 7.2.34
Fructus percipiens soluit onera; iure tamen proprio. 8.9.41
Fūctiones extraordinariæ, q̃ dicantur. 4.5.15
Functiones fiscales, cū loco gabellarū impositæ sint, onera realia dicuntur. 4.2.f.14.15
Functiones fiscales, cū loco gabellarū impositæ fuerint, onera realia dicuntur. 3.17.17
Functiones fiscales licet ab Vniuersitatibus Regiæ Curtæ soluantur, tamen ipsæ ius reperandi à Ciuibus habent; cum ipsi soluere teneantur. 3.2.9.f.9.10.11
Functiones fiscales, licet personis pro rebus imponantur; tamen quia in locum antiquarū collectarum imponuntur, realia munera iudicantur. 4.9.15
Functiones fiscales per fumantes tempore Romanorum exacta fuerunt. 3.8.11
Functiones fiscales, quamuis essent extraordinariæ; tamen quādo omni anno soluuntur, ordinaria efficiuntur. 4.10.f.15.16
Functiones granorum quadraginta octo pro foculari, reale quoque, & ordinarium dicitur. 4.3.15
Functiones pro reparatione murorum, pontiū, & pro munitionibus Ciuitatis, ordinaria munera nuncupantur. 4.6.15
Functionum fiscalium denominatio. 3.1.9
Fundus: non autem persona est materia, in qua ius exigēdi censum consistit 8.14.42
Fundus pretij ducatorum biscentum, si censui ducatorum decem est suppositus, emptor pro eo, q̃ habet super fundo, collectas soluet: venditor verò pro residuo fundi. 13.6.61
GAbellam soluere cogūtur Vniuersitates, aliique domini priuati locantes gabellas; nisi ex pacto se ab ipsarum solutione exemerint, conductoribus gabellam soluere coguntur. 13.3.63
Gabellarum immunitatem concedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56.
Gabellas, & collectas conductores rei Ecclesiæ soluunt. 14.7.65
Gabellæ inter immobilia cōnumerātur. 6.2.29
Gabellæ p̄ solutione fiscaliū per Vniuersitatem impositæ à ciuibus: nō autē ab Vniuersitate de proprio solui debet. 13.8.f.61.62.
Gabella solutio ab emptore pro venditore facta, pars pretij dicitur; quamuis gabella ad eum non perueniat. 10.7.48
Grauari nemo debet pro alio. 12.14.85
HYpotheca tacita oritur ex descriptione bonorum in catastro, & debitum à primo die descriptionis singulis annis præstandum contrahitur. 5.n.5.7.14.f.21.22.25
Hypothecam tacitam Fiscus habet tam in contractibus, quàm in quasi contractibus: Vniuersitas verò solum super bonis catastratis. 5.15.25
IAs. in cons. 101.n.5.vol.4.reijcitur. 12.5. f.56.57.
Immunitas ad tempus: non autem in perpetuum, ciui nouello concedi potest. 12.4.56
Immunitas concessa, vt valeat, tria requiruntur, videlicet, causa, consensus, & auctoritas.

tas. 12.17.59

Immunitas, existente iusta causa à Generali Concilio Vniuersitatis, non ab ordine Decurionum concedi potest. 12.19.59

Immunitas non tenet, si iusta causa deficiat. 12.18.59.

Immunitas oneris Doctoribus, & Medicis ex causa, quæ oneri præponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.2.56

Immunitas per Vniuersitatem concedi non potest, maximè si est Communitas, & populus subiectus. 12.n.15.16 f.58.59

Immunitas tanquam contra publicam vtilitatem concedi non potest. 12.13.58

Immunitas venditoris ementem à gabella non excusat. 14.13.68

Immunitatē gabellarum cōcedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur. 12.3.56

Immunitatem publici soluendi vectigalis nullam habent ementes à Fisco. 14.5.f.63.64

Impedimenta plura, vbi obstant, sublato vno, remanet alterum. 12.23.59

Inducta ad vnum effectum, contrarium operari non debent. 15.3.69

In re dubia semper aliorum iudicium est amplectendum. 20.4.84

Interpretatio, quæ ex prohemio colligitur, nunquam exclusa censetur. 17.10.75

Introitus annui ad rationem decem pro centenis singulis venditi cum pacto immunitatis collectarum, contractum nullum reddunt, ad quod res iudicata per Sacrum Conciliū adducitur. 19.n.1.2.f.82

Introitus annui in æstimo pro soluendis collectis apponuntur. 6.1.29

Introitus annui tempore Romanorum ad rationem quinque, sex, vel ad summum septem, legitimus existimatur. 18.5.79

Introitus minori summa emuntur à diuite, quàm à paupere. 18.1.78

Ioannes Maria Belletus Episcopus disquisit. clerical. p. 1. tit. de exempt. cler. §. 1. nu. 9. declaratur. 5.2.19

Idem ibidem §. 7. nu. 1. refellitur. 14.8.f.65.66.67.

Ioannis Baptistæ Costæ distinctio circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam, respuitur. 8.18.43

Ius censum percipiendi, rei immobili cohærens, in loco rei sita consistere dicitur. 6.4.29

Ius reale, quod ex censu oritur, ad quēcūque; etiam singularissimum successorem transit. 9.8.f.46 47.

L*Ex est quod Princeps constituit, & lex iusta, & rationabilis præsumitur.* 18.n.11.12.f.80.

M*Arta in tract. de iurisdictione, par. 4. centur. 1 cas. 11. à n. 28. cū seqq. reijcitur.* 5.10.23

Menoch. & Surd. negantes emptorem censuis ad collectas teneri, improbantur. 8.17.43

Mens dicitur potius declaratiua, quàm extēsiua. 17.7.75

Mens, & non verba in qualibet dispositione sunt attendenda. 17.6.75

Mens Regiæ Pragmaticę diminutionis annuorum Introituum ex eiusdem verbis expenditur. 13.12.f.75.76.

Mens statuentium in sequentibus, ex præcedentibus declaratur. 17.11.75

Mexiæ opinio dicentis pactū de soluenda gabella per emptorem pro pretio frumenti à statuto taxati, cuius solutio spectabat ad venditorē, validū esse, respuitur. 10.4 49

Molfes. in proem. ad consuet. Neapolitan. q. 6 à n. 15. vsq; ad finem tom. 2. refellitur. c. 3. n. 13. f. 12.

Munera realia canonica præstationes nuncupantur, ipsaque munera dicuntur etiam ordinaria, prout functiones carolenorum quindecim, quæ propterea canonicæ præstationes appellantur. 4.44

Munus ordinarium aliquando certam habet annualem præstationem cum subdita conuen-

uentam, extra tamen publicæ necessitatis casum; nam quod necessariò lege, & Imperio subimus, munus non dicitur. 1.x.f.4.5

Munus patrimoniale onus etiam merè reale nuncupatur. 1.5.2

Munus patrimoniale ratione iurisdictionis super subditorũ prædijs debetur. 2.2.f.6.7

Munus patrimoniale ratione protectionis, & defensionis Regis, vt subditi liberè, ac quietè viuant, deberi ostenditur, ibidem.

Munus, siue onus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur; quandoque .n. fit tributio de ipsa re, vt tributio rei vehicularis, vel nauicularis, quandoque fit de eo, quod percipitur ex ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia, quandoq; verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oritur, obligata, vt sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. 1.9.f.3.4

Munus, siue onus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3

Mutatione personæ priuilegiatæ, desinunt priuilegia competere. 14.10.f.67.68

Mutatione personæ mutatur rei conditio, qñ onus est personæ annexum: non autem rei. 5.11.f.23.24.

Mutatione personæ, status, ac rei conditio mutatur. 12.9.62

NEapolitani ex priuilegio Regis Catholici à quibusuis functionibus, & collectis pro bonis etiam accatastatis in omnibus Regni locis sunt immunes. 16.1.70

Nemo pro alio grauari debet. 12.14.58

OBligatio p collecta oriri dicitur ex quasicontractu, per quem nõ solum bona; sed etiam personæ obligatæ dicũtur. 1.11.5

Obligatio tacita oritur ex quasi contractu pro solutione publicarum functionum patrimonialium. ibidem

Onera extraordinaria sunt, quæ secundum casus, ac contingentes necessitates imponuntur, vt publica expediantur obsequia, & proindè mixta dicuntur; cum personis pro rebus imponantur, & pro vna quaque collecta noua oritur obligatio, ac præstatio. Ideoque variabilis appellatur. 1.10.5

Onera in ordinarijs etiam, & extraordinarijs distinguuntur. 1.10.f.4.5

Onera ordinaria sunt, quæ certam perpetuam, vniformem, & inuariabilem habent præstationem. ibidem, & propriè sunt ea, quæ à lege, Senatus Consulto, vel Principum constitutionibus indicta sunt. ibidem.

Onera ordinaria canonicæ quoque, legalesque præstationes appellantur, à quibus nemo excusatur. ibidem.

Onera ordinaria transferuntur ad quoscunq; res perueniunt, ibidem.

Onera realia possessor soluere tenetur pro ratâ bonorum, quæ possidet, attenta fructuũ qualitate. 16.9.72

Onera realia nõ Vniuersitates; sed possessores soluere tenentur. 3.15.12

Onera merè realia, & inuariabilia transeunt in Clericos, & Ecclesiã, & pro eis collectat ipsi soluere tenentur. 5.1.18

Onera si sunt variabilia, & imponuntur personis pro rebus, non transeunt ad Clericos, & Ecclesiam: sed ab eis sunt exempti, & in hoc declaratur opinio Episcopi Io. Mariæ Belletti disquisit. clerical. p. 1. tit. de exemp. clericor. § 1. n 9.

Onera soluit, qui fructus percipit; iure tamen proprio. 7.n.1.3.f.33.35

Onera soluere tenetur laicus non exemptus, in quem bona Ecclesiæ transierunt. 14.9.67

Oneris immunitas Doctoribus, & Medicis ex causa, quæ oneri præponderet, ab Vniuersitate concedi potest. 12.2.56

Oneris exemptionem concedens Vniuersitas, dicitur dare de communi, & creditor ex remissione lucrũ capere. 12.n.8, x.11.f.57

reale: respectu verò ciuium, personæ pro rebus imposita dicitur, & pro dictis collectis carcerari potest. 9.3.45

Collecta à descripto tantum in ipsorum libro exigi potest. 5.17.25

Collecta antiquum, & nouum possessorem ad Fisci, & Vniuersitatis electionem, habet obligatum. 5.16.25

Collecta onus, siue munus mixtum nuncupatur 1.7.3

Collecta, quæ persona pro rebus imponitur, obligationem in personam dirigit; sed res est causa finalis ipsius; & ideo si alij res accrescat, ipse propter rem tenebitur.cap.4.n.12.13.f.16.

Collectarum solutiones in singulos fumantes, idest in singulas familias distributa fuerunt. 2.7.8

Collectas, & gabellas cõductores rei Ecclesiæ soluunt. 14.7.65

Collectas patrimonialiũ, & extraordinariorũ vnusquisq; ratione dominij soluere cogitur, præsertim in Regno, vigore capituli, in singulis.c.15.n.4.5.f.69 70.

Collecta in Regno cæperunt tempore Federici Imperatoris sub adiutorij nomine. Ideo antiquissimæ sunt, ac munus erant ordinarium, imò ante Federicum ipsas capisse fertur. 2.6.8

Collectæ, quæ personis pro rebus imponuntur, quando omni anno debentur, munera ordinaria dicuntur. 4.7.15

Collectæ rebus impositæ, in clericos, & Ecclesiam cum onere transeunt. 5.19.26

Collectæ vsque ad Alphonsi Primi tempora durarunt: Anno verò 1442. Vniuersitates Regni subsidiorum loco, quæ Rex imponere poterat, ex pacto pro gabellis, quæ à singulis exigebantur, ducatum vnum pro quolibet foculari se soluere obligarunt, deinde ad alios carolenos quinque pro tumulo salis cuilibet foculari præstando, & grana duo, vnum pro conductura, & alterum pro mensura salis prædicti. 2.7.8

Coloni Ecclesiæ pro portione colonica collectas soluere debent, & refellitur opinio Episcopi Ioannis Mariæ Bellecti disquisit. clerical. part.1.tit.de exempt.clericor. §.7.num.1. c.14.n.8.f.65.66.& 67.

Commodum sentiens, onus sustinere debet, 7.12.37

Communis vsus, & obseruantia non facit licitam vsurarum extorsionem. 11.7.53

Computatio, quando fit, æs alienum deduci debet, & quod remanet, venit appellatione bonorum. 13.4.61

Conductor ex re conducta fructus percipiens, ad onera non tenetur, & si soluerit, à domino repetit. 7.4.& 5.f.35

Conductores rei Ecclesiæ collectas, & gabellas soluunt. 14.7.65

Consuetudo ex actibus Populi difformibus non inducitur. 11.2.f.52.& 53

Consuetudo inducens vsuras non excusat à pœna temporali, maximè de Iure Canonico. 11.5.& 6.f.53

Consuetudo in materia censuali vsuram inducens; licet excuset à pœna temporali; non tamen excusat à restitutione, & à nullitate contractus. 11.10.& 12.f.54 & 55

Consuetudo in materia vsurarum; licet de Iure Ciuili permitteretur, tamen de iure canonico, tanquam peccati nutritiua prohibetur. 11.8.53

Consuetudo irrationabilis, & iniqua non est seruanda; cum vsurpatio, non consuetudo appelletur. 11.13.55

Consuetudo nisi sit rationabilis, & præscripta, Iuri naturali, Diuino, ac Positiuo derogare non potest, quando ipsius transgressio peccatum inducit. 11.11.55

Consuetudo non soluendi censum iuxta summam à Bulla, & statuto taxatã, vsuram inducit. 11.3.53

Con-

Consuetudo vsuram inducens, an excuset à pœna. 11.9.f.53.& 54
Consuetudo vsuras inducens, valida non est, nec eã Princeps permittere potest. 11.4.53
Contractus annui redditus ad rationem decem pro singulis centenis, circũscriptis Bullis Summorum Pontificum, vsurarius reputatur, prout quoque ad rationem octo. 18.6.79.
Contractus census, fundiarius, & merè realis appellatur, ex quo res principaliter, & non persona obligatur; sed persona ratione rei. 8.15.42.
Contractus contra formam legis dicitur nullus. 19.4.82
Contractus illicitus, consuetudine licitus redditur. 11.1.52
Contractus per quem possit quis vltra septem à Pragmatica taxatos exigere, nullo pacto, nec iuramento firmari potest. 18.18.81
Contractus si fiat vltra modum à statuto taxatum, dicitur nullus, & iniquitatem continet, nec naturalis ex eo oritur obligatio. 19.3.82
Couarr. Surd. & alij tenentes actionem personalem principaliter: hypothecariam verò secundariò domino census competere, reprobantur. 8.13.42
Creditor, & debitor non debent ad imparia iudicari. 17.16.76
Creditor ob immunitatem promissam, maiorem quantitatem, quam Regia Pragmatica statuit, exigerent. 17.13.76.
Debitor quoties ad creditoris domũ asportare tenetur, proprio sumptu, & periculo: non autem creditoris, intelligitur. 9.11.f.47.48.
Decisio affertur in hac præcipua quæstione per Regium Collaterale Concilium facta cum interuentu Regiæ Cameræ Summariæ ad fauorem Vniuersitatum huius Regni Neapolis, patrocinante pro cunctis Vniuersitatibus Authore, de ordine Illustr. Domini Proregis, eiusque Collateralis Concilij, ac Regiæ Cameræ Summariæ. 20.6.84
Decisio Regiæ Cameræ in quæstione principali adducitur, vt teneatur creditor, seu emptor annuorum redditũ soluere collectas non obstãte pacto immunitatis. 20.1.83
Decreta, quæ per Collaterale Concilium nomine Regio interponuntur super pecunijs ad interesse capiendis per Vniuersitates, fiunt pro obligatione bonorum Vniuersitatum. 12.22.59.
Differentiam inter census, ac fructuum emptorem, à Surdo traditam in cons. 162. nu. 25. falsã esse demonstratur. 8.11.f.41.42
Diminutionem per Regiam Pragmaticam factam à decem ad septem, tam pro præterito, quàm in futurũ, legitimè factam fuisse probatur. 18.10.f.79.80
Dispensatio quoad vnum defectum, non porrigitur ad alium. 12.25.60
Distinctio onerum, scilicet personalis, merè realis, & mixti communiter à DD. recepta dicitur. 1.8.3
Distinctio tradita à Io. Baptista Costa circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendam refellitur. 8.18.43
Dominus census ex clausula constituti in contractu solita apponi, rem quoque possidere dicitur. 8.8.41
Dominus census habet remedia possessoria. 8.12.42.
Donatio facta coram Iudice ob aliam sollemnitatem quàm ob insinuationem, nõ dicitur insinuata; cum non propter illã; sed propter aliud aditus sit Iudex. 12.26.60
Donationes factæ per laicos clericis in fraudẽ, ne gabellas, aut collectas soluant, inualidæ reputantur, & clerici ad collectas tenentur. 5.23.27.
Emens à Fisco, vel ab Vniuersitate in maiori securitate est, quàm emens ab alijs

ILLVSTRISSIMO VIRO

ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI DIG.mo & in amplissimo Neapolitano Gymnasio Iuris Feudorumin Interpreti clarissimo.

V. I. DD. Neap. Don Antonius Marotta Protbonot. Apost. & Io. Carolus Marotta fratres Patritij Tarentini.

QVod Genitor perfecit opus tibi Natus vterq;
Dauouet, excelsi Maxime Iuris Atlas.
Stemma, fremens, gentilitium, struit vnda Marottæ;
Construit, vndosum, si tibi, stemma, Mare.
Illius ergo labor iuris tibi iure dicatur,
Præstat enim obsequium quælibet Vnda Mari.

In Opus de Collectis Nicolai Antonij Marottæ I. C.

ILL.mo ANDREAE MARCHESIO S. C. PRAESIDI, & in Almo Studio Neapol. Iuris Feudorum Magistro à Io. Francisco Marotta filio Iuri peritissimo Dicatum.

IOANNIS THOMAE GIOVINI.

EPIGRAMMA

SVnt Mare, sunt fluctus Marchesia Stemmata gentis
Et Mare pro censu flumina cuncta capit.
Ecce Marotta salum paruum est, promptusq; laborat,
Ferre suo properans parua tributa Mari:
Collectasque legit primi pro munere census,
Lex eadem vt census, censibus vna foret.
Fronte hilari, Andreas, census cape dona, recurrent
Virtutum Oceano hinc, mille tributa tuo.

Parenti Optimo Nati Beneuoli

V. I. DD. Neapolitani. Don Antonius Marotta Prothonotarius Apostolicus, &
Ioannes Carolus Marotta Patritij Tarentini.

OCeanum iura esse ferunt; quorum alta vorago
Obruit, & mentes irrequieta vorat,
Tam vasti Maris ecce Marotta coercuit ausus,
Cui dedit hoc victum nomina clara Mare.
Decipitur, iuris claudi, qui finibus vndas
Denegat. Oceanus en capit Oceanum.

Nicolaè Antoni Marotta,

Idem est de te sermonem habere, atque elogium dicere:
de te non potest quisquam verba facere, nec encomia fundere.
vnde est præ te dictioni cognata laudatio,
Commemoratio nubit Panegyrico.
Iuxta sanè desperem expingere viduum luce Solem, Sole orbum diem,
Ac te laudum expertem excribere.
nequit tacitè omitti decor tuus, nec tu;
Sed enim penitius in te tua virtus insedit, quàm vt quæsita, non innata videatur;
adeoq; naturæ faciem induit,
Vt sæpe obijciat amabiles errores, instruat pretiosos dolos.
Tuorum claritas Maiorum fuit diluculum tuæ.
Lumen, quod in ijs non opus tibi fuit accendere, euentilasti;
inq; auitæ fortunæ rota ingenij aciem acuisti.
Sublime ortus euolasti non ægrè;
Et quandiù alij excitabantur ex humo, tuos ipse volatus tenebas;
nec tibi volaturo rudimentum fuit, repsisse.
Inter Patritios ergo Tarentinos, videri potuisses Tarenti Pater,
illud enim edidisses in lucem, ni reperisses editum;
Vt nempe te nobilitaret non modo natalium speciosa temeritas,
Verum etiam collati virtutum calculi,
hoc est
Magnus non tantum diceré re, sed esses.
Minus gratè olent spontis suæ flores, quàm satiui.
Omnes verò Musæ te amarunt, vnis tu legiferis respondisti amore,
haud tamen ad has familiariter adjisti, insalutatis alijs,

Nam

Nam facultates omnes habuisti amicè, iuris prudentiam intimè.
Quare in foro nulla tibi gloria non adiudicata est,
ac te Patrono,
In controuersiam vocabantur aliena iura, non tua decora;
non enim auaritiæ accusabare, cum defenderes;
Et tua patrocinia, cum essent aurea, non mutabantur argento
ita, cum fortè clientes cadebant causa, tu tua non deturbabaris ex fama,
Et nemo potiebatur iure, nisi iure.
Adeo leges simul explicabas Iudici, simul tuo condebas affectui,
pariter Iuris, & Iustitiæ peritus.
certum videlicet tibi erat, Patroni esse fas,
Non solum esse scientem legum, sed etiam compotem libidinum.
Gaude igitur, qua perfunderis posthuma luce.
& illa quidem superante tumuli vmbram,
proinde secura occasus.
Scriptum .n. tuum tibi superstes de Collectis, collectis à te plausibus scatet,
qui post sepulchri fata dum viuunt, spondent, fore, vt nunquam intereant,
perfuncti iam supremo periculo,
ac vindicati, vt à mortis, ita ab obliuionis silentio.
Et vero, quæ non definit esse fœcunda, proximè immortalitatem est mors;
immo non est sublatus è viuis, qui adhuc est in parituris.
Hoc tibi quid quid est encomij,
TARENTINA CIVITAS uouet;
parcè quidem Iurisconsulto egregio, modestè Patritio suo,
quippe rarius laudatio perit, quòd plura silet, quàm quòd loquitur plura.
Saltem est suspectus modicæ laudis,
Cum suspicio est, an quidquam ei det mutuum adulatio.
in Panegyrici laude est, relinqui locum additamento lectoris.

Ad Ill. Virum Nicolaum Ant. Marotta
I. C. Neap. præclarissimum, ac Patritium Tarentinum.
Francisci Mele Bitontini I. V. D.

Nicolaus Antonius Marotta
Anagramma.
Sacra iura non nota soluit.
Disticon.
Qui dubias dicis leges, perquire Marottam
Non nota *hic* soluit, *nam* sacra iura *tibi*.

Ad Consultissimum, Celeberrimumque I.C. Neap. Nicolaum Ant. Marotta Patritium Tarentinum.

D. Francisci de Vico, & Leyua V. I. D. Patritij Beneuentani.

Epigramma.

Editur hic tandem, mira tū arte libellus,
Et cultum è docto pectore surgit opus.
Iura foro reddit, componit legibus Orbem,
Et noua mentito prælia Marte gerit,
Quæ fuit Authoris vidi facundia lingua
Aurea cum potuit tam bene penna loqui.
Scilicet hac tolli potis est super Æthera pēna,
Hanc vellet pennis addere fama suis.

Idem ad eundem.

It tuus Ausonijs liber hic celeberrimus oris
It liber ingenio, nec latet ille tuo.
Fortunate Heros, etiam post fata superstes
Lethaea nunquam cogeris ire Rate.

Ad Clarissimum, primiq; nominis I. C. Neap. Nicolaum Antonium Marotta Patritium Tarentinum.

Caroli de Marra V. I. D. Neapo.

Epigramma.

O Iubar Hesperiæ mollis lux alma Tarēti,
Vrbs nimis ingenio facta superba tuo.
Olim lacticolum celebrauit fama Galesum,
Proxima qui fluctu culta Galesus arat.
Detinet Vrbs post hac iactare fluenta Galesi,
Nam fluit è calamo lactea vena tuo.

Ad Virum Clarissimum Nicolaum Ant. Marotta V. I. D. ac Patritium Tarentinum.

Ioannis Dominici Gomez Nobilis è Burgos, Hispani, Philosophiæ, ac Medicinæ Doct. & Almi Medicorum Collegij Neap. Prioris.

Epigramma.

Qua Leo iustitiā, qua frenat scorpius, illa
Ne properā supero carpat ab axe fugā,
Tu tamen Erigonem nostras deducis in oras,
Italiam certa dum benè lance regis.
Astream supero, sed dum deducis ab axe,
Sedibus ætherijs inseris ipse caput.

Ad Præstantissimum, ac Doctissimum Virum Patritiū Tarentinum I.C. Neap. Nicolaum Antonium Marotta.

Alexandri Giannettasii V. I. D. Neap. eiusdemque Authoris Alumni.

Nicolaus Antonius Marotta.

Anagramma.

Hic homo natus vt alter Iason.

Eloquio pollens Iasone disertior ipso,
Exhibet intrepidos iura Marotta reos.
Proditur hic terris homo natus vt alter Iason
Nominis id versi grammata versa ferunt.
Æqua geret, rectam librabit pondere lancem,
Qui tanti sequitur dogmata sancta viri.

Imprimatur Alexander Russus Canon. Vic. Gen. Neap.

Reuerendiss. Dñs Aloysius Riccius Episcopus Vici AEquensis vidit.

Illustrissime, & Excellentissime Domine

Ordine V. E. perlegi Eloquentissimum, & elaboratissimum Tractatum de Collectis insimul cum Doctissimis, ac luculentissimis Responsis in arduis Illustrium virorum Controuersijs pro veritate, & iustitia redditis per Celeberrimum, ac solertissimum I. C. Nicolaum Antonium Marotta, in quibus profecto stili elegantia, doctrinæ profunditas, ac summa ingenij acies intuetur. Quare ipsa legali Reipublicæ admodum vtilissima esse arbitror, & cum nil iuri publico, ac bonis moribus aduersari comperiatur, iustissimè prælo dari posse fateor, si ita Excellentia sua dignetur mandare, cui ex debito post manuum oscula precor felices annos. Datum Neap. ex nostris Aedibus die 12. Mensis Maij 1637.

V. E. *Fidelissimus seruulus* Io. Baptista de Thoro.

Vidit Arias de Mesa Reg. Consil. Delegatus pet S. E. pro reuisione Librorum.

Imprimatur

Tapia Reg. Brancia Reg. Zufia Reg. Casanate Reg.

Prouisum per S. E. Neap. die 15. Maij 1637. Tagliauia.

Oneris impositio secundum æstimationem fieri debet. 16.8.72
Oneris origo, velut in omnibus alijs est attendendus. 2.1.6
Onerum solutio ad emptorem pertinet; sed de iure Hyspano ad venditorem spectat. 10. n 14.15.f.51.52.
Onerum genus triplex esse demonstratur, personale, reale, & mixtum. 1.1.1
Onerum distinctionem, s. personalis, merè realis, & mixti, communiter à DD. receptā esse demonstratur. 1.8.3
Onus construendi viam, ordinarium nominatur. 4.8.15
Onus hospitandi milites, reale dicitur, adeo vt, statim, quòd domus construitur, onus hoc, cum necessitas postulat, constitutum dicatur. 4.14 f.16.17.
Onus merè reale, ac ordinarium dicitur solutio carolenorum quindecim, & granorum duorum pro quolibet fumante. c.4 f.14
Onus merè reale, onus, seu munus patrimoniale quoque appellatur. 1.5.2
Onus merè reale possessorem sequitur. c.1.n.4 f.2. & c.3.n.18.f.18.
Onus merè reale, quid sit. 1.3.2
Onus mixtum, quid sit, praeclarè constituitur. 1.6.f.2.3.
Onus nouum, quod hodie à Ciuitatibus, *Dominisque locorum indicitur, ad antiqui veteris similitudinem existimatur.* 2.4.7
Onus personale, quid sit, declaratur. 1.2.1
Onus, quod contra creditores inducitur, in eorum fauorem conuerti non debet. 15.2.69
Onus, quod personæ pro rebus imponitur, rei possessorē sequitur. 4 11.16. c.9.n.6 f.46
Onus reale efficitur per descriptionem in æstimo, ideoq; ad clericos transit. 5.8.22.
Onus reale plures afficiens possessores, pro rata inter eos bonorū, est diuidendū. 13.7.61
Onus, siue munus mixtum, collecta nuncupatur. 1.7.3
Onus, siue munus reale, quod merè patrimoniale dicitur, tripliciter consideratur, quādoq; enim fit tributio de ipsa re, vt tributio rei vehicularis, quandoque fit de eo, & percipitur de ipsa re, veluti tertia pars fructuum, cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia; quandoque verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, aliaue re, quæ non ex re oritur obligata, vt sunt publicæ functiones, præstanda imponitur. c.1 n.9 f 3.4.
Onus sustinere debet, qui commodum sentit. 7.12.37.
Osasch. in decis.95.n.25. & 26. reprobatur. c.12 f.56.
PActum contra substantialia contractus non dicitur, quando de vna specie in aliam transire non facit, & eo casu vitiatur factum; sed non contractus. c.10.n.16. & 17.f. 52.
Pactum, quo venditor collectas soluere obligatur, dum ad emptorem solutio spectat, seruari non debet; quia est nullū. 13 5.61
Pactum, quòd venditor census solutionem in alieno foro emptoris soluere teneatur, qū tū ad rationē decē pro singulis centenis fuit constitutus, illicitum reputatur. 9.10.47
Pactum quodcunque in contractu venditionis appositum, rei pretium auget. 10.5.49
Pactum, quòd venditor teneatur ad gabellā vltra decem pro centenis singulis, vsurariū dicitur. 10.n.8 11.f.50
Pactum quolibet, siue onus in venditione appositum operatur, vt res minus æstimetur. 10.10.50.
Pactum solutionis onerum per venditorem census vltra legitimum pretium ipsius, per Bullam Pij V. nullū declaratur. 10.9.50
Paria sunt quoad iuris effectum, remittere, & dare, seu donare. 12.9.57
Pensionarius pro sua rata, onera soluit. 7.10. 36.

Perceptores Prouinciarum, non soluentibus Vniuersitatibus functiones fiscales, contra particulares ciues, eorumque bona exequũtur. 3.16.12
Percipiens fructuum partem, pro illa rata ad onera tenetur. 7.2.34
Possessor census dicitur esse in possessione respectu rei, pro qua census praestatur: non autem respectu obligationis, seu actionis personalis. 7.13.37
Possessores, non autem Vniuersitates realia onera soluere tenentur. 3.15.12
Pragmatica diminutionis annuorum introituũ ponderatur. 17.2.74
Praefatio mentem statuentium, & ipsius dispositionis causam finalẽ demonstrat. c.17. n.4.8.9.f.74.75.
Pretium iustum censetur, quod in necessarijs ad victum à Principe taxatur. 18.16.81
Pretium iustum dicitur, quod à lege, vel statuto est constitutum. 18.15.f.80.81.
Pretium iustum esse dicitur summa annuorũ septem pro singulis centenis, secundum Regiam Pragmaticam, quod ex consimili Bulla Clementis VIII. comprobatur. c.18. n.4.f.78.79.
Pretium census varijs in locis multipliciter taxatum fuit. 18.7.79
Pretium, quod non est certum, pro declaratione ad Principem recurrẽdũ est. 18.13.80
Pretium taxatum à Principe dicitur iustum. 18.14.80.
Princeps secularis potest ex iusta causa pretium iustum census prius taxatum, ad minorem summam reducere. 18.10.f.79.80
Principis confirmatio quoad illicita nihil operatur. 12.21.59
Priuilegium personale non transit in emptorẽ. c.14.n.14.16.f.68.
Promissio exemptionis ab onere collectarum illicita est. 10.13.51
QVaestio principalis proponitur: an Vniuersitas, quae promisit immunitatem emptori census ab eâ, quando ante Pragmaticam ad rationem, & post Pragmaticam ad rationem septem pro singulis centenis fuit census constitutus, possit ratam onerum retinere, non obstante immunitatis pacto, & affirmatiuè concluditur. c. 10. n.1.2.f.48.49.
RAtio semper considerari debet, vnde statuentes ad statutum condendum moti fuerunt. 17.5.74
Redditus annui, fructus ciuiles appellantur. 8.10.41.
Redditus dum constituitur, quicquid vltra modum limitatum vsura, siue directè, siue per indirectum accedit, vitiosum, & à legibus reprobatum dicitur. 18.22.81
Religionem, post collecta denunciationem, ingrediens, non erit ab onere indicto immunis. 5.13.24
Remedia possessoria competunt domino census. 8.12.42.
Remittere, & dare, seu donare paria sunt quoad iuris effectum. 12.9.57
Res mobilis, si immobili cohaereat, ratione cohaerentiae, immobilis reputatur. 6.5.f.29.30
Responsum iuxta thema propositum dandum est. 17.3.74
Rex habens iura Imperij, immunitatem etiã in subditorum praeiudicium concedere potest, sed an in damnum fisci, vel subditorum redundet, distinctio affertur. c. 16. n.2.3.f.70.71.
SEnsus, & verba Regiae Pragmaticae annuorum introituũ ponderantur. 17.2.34
Solutio per fumantes differt ab illa, quae fit per focagia. 3.3.10
Solutiones collectarũ in singulos fumantes, i. in singulas familias distributae fuerũt. 2.7.8
Solutum vltra summam à statuto taxatam in

SVMMARIVM.

1 *ONerum genus triplex esse demonstratur Personale, Reale, & Mixtum.*
2 *Onus personale: quid sit, declaratur.*
3 *Onus merè reale, quid sit.*
4 *Onus merè reale, possessorem sequi affirmatur.*
5 *Onus merè reale, onus, seu munus patrimoniale quoque appellatur.*
6 *Onus verò mixtum quid sit, præclare constituitur.*
7 *Hoc autem onus, siue munus mixtum collecta nuncupatur.*
8 *Onerum prædictorum distinctionem communiter à Doctoribus receptam esse ostenditur.*
9 *Onus, siue munus reale tripliciter consideratur.*
10 *Onera rursus in ordinarijs, & extraordinarijs distinguuntur, & quæ sint declaratur, & num. 11.*

Caput Primum.

1 REceptissima est in iure, & ab omnibus approbata diuisio, quòd triplex est onerum, siue munerum genus, Personale, scilicet, Reale, & mixtum, tex. est in l. munerum ciuiliũ triplex diuisio est ff. de muner. & honor. l. 1. & l. rescriptum. §. sciendum eod. tit.
2 Personale est, quod principaliter cũ labore corporis animi, sollicitudine, ac vigilantia existit, & personę imponitur, diciturq; capitatio, quia per capita soluitur. glos. in l. fin. §. pen. vers. & à capitatione ff. de muner. & honor. l. vnic. C. de capit. ciui. lib. 11. Huius autem muneris exempla ponuntur in l. 1. & in d. l. fin. ff. de muner. & honor. tradunt Bart. in l. 1. num. 6. C. de mul. in quo loco, lib. 10. Bald. in l. omnes C. de pericul. & com. rei vend. sub nu. 3. & cons. 408. col. 2. & cons. 420. num. 60. vol. 5. Iason. in l. placet col. 1. C. de sacr. sanct. Eccl. & ibidem Thom. Parpalia nu. 26. Federic. de Senis quæst. 151. nu. 3. Petr. Ant. Anguissol. cons. 52. nu. 1. lib. 3. Laderch. Imol. cons. 38. nu. 6. Ioannes Baptista Costa cons. 1. num. 209. & 210. & in tract. de ratione Ratæ quæst. 158. Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 1. tit. des iustices, §. 4. in tex. indire, imposer, nu. 26. & 27. col. 120. Menoch. cons. 9. nu. 13. lib. 1 Aegid. Thomat. in tract. de collect. pag. 20. Festas in tract. de æstimo, & collect. par. 2. cap. 1. nu. 12. abundè Franc. de Clapper. caus. 37. quæst. vnica nu. 9. & 14. Mart. de iurisdict. par. 4. cẽt. 1. cas. 11. n. 7. fusissimè Pacian. cons. 5. n. 22. & seq. vbi egregiè varia huius personalis muneris adducit exẽpla. Alex. Raudens. de Analog. cap. 40. nu. 35. & seqq. Carpan. ad Statut. Mediolan. cap. 237. nu. 11. tom. 2. peregregiè Dominus Regens Carolus Tapia in rub. de constitut. Princ. cap. 4. nu. 36. Regens Moles in tit. de collect. q. 4. decis. 4. Gaill. obseruat. 52. lib. 2. Caroc. decis. 97. nu. 4. Guid. Pap. decis. 384. cum seq.

A Io-

Ioseph. Sesse decis. Aragon.7.nu.9. Duard. de censib. par. 4. quæst. 39. num. 3. in fin.

3 Alterum merè reale appellatur, in quo sumptus maximè postulatur, & rei, non autem personę imponitur; sola enim res, & non persona obligatur. l. Imperatores ff. de publican. & vectigal. l. 2. & 3. C. de muner. patrim. lib. 10. l. 2. C. de annon. & tribut. eod. lib. exempla ponunt d. l. 1. & d. l. fin. ff. de muner. & honor. Bart. in d. l. 1. col. fin. C. de mulier. in quo loco lib. x. & in l. rescripto. §. fin. ff. de muner. & honor. Bald. & Ias. in locis supra relatis, Bertrand. cons. 53. vol. 1. par. posteriori, nu. 2. Laderch. d. cons. 38. nu. 6. Marta d. cas. 11. nu. 11 & seq. Anguissola d. cons. 52. nu. 1. Bocaccius in tract. de censibus par. 1. nu. 67. Clapper. caus. 42. quęst. 1. nu. 7. 8. & 9. Pacian. d. cons. 5. nu. 17. & cons. 7. nu. 60. Ioannes Baptista Costa de ratione Ratæ d. q. 158. Federic. de Senis d. quæst. 151. nu. 2. Bald. post Andr. in c. 1. col. pen. tit. quæ sint regal. Curt. iun. cons. 60. n. 4. & cons. 61. nu. 6. Dec. cons. 694. nu. 8. Cassan. d. col. 120. nu. 26. Regens Tapia d. cap. 4. num. 37. Menoch. d. cons. 9. num. 13. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 73. nu. 2. & glos. litera D. Sesse d. decis. 7. nu. 1. & seq.

4 Hoc autem onus reale possessorem sicut hominem vmbra, & lepra leprosum sequitur, vt dicam infra cap. 3. num. 18. & tradit Cęuall. in pract. commun. contra commun. quæst. 76. nu. 20. & quæst. 36. num. 21. & 22. ex tex. in l. Imperatores, & in l. fin. C. sine cens. vel reliq. in §. hactenus ff. de vsufruct. Ludouic. Bolognin. cons. 4. nu. 6. Paris. cons. 52. nu. 1. Garzia de nobilit. glos. 6. nu. 9. Azeuedo lib. 1. tit. 3. lib. 11. nu. 8. cũ seq. Gaill. d. obseruat. 52. lib. 2. Raudens. d. cap. 40. n. 35. & seqq. Ioseph. Sesse d. decis. 7. nu. 1. & seqq.

5 Id quoque patrimoniale appellatur eò, quòd singulorum patrimonijs imponuntur, & onera realia alio vocabulo munera patrimonialia appellãtur. P. Duard. de cens. §. 4. quæst. 39. nu. 2. quicquid enim de re, vel propter rem soluitur, patrimoniale dicitur Antibol. in tract. de muner. §. multiplex, l. fin. §. patrimonium ff. de muner. Capiblãc. in prag. 10. de Baron. nu. 12. Octauius Gloritius in primo responso, par. 2. nu. 27.

6 Munus verò mixtum dicitur, quòd habet onus sumptus, & personæ laborem. tex. est in l. fin. §. mixta, ff. de muner. & honor. pulchrè Iason. in d. l. placer. Ioannes Baptista Costa de ratione ratæ d. q. 158. & hoc personis pro rebus, nempè ratione patrimonij, & facultatem singulorum imponitur, & nec reale, nec personale dicitur, Thesaur. decis. 164. & 257. Rolan. cons. 1. vol. 2. sed principaliter personas obligat; res autem in consequentiam, ita vt ad obligationem personarum obligatio rerum in consequentiam, tanquam pedissaque, & sequela accedere dicatur; ob priuilegiũ tñ fisci res omnes sui debitoris tacitè obligatas à lege p eius debitis & actionibus personalibus habere dispositum est l. aufertur §. fiscus, ff. de iure fisci, Bart. Bald. & Iason. ibidẽ, Clapper. d. caus. 42. q. 1. nu. 4. & seq.

& caus. 37. quæst. vnic. nu. 14. Natta cons. 340. nu. 10. & cõs. 105. Soccin. cõs. 74. in princ. vol. 1. Ioseph. Sesse d. decis. Aragon. 7. nu. 10. Gaill. d. obseruat. 52. lib. 2. Raudens. d. cap. 40. n. 35. & seqq. Cassan. loco citato, col. 120. nu. 26. & 27. Dominus Regens Tapia de constit. Princ. d. cap. 4. n. 38. Regens Moles sub tit. de collectis q. 4. decis. 4. Hoc autem onus materialiter, siue naturaliter rerum; formaliter verò personarũ esse dicitur, Osasc. decis. 95. nu. 46. Natta cons. 149. nu. 4. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 73. n. 2. littera D. & conclus. 80. tit. de regal. littera B. vbi quam plures citat, Gaill. obseruat. 52. nu. 10. Pacian. d. cons. 5. nu. 18. & seq. Verum quia materia, & forma vnum constituunt, propterea munera mixta nominãtur, Bald. in l. propter C. de cession. bonor. & in l. prædia C. de fideicõmiss. Petr. de Vbald. in tract. de collect. in primo cons. col. 4. ad fin. vers. restat modo, n. 8. & 9. idem Bald. cons. 408 ad euidentiam, vol. 2. & in l. 1. col. 6. C. de sent. quæ pro eo, quod int. Nicolaus Losęus de iure Vniuersitatum cap. 9. n. 19. Matthęus Brunus de cession. bonor. quæst. 9. quartę quæstionis principalis, n. 7. Menoch. cõs. 7. n. 13. lib. 1. Duard. d. § 4. quæst. 39. n. 4.

7 Et hoc munus, licet reale ratione subiecti possit nuncupari, cum pro illius modo indicatur. Festas. de collect. part. 2. cap. 1. n. 5. & patrimoniale appellat glos. in l. rescripto § sciẽdum in verbo, incolis, la prima, ff. de muner. & honor. & alios citat Octauius Gloritius in primo respõso, p. 2 num. 29. tamen collecta vocatur, & benè, quia personæ pro rebus patrimonij, habita contemplatione, imponitur, vt per glos. in l. rescripto § fin. ff. de muner. & honor. Federic. de Senis quæst. 151. nu. 3. Festas. post alios, quos citat in d. tract. de collect. par. 2. cap. 1. nu. 4. Curt. iun. cõs. 60. nu. 4. & cons. 61. num. 6. plenè Dec. consil. 694. nu. 10. lib. 4. Fab. de Anna cons. 60. nu. 1. & 2. lib. Regens Tapia de constit. Princ. cap. 4. num. 42. vers. quædam, & nu. 43. Pacian. cons. 7. nu. 59. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 73. num. 5.

8 Et hanc magistralem distinctionem à Doctoribus communiter receptã, & approbatam dicunt Franc. de Clapper. caus. 42. quæst. 1. num. 5. & caus. 37. quæst. vnica, Marta de iurisdictione d. par. 4. cap. 11. nu. 11. & seqq. Rosenthal. de feud. cap. 5. tit. de regal. conclus. 73. nu. 2. & glos. litera D. Balzaran. de feud. tit. quæ sint regalia vers. extraordinaria collatio post Andr. sub nu. 5. Luc. de Penn. in l. 1. C. de discussoribus lib. x. num. 2. Surd. cons. 146. num. 19. lib. 1. Andr. Gaill. pract. obser. lib. 2. obseruat. 52. nu. 3. & seqq. Cassan. in consuet. Burgund. tit. des iustices rub. 1. § 4. verb. indire, imposer. nu. 26. Petr. Ant. Anguissol. cons. 52. num. 1. lib. 3. Franc. Marc. quæst. 457. nu. 5. lib. 1. Ioannes Baptista Costa de ratione ratæ, quęst. 158. Pacian. cõns. 5. nu. 1. Siluester in summa, in verbo, immunitas, il primo nu. 19. in 9. quæst. Sesse d. decis. 7. num. 1. & seqq. Duard. de censib. § 4. quæst. 39. nu. 2. & seqq.

9 Rursus munus reale, quod merè patrimoniale appellatur tripliciter considera-

deratur secundum Bart. in l. vnic. nu. 37. in vers. ista sunt triplicia C. de mulier. in quo loco. Doctor. in l. placet C. de sacr. sanct. Eccl. quandoque enim fit tributio de ipsa re, vt tributio rei vehicularis, vel nauicularis, l. 1. in principio, & in l. fin. §. patrimoniorum autē, ff. de muner. quādoque tributio fit de eo, quod percipitur ex ipsa re, veluti tertia pars fructuum. l. medicos C. de suscept. & arcar. cuiusmodi sunt tributa, quæ ex fructibus præstantur, & alia, quorum multas species connumerat Antibol. de muner. par. 4. §. 2. nu. 7. vsq; ad 20. Quandoque verò tributio ipsi rei in pecunia numerata, vel alia re, quæ non ex re obligata nascitur (sicuti sūt publicæ functiones) præstanda imponitur, de quibus in l. si pendentes §. si quid cloacarij ff. de vsufruct. & tot. tit. de censib. Clapper. ibid. nu. 6. Aloysius de Leo in d. l. omnia nu. 35. pulchrè tradit Dominus Regēs Tapia in rubr. de constit. Princ. cap. 4 num. 41.

10 Porrò horum munerum alia sunt ordinaria; alia verò extraordinaria, l. cui muneris ff. de muner. & honor. §. qui muneris publici, ff. de vacat. & excusat. muner. l. 1. C. de indict. lib. x. Rosenthal. de feud. d. cap. 5. cōclus. 73. in glos. lit. F. ordinaria sunt, quæ certam perpetuam, vniformem, & inuariabilem habēt præstationem. l. 1. C. de vacat. public. muner. dict. l. 1. C. de indictionibus lib. x. l. omnes C. sine cens. vel reliq. & ibi Bald. & scribentes l. in honoribus §. qui muneris publici, ff. de vacat. & excusat. muner. Bart. Bald. & alij in d. l. placet C. de sacr. sanct. Eccl. Gerard. Mazzoll. cons. 70. nu. 18. Ioannes Baptista Cōsta de Ratione Ratæ quæst. 158. Rosēthal. de feud. d. cap. 5. cōclus. 73. nu. 3. Pacian. d. cons. 5. nu. 12. & propriè sunt ea, quæ à lege, Senatus Cōsulto, vel Principum constitutionibus indicta sunt, Aegid. Thomat. de collect. pag. 6. nu. 4. & pag. 33. Natta cons. 139. nu. 12. lib. 1. Festas. de collect. part. 2. cap. 1. n. 29. Franc. Marc. quæst. 471. num. 9. part. 1. Dominus Regens Tapia de constitut. Princ. cap. 4. nu. 39. Surd. cons. 146. nu. 19. Don Franc. Merlin. controuersiarum forensium, centur. 1. cap. 2. nu. 3. Qua propter canonicæ quoque, legalesq; præstationes appellantur, & nemo ab illis excusatur, d. l. 1. C. de indict. & d. l. in honoribus, §. q. muneris publici, ff. de vacat. l. fin. C. de muner. patrimonial. Reg. Moles d. tit. de collectis qu. 4. decis. 4. vers. quo verò ad alia munera. Luc. de Penna in l. oēs omnino C. de annon. & tribut. lib. x. nu. 2. Clapper. d. caus. 42. q. 1. num. 8. & sub num. 14. vers. quartum, Aloysius de Leō in l. omnia C. de Episcop. & cler. nu. 32. Franc. Marc. decis. 457. n. 30. & decis. 471. nu. 9. part. 1. Ioannes Ant. Niger in cap. Regni porrecta, nu. 67. Ioannes Petr. Moneta in tract. de decimis, cap. 9. quæst. 3. nu. 127. & ad quoscumq; res transeunt, cum onere suo transeunt, l. 2. & ibi glos. & l. qui immunitatem, & l. professio C. de muner. patrim. lib. x. Natta cons. 150. & 160. Ruin. cons. 111. nu. 23. vol. 5. Pacian. d. cons. 5. nu. x.

Præterea aliquando ordinarium munus certam habet annualem præstationē cum

sortem computatur. c.18.n.19.23.f.81
Species fraudum, circa donationes per laicos clericis factas enumerantur. c.5.n.24.26.f.27.28.
Statutum in vno ex correlatiuis aliquid disponens, in alio quoque disponere censetur. 17.14.76.
Statutum loquens de venditore, ad emptorem extenditur. 17.15.76
Surdi, & Menochij opinio, negantiũ emptorẽ census ad collectas teneri, damnatur. c.8.n.17.f.43.
Surdi differentiam traditam in cons.162. nu. 25: inter census, ac fructuum emptorem, falsam esse ostenditur. 8.11.f.41.42
Surdus, Couarr. ceteriq, firmantes actionem personalem principaliter: hypothecariam verò secundariò Domino competere, enixè refelluntur. 8.13.42
TAxæ equorum onera patrimonialia, & realia dicuntur. 4.15.17
Terra focularium numero diminuta, si alleuiatio facta non fit, functiones fiscales, iuxta taxam tempore numerationis, ipsa soluere tenetur. 3.12.11
Terra si fuerit in numero focularium diminuta, & functiones fiscales soluere nequeat, & fiat alleuiatio, ea in damnum fisci cedere debet. 3.11.11
Tertius possessor rei censui summissæ cogi potest ad faciendum actum recognitionis in beneficium Domini, præsertim respectu Ecclesiæ, pupillorum, & similium. 8.7.41
Tributum tempore Romanorum pro functionibus fiscalibus ad rationem viginti sex denariorum pro quolibet capite exigebantur. 2.5.f.7.8
VEnditor census soluens collectas, vltra modum taxatum, illud plus pro collectis solutũ ex sorte deduci debet, & census de residuo debetur. 18.20 81
Venditor census, vel rei censui subiectæ possessor onera soluens, ad quæ tenebatur emptor, in solutione census retinere potest. 7.20.39.
Verba, ac sensus Regiæ Pragmaticæ diminutionis annuorum introituum ponderantur. 17.2.74.
Vniuersitas alios grauare non potest, eximẽdo aliquos à collectarũ solutione. 16.7.72
Vniuersitas, aliįue Domini priuati locantes gabellas; nisi ex pacto se à solutione exemerint, ipsis conductoribus gabellam soluere coguntur. 14.3.63
Vniuersitas electionem habet agendi pro solutione collectæ, tam contra antiquum, quam contra nouum bonorũ possessorẽ. 5.16.25
Vniuersitas exemptionem oneris concedens, dicitur dare de communi; & creditor ex remissione lucrũ capere. 12.n.8.10.11.f.57
Vniuersitas focularium numero diminuta, non facta alleuiatione, functiones fiscales ipsa iuxta taxam tempore numerationis soluere tenetur. 3.12.11
Vniuersitas immunitatem concedere non potest, maximè si est communitas, & populus subiectus. 12.n.15.16.f.58.59
Vniuersitas non potest pro alio soluere, nec debitum liquidum remittere. 12.12.f.57.58
Vniuersitas si fuerit in numero focularium diminuta, ac functiones fiscales soluere nequeat, fiatque alleuiatio, ipsa in damnũ fisci cedere debet. 3.11.11
Vniuersitates ius habent exigẽdi collectas pro bonis, quæ in territorio possidentur, & quilibet bona registrare, & collectas soluere tenetur. c.12.n.6.7.f.57
Vniuersitates; licet functiones fiscales Regiæ Curiæ soluant. tamen ipsæ ius recuperandi à ciuibus habent; cum ipsi soluere teneantur. c.3.n.2.9.f.9.10
Vniuersitates non tenentur soluere onera realia,

lia, sed possessores. 3.15.12
Vocis proprietas ex communi loquendi vsu desumitur. 3.4.10
Vsura à Principe permitti nō potest. 12.19.59
Vsura si vltra debitum modum permittatur, contractus vsque ad debitum modum validus censetur. 19.5.82
Vsura supra licitum modum promissa illicita dicuntur. 18.21.81
ZAppulli argumentum retorquetur; nam emptor census si sit ciuis, collectas pro censu Vniuersitati soluere tenetur, ita, & exterus. 14.11.68
Zappulli alterum argumentum retorquetur. 15.1.69.
Zappulli lapsus notatur. 15.6.72
Zappulli opinio refellitur dictis super gabellis nullam imponi collectam; quia gabellæ, in quibus exteri contribuunt, in appretio ponuntur: quando verò non contribuunt, vti bonatenentes, soluunt. c.13.n.1.2.f.61
Zappulli ratio impugnatur, quòd Vniuersitas vendit censum super bonis proprijs, super quibus collecta nō debentur, & ideo emptor non tenetur, & contrarium demonstratur. c.14.n.1.15.f.63.68.
Zappulli repugnantia ostenditur. 12.12.68.

FINIS.

eum subdito conuentam, extra tamē publicæ necessitatis casum. Illud tamen nō dicitur munus, quod necessariò lege, & imperio subimus. l. munus ff. de verbor. signif. sed ex cōsensu sub certa quantitate debetur, quæ præstatio mediante nouo consensu, aut ex Principis indulgentia augeri, ac minui potest, de qua præstatione loquitur tex. in l. fin. §. præterea de muneribus, & tot. tit. C. de annon. & tribut. quæ maximè pro Curiæ necessitatibus, aut rei priuatæ Cæsaris deputatur, l. fin. C. de collat. fund. patr. lib. x. super quo ante indictionē pro singulorum viribus præcedere debet ascriptio, & de hoc munere sentit Alex. cons. 5 x. nu. 6. & per toti lib. 5.

Extraordinaria verò sunt, quæ secundum casus, & occurrentes necessitates imponuntur, vt publica obsequia expediantur, & hæc mixta dicuntur; quia personis pro rebus imponuntur, & pro vnaquaque collecta noua nascitur obligatio, ac præstatio, & ideo variabilem appellant, Paul. de Castr. in d. l. Imperatores, nu. 3. Bald. in d. l. fin. col. 2. vers. tunc autem dicitur collecta, C. sine cens. vel reliq. & in l. omnes col. 2. vers. tunc autē C. eod. tit. Lucas de Pēna in l. si diuina, nu. 14. & seq. C. de exactor. tributor. lib. 10. & in l. eā legē, C. de excusat. munerum, eod. lib. nu. 1. Capiblanc. in d. Pragm. 10. de Baron. nu. 14. Dominus Regens Tapia de Constit. Princip. in rubr. d. cap. 4. nu. 40. Don Francisc. Merlin. d. cap. 2. nu. 3. Clapper. ibid. nu. 8. Natta cons. 139. nu. 12. lib. 1. Surd. cons. 146. nu. 19. & seqq. Gerard. Mazzol. cons. 70. num. 18. Ioannes Baptista Costa de Ratione Ratæ D. quæst 158. Festas. de collect. d. par. 2. cap. 1. num. 29. & seqq. Surd. cons. 146. num. 18. vers. 2. respondeo, & nu. 19. Alex. Raudens. de Analog. lib. 1. cap. 40. nu. 37. vsq; ad num. 39. & nu. 106. & 108. Aloysius de Leo in d. l. omnia nu. 32. Pacian. d. cons. 5. nu. 13. Cassan. in Consuetud. Burgund. rubr. 1. des iustices. §. 4. in tex. indire, imposer, nu. 40. col. 121. Octauius Gloritius in primo responso par. 2. num. 23.

2 At qui nemo dubitat, quin hæc obligatio ex quasi contractu oriatur, per quem non solum immobilia, & mobilia publicis muneribus obligata dicuntur: Sed etiam personæ de iurisdictione existentes, quæ domicilium per incolatum contraxerunt, l. incola, ff. ad Municipal. & ratione eiusdem quasi contractus oritur tacita hypotheca, quæ omnia prædia solutioni publicarum functionum patrimonialium habet hypothecata, l. item quia, ff. de pact. l. si non inducta, C. in quibus caus. pign. vel hypothecæ tacit. contrahat.

SVMMARIVM.

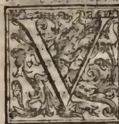
1 *Oneris origo, sicuti in omnibus alijs, est attendenda.*

2 *Munus patrimoniale ratione iurisdictionis super subditorum prædijs deberi. Item ratione protectionis, & defensionis Regni, vt subditi liberè, ac quietè viuãt, demonstratur.*

3 *Pro munere patrimoniali actionem hypothecariam ab initio impositionis tributorum*

torum super bonis ortā fuisse ostenditur.
4 Tributum ab Augusto Imperatore originem habuisse probatur.
5 Tempore Romanorum quomodo exigebatur.
6 Collecta quando ceperunt exigi in Regno.
7 Quanto autem tempore durarunt, & quādo fuerunt functiones fiscales in singula focularia distributa, & ad quam rationem fuerunt imposita.

Caput Secundum.

1 Vt hinnotescat, qd hoc onus, q bona tenentes soluunt in Regno, cōtineat, ipsius origo est prius inspicięda, sicut in omnibus alijs, l. tutor ff. de fideiuss. Rol. cons. 76. nu. 10. lib. 3. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. quæst. 80. nu. 205. Regens Valenzuela cons. 19. nu. 3. cōs. 33. nu. 117. & cons. 33. nu. 3. Rol. cōs. 76. nu. 10. lib. 3. nam causa more prudentis Phisici, qui omnia perscrutatur Bero. cons. 7. in princ. lib. 1. Magon. decis. Florentina 31. nu. 4. & 5. & præcipuè in hac materia, operis origo est attendenda; cum secundum illam collecta solui, onusque sustineri debeat, vt autumat Bart. in d. l. 4. §. actor ff. de re iudicat. & post eum sequuntur Natta cons. 157. num. 5. & seq. Bero. cons. 150. nu. 50. vol. 3. vbi de collecta pro salis solutione imposita loquitur, vt sic distribuendū sit onus quemadmodum propter illud imposita fuit collecta, Bertrand. cons. 53. nu. 3. & 5. vol. 1. Surd. cons. 289. nu. 10. vol. 2. Gaill. obseruat. 52. lib. 2. nu. 16. Ioannes Franc. del Castillo decis. 55. Siciliæ nu. 8.

2 Eximium, & elegans iuris principiū, est, munus patrimonij ratione iurisdictionis super subditorum prædijs ex quasi contractu deberi, tex. est sollemnis in l. munus propriè, ff. de verbor. signif. & statim ac iurisdictio fuit in esse deducta, radicem publicarum functionum, censūs tributi, capitationis, muneris patrimonij ad ipsam sustentandā ratione publici commodi habuisse circunferturq; redditusque iurisdictionis appellari, quam approbandam duxit iuris prudentia, c. 1. quæ sint regal. Anchar. cons. 215. Item ob protectionem, & defensionem, cuius causa, & quietè, & pacificè subditi viuunt, ac naturali libertate rebusque proprijs sine impedimento, fruuntur, iuxta tex. in sui ratione in l. ex hoc Iure, ff. de Iust. & Iur. & in § Ius autem gentium, vbi doct. Instit. de Iur. natur. gent. & ciuil. Regens Moles in tit. de fiscalibus, in princ. vers. & quando prædicta.

Et licet Bart. non ratione iurisdictionis; sed cuiusdem potestatis, quę in bonis territorij habetur, affirmauerit in leg. omnes populi col. 11. & 2. ff. de Iust. & iur. quē sequitur Boss. in tit. de Principe nu. 11 a. tamen ratione iurisdictionis debitum contrahi firmat Pacian. cons. 7. nu. 91. vel per descriptionem in æstimo. Aegid. Thomat. de collect. in princ. nu. 3. & 4. & à iure gentium introductum fuisse eo ipso, cum

cum dominia distinxit, & imperium gentibus tradidit, c. quo iure, distinct. 8. per bellè Regens Moses in tit. de collec. dec. 4. vers. tertiò, quia, & ob id munus dicitur onus, l. munus tribus modis, ff. de verbor. signif. quod onus naturaliter rei adheret, & eueniente casu publicæ necessitatis, vel vtilitatis, statim æs alienū contrahitur, omnia patrimonia naturaliter afficiens, quę ad ipsius satisfactionem tenētur, & pro eo munus patrimonij ab vniuersitate indicitur; & hæc munera, contributiones, quæ ex agris fiunt, appellantur, Bald. in d. l. etiam, C. de execut. rei iudic. & in l. propter honorem, C. qui bon. ced. poss. quo loci dixit, collectam naturaliter rerum onus esse, licet formaliter personarū, vt etiam inquit Iul. Cæsar Gallupp. tom. 2. methodi iur. feudal. part. 5. cap. 5. nu. 44. rem tamen concomitari, ac in quācumque personā, quauis dignitate munitam, transire, cuius vacatio cum sit munus reale, à lege interdicitur l. vacuatis, C. de decurion. lib. x. l. fin. §. patrimoniorum autē, de munet. & honor. Gallupp. ibidem, nu. 16. & vniuersitas ipsius commodo quasi contractus vti potest; cum ipsi pro publica vrgente necessitate, aut vtilitate, ac pro sustentatione Imperij permittatur.

3 Et exinde est, vt pro hoc munere orta dicatur actio hypotecaria ab initio, quo tributa pro toto futuro tempore fuerunt imposita, ex quo vnica est impositio, certa, perpetua, & ordinaria, quæ singulis annis non multiplicatur; licet singulis annis exigatur, vt inquit Paul. de Castr. in d. l. Imperatores ff. de publicanis Surd. cons. 146. in fin. vers. postremò, & ideo Fiscus pro Fiscalibus functionibus dicitur omnibus alijs anterior; quia omnem contractum, temporis antiquitate præcedit, Bald. post Cyn. in l. 1. C. si propter public. pensit. nu. 2. refert. & sequitur Cotta in memora. incip. collecta, Osasch. decis. 95. sub. nu. 32. Rol. cons. 79. nu. 5. vol. 4. post pract. Papiens. in form. act. hypothec. plenissimè Don Francis. Merlin. controuersiar. forens. cent. 1. cap. 2. n. 22 & seqq.

4 Celebrè tamen placitum est, tributum ab Augusto Imperatore originē habuisse, cum vniuersū mundum describi mandauerit, vt in suam quisque Ciuitatem profiteretur, nuncupatim tradit Accurs. in l. 1. C. de apoc. public. in verbo, descriptiones, lib. 10. sequitur Cassan. in cōsuetud. Burgund. tit. des iustices, §. 4. nu. 21. col. 119. in tex. indire, imposer; quod tamen cessante Imperio Romano, cessauit, & ipsius loco suffecta est collecta. Bart. & Doct. in d. l. 1. C. mulier, in quo lib. 10. Ioannes de Amic. cons. 8. nu. 52. & cons. 146. nu. 5. Castr. in d. l. placet, C. de Sacr. Sanct. eccles. nu. 45. Nouumque onus, quod hodie à Ciuitatibus, dominisque locorum indicitur, ad antiqui veteris similitudinem, existimatur, Castr. in d. l. placet. Festas. de collect. cap. 1. nu. 7. & 32. cum seqq. latè Marta in d. casu 11 à princip. vsque ad nu. 7.

5 Hoc verò confessum est, quòd tempore Romanorum pro functionibus fiscalibus viginti sex denarij pro quolibet capite soluebātur, vt post Bald. in l.

in l. ex hoc iure, in fine, ff. de Iust. & iur. per glos. in l. ager, §. 1. ff. de verborum signif. tradit de Ponte in tract. de potest. pro Reg. tit. de regal. imposit. §. 8. nu. 33, & seqq; Capyc. in inuestit. feudal. in verb. collectis, vers. Temporibus verò, pag. 118, circa med. Marta de iurisdic. p. 4. cēt. 1. cas. 11. sub n. 8.

6 Cæterum in Regno collectæ sunt antiquissimę, ac munus erant ordinarium; cęperunt. n. tempore Imperatoris Federici, vt affatim tradit Andr. de Item, in c. 1. vers. extra ordinaria collatio nu. 62. quæ sint regal. &, ibi, Afflict. nu. 14. Luc. de Pen. in l. 1. C. de indict. lib. 10. in l. fin. in princ. C. de annon. & tribut. eod. lib. Iacob. de Agell. in tract. de iure adhoæ, vers. onera num. 37. Iul. Cæsar Galluppus in locis supra relatis, num. 2. Hæ autē sub adiutorij nomine imponi cæperunt, vt ait Luc. de Penn. in d. l. fin. & Iacob. de Agello ibidem, Capyc. in inuest. feudal. in verbo collectis, vers. collectarū verò, pag. 117. & sex collectæ generales quolibet anno exigebantur, vt testatur Capyc. ibidem, comprobat Dominus Regens Tapia d. cap. 4. num. 49. & 50. Regens Moles in tit. de Fiscalibus, in princip. & vers. alia verò iura noua, & infra, quo loci collectas ante Federicum recēser, de collectis verò tempore Federici meminit ibidem, in vers. hæc fuit origo, & rursus functionum fiscalium successum latè prosequitur in tit. de collect. hoc idem commemorat Lanar. consf. 95. in princ. & refert Capiblanc. ind. pragmat. 10. de Baron n. 5.

7 Durarunt tamen vsque ad Regis Alphōsi Primi tēpora: anno verò 1442 Vniuersitates Regni loco subsidiorum, quæ poterat Rex imponere ex pacto pro gabellis, quæ à singulis exigebantur, ducatum vnum pro quolibet foculari se soluere obligarunt, vt constat ex parlamento tempore Regis Alphonsi. Lanar. cons. 31. n. 5. & cons. 95. num. 1. & latè legitur in lib. Capitul. huius Ciuitatis, in princ. fol. 7. & 12. cap. 4. 5. & 10. Deinde auctæ fuerunt collectæ ad Carolenos quindecim, & grana duo, vt ad alios carolenos quinque pro tumulo salis cuilibet foculari præstando, & grana duo, vnum pro conductura, & aliud pro mensura salis prædicti, vt in cap. 27. Regis Ferdinandi Secūdi fol. 24, & in c. 45. Regis Catholic. fol. 45. Afflict. in tit. quę sint regal. §. plaustrorum, nu. 5. in fin. & nu. 6. Capyc. in inuestit. feudal. in verb. feudorū clausulæ, col. 52. vers. in Regno autem, & in verbo collectis, Iacob. de Agello in tractat. de Iur. adhoæ. nu. 37. to. 12 tractatuum: earum autē solutiones in singulos fumantes, idest in singulas familias distributæ fuerunt, vt tradit Regens de Pōte in tractat. de potest. pro Reg. tit. de regal. imposit in princip. sub nu. 35. §. 1. nu. 15, & §. 2. n. 10 & seq. Fab. de Anna cons. 60. nu. 11. lib. 1. Camill. de Curte in diuersor. iur. feudal. §. redeundo igitur, nu. 22. fol. 25. Caputus de Regimine Reipublicæ, fol. 305. Dominus Reg. Rouit. ad pragm. l. de iurib. & exact. fiscal. n. 65. Capiblanc. ad pragm. 10. de Baronibus n. 10. & seqq. Dom. Reg. Carol. Tapia de cōstit. Princip. cap. 4. nu. 51. & seqq. Don Frācisc. Merlin. relato cap. 2. nu. 2.

Et

Et hunc modum collectandi in Cathalonia seruari tradit Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. clausul. 5. glos. 4. nu. 45.

SVMMARIVM.

1 *QVare functiones fiscales appellantur.*

2 *Vniuersitates licet functiones fiscales Regiæ Curiæ soluant: tamen ipsæ tus rei superādi à ciuibus habent, cum ipsi soluere teneantur, & nu. 9.*

3 *Pro soluendis functionibus fiscalibus fit appretium bonorum ciuium, atque forensium, & vnusquisq; pro rata suorum bonorum soluit, vel imponuntur gabellæ ab eisdem ciuibus soluendæ, & nu. 10. & ibidem nu. 3. quid sit bonatenentia, & de ipsius vocabuli Etymologia.*

4 *Proprietas vocis ex communi loquēdi vsu desumitur.*

5 *Apprety forma, & modus quis sit, remissiue.*

6 *Solutio per fumantes differt ab illa, quæ fit per focagia.*

7 *Foculares, fumantes, & familia sunt synonima.*

8 *Functiones fiscales per fumantes tempore Romanorum fuerunt exacta.*

11 *Terra si fuerit in numero focularium diminuta, & functiones fiscales soluere nequeat, & fiat alleuiatio, in damnum Fisci cedere debere probatur.*

12 *Secus quando non fit alleuiatio; quia semper tenetur Vniuersitas iuxta taxam tempore numerationis.*

13 *In donatiuo autem, si fiat alleuiatio ad beneficium alicuius Vniuersitatis, reliquæ Vniuersitates tenebuntur; licet Molfesius contradicat, & ibidem afferuntur distinctiones.*

14 *Nisi in donatiuo dictum esset, nemine exempto, & quòd soluatur pro numero focularium; quia tunc damno Fisci cedunt.*

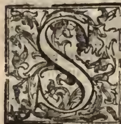
15 *Onera realia non Vniuersitates, sed possessores soluere tenentur.*

16 *Perceptores Prouinciarum, non soluentibus Vniuersitatibus, functiones fiscales contra particulares ciues, & eorum bona exequuntur.*

17 *Functiones Fiscales, quia loco gabellarum fuerunt impositæ, onera realia dicuntur.*

18 *Onus merè reale possessorem sequitur.*

Caput Tertium.

1

Citu tamen non iniucūdum est, quòd functiones fiscales appellantur; quia functio, tributorum alicuius rei exolutio nominatur, d l. placet C. de Sacr. Sanct. Eccles. Luc. de Penna in l. 4. nu. 1. C. de annon. & tribut. lib. 10. & quoniā in locū collectarum subrogatæ sunt, inter regalia connumerātur, vt post alios tradit Iacob. Gall. consl. 21. nu. 7. Ioān. Vinc. Anna allegat. 29. n. 14. & allegat. 36. n. 6.

2 Et licet Vniuersitates collectas prędictas soluāt. Tamē, re ipsa, ciues soluere necesse est, quoniam vniuersitates ob publicam vtilitatem collectas imponunt, vt muneribus publicis facilius obtemperetur, vt inquit Luc. de

 Penn.

Pēn.in.l.fin.col.pen.& fin.C.de exactor.tribut.lib.10.& est tex.in l.fin.C. de muner.patrim.lib.10. Marār.cōs. 81.n.10.Franc.de Clapper.caus.42. quæst.1.nu.27.Grammat. conf.ciuil. 69. nu. 5. firmat egregiè Dominus Regens Rouitus in consultatione in materia donatiui nu.21.

3 Ea propter bonorum Ciuiū fit appretium,& vnusquisque pro rata bonorum suorum soluit,vel gabellæ per ipsosmet ciues persoluendæ imponuntur,ex quibus functiones Fiscales Regiæ Curiæ soluuntur,vt docet idē de Pōte in eod.tit.§. 1.n.6,& sequētibus.§.8. nu. 42.fol. 224.& in hoc appretio bona forensiū quoque æstimantur, vt infra latius dicemus: Hæc autem solutio in Regno bonatenentia appellatur, quippe quòd à tenētibus bona in territorio debetur;est.n. hoc vocabulum vsitatum in Regno; cum regulare sit, vt verborū proprietas ex communi,ac vulgari loquendi vsu sumatur,ac æstimetur,l.cum de lanionis.§ asinam molendinariam,ff. de fundo instructo & instrum. legat. l.labeo,ff.de supelect.legat.c.ex litteris,extra de sponsal.Rebuff.in rubric. ff. de verbor. signific. vers. Tertiò consuetudo.Tob. Non in §. fin.nu.6. instit.de obligat.Felician. de solis in suis Commentarijs de censibus,tom. 1.in proem.nu.30.Ludouic.Cenc.in tract.de censibus part.1,cap.1.quæst. 3.art.1.nu.10.

5 Et huius appretij forma descripta est in c. Regni porrecta,quod est 199 sub tit.de modo,& forma appretij p Regē Carolum secūdū edito,deinde verò per Regem Ferdinandum repetita,& aucta in pragm. 1.tit.de appretio, quam Commentarijs exornarunt Petrus Piccolus, Cardinalis Paris.D. Regens Rouit. & Augustinus Caputus in tract.de Regimine Reipublicę, cap.7.§.27.n.4 t.cum seqq. licet adsit aliud Capitulum Regni 255. per Regem Robertum editū, quod incipit,Fiscalium functionum, sub tit. de appretio, & modo appretij faciendi, in quo similiter modus appretij faciendi traditur.

6 Memorandū quoque est illud,quòd hæc solutio per fumantes differt ab illa,quæ fit per fogacia; Illa.n. respicit Vniuersitates,& nō singulos:hæc autem per fumātes, vt est in Regno, nō dicitur imposita in genere tātę quantitatis in vniuerso, de illa loquitur Clapper. caus.27. quæst.1.nu.7. de hac verò loquitur de Pōte in.d.tract. de potest.pro Reg.tit.de regal.§.1.n. 8.in fin.qui hinc infert,quòd deficiētibus focularibus, euanescit exactio, & ita in praxi seruari testatur.

7 Etenim foculares, fumātes,& familiæ sūt synonima,vt ait.Bald.in Auth. defuncto,nu.11.vers.modo quęro,C. ad Tertull. Ioannes Ant. Niger in c. Regni porrecta nu 106,& pro foculari vnica familia sub vno tecto viuens intelligitur,videlicet pater cum filijs, & nepotibus simul habitantibus,Bal. in.l.1.C.quod cuiusq;vniuersit.nom. Ripa in l.4. §. actor ff de re iudicat. Capiblanc.in.d.pragm.x. de Baronibus, vers. foculare, nu. 10. Floridus Mausonius de caus. execut. ampliat. 29.nu.127,& 128. Nicolaus Losæus de iur. vniuersit. cap.9. nu.16. in fin. Dominus Regens Tapia de constit.

Prin-

Princip.d.cap. 4. nu. 53.

8 Ita quoque Romanorum tempore per fumantes exactas fuisse tradunt idem de Ponte eod.tit.§.8.nu. 33. & 35.Dominus Reg. Rouit.in pragm.1 de iur.& exact. fiscalib.nu.1. ex tex. in l. si pendentes.§.si quid cloacarii, in fin.ff.de vsufruct.l. si fúctiones.C. de donat.& l.si minor,C.de act.emp. Amator Rodriq. de priuileg. credit. par. 1. art.5.nu.16,& seqq.

9 Ex his palam est, quòd quàuis Vniuersitas soluat, ius recuperandi tantundem à ciuibus consequitur, secúdum tamen ratam, & ipsorum patrimonij æstimationem, ad literam probat tex.in.l. omnes. C. de oper. publi c.Regens Moles in tit. de collect. decis.3. vers. quia licet debitum sit

10 vniuersale. ✠ iuxta vires singulorum, attenta fructuum qualitate, imponitur, communis est Bart. aliorumque doctrina in l. 4. §.actor. ff. de re iudic. & in l. ad Instructionem C. de Sacr. Sanct. Ecclesia, & probatur in l. 2. §. vicinales ff. nequid in loco publico, & notat Abb. in.c.non minus col. 3. de immunit. Eccles. Auendann.de exequend.mádat.cap.14 nu.14.Franc.de Clapper. caus. 36. quæst.2. nu.8. & caus.27. quæst.3.nu.1

11 A' quo, & illud quoq; haud neglic gẽdum proserpuit,quòd si Terra numero incolarum diminuta fuerit, ita vt functionum fiscalium onera ferre nequeat, fit alleuiatio in damnum fisci.quippe quòd pro fumantiũ numero functiones prædictæ soluuntur,& ad singulos:non autem ad vniuersitates illarum solutio spectare debet; cum non dicantur in genere tantæ quantitatis in vniuerso impositæ,vt tradit Regens Reuerter. in decis.73.in.1.dubio lib.1.vbi plures allegat,& post Bald.in.l. 1. §. quod si nemo,2.col.circa med.ff.quod cuiusque vniuersit.nom. tradit idem de Ponte.d.§.1.nu.6. & 17. vbi sic in praxi seruari testatur,tradit quoque Regens Rouit.in cõsultatione in materia donatiui in fine primi libri eius consiliorum n.21.copiosè, & eruditè D. Reg. Valenzuela in cons.99.in.3. puncto,à nu.40.vsq, ad nu.55.Aliud

12 ✠ tamen est quando non fit alleuiatio;quia vniuersitas,siue focularia decrescant,siue augeantur,semper ad præstationẽ, tempore numerationis, ex focularibus tunc numeratis, taxatam,tenebitur;id.n. quod particulares soluere debebãt,ad onus Vniuersitatis translatum dicitur, eodemque modo semper tenebitur, vt inquit de Ponte,ibidem,nu. 18. nec conqueri possunt vniuersitates Regni; nam si in casu contrario,quando augentur, contrarium non essent postulaturæ, ergo quando decrescũt teneri debẽt ex regula tex.in.l.pen.C.de sol,& in l.ex mille ff.de euict.Regẽs Moles in tit.de collect.quæst.x. decis.x. vers. ideo ipsis extinctis.

13 Id tamen secus esse in donatiuo, quando fit alleuiatio,vt aliarum vniuersitatum damnó cedere dicatur, autumat Regens Reuerterius,d. dec. 73.in 1.dubio in fine.Ratio est; quia donatiua fiunt in quantitatibus certis in vniuerso; licet deinde ratione cõmodioris exactionis fiat pro rata focularium, solutionis distributio, vt decla-

declarat Regens de Ponte in. d. §. 1. nu. 19. (quicquid dicat Molfes.in proem.ad consuetud.Neapol.quæst. 6.à nu. 15. vsque ad finem, tom. 2. asserens, quòd alleuiatio, vel immunitas à Principe concessa, ipsius damno cedere intelligatur) Regens Rouit.in citata consultatione.nu. 22. qui num. 26. & seqq. distinguendo declarat quòd aut aliqua vniuersitas in totū extinguitur, & non tenentur aliæ vniuersitates pro ea, & ita fuisse decisū per Regiam Cameram; aut fuit diminuta numero ciuiū, & incolarū, tunc quia semper dicitur eadem Vniuersitas ad alias Vniuersitates nō est recurrendum, dum illa Vniuersitas est ipsa debitrix, verum quòd est seruandum quod alias fuit obseruatum, ex decis. Bald.in l.etiam, nu. 16. C. de execut. rei iudic. & ante eum Bart. in l. fin. §. mixta ff. de muner, & honor. per tex. in l. 1. C. de omni agr. deser. lib. x. circa quā conclusionē vidēdus est D. Regens Valēzuela in d. cōs. 99. in 3. & 5. puncto: si verò fuerit immunitas concessa alicui Vniuersitati, aut ante donatiuum, & immunitas concessa, non nocet Regi, aut post donatiuum, & cedit damno Regis, ita tradit Regens Rouit. ibi, n. 23, & 24. ex doctrina Bald. in d. l. etiam nu. 17. in fin. C. de execut. rei iudic.

14 Nisi in donatiuum dictum esset, nemine exempto, & quod pro focularium numero soluatur; quia facta alicuius Vniuersitatis exceptione, cedit damno Fisci, & in hoc adest alia decisio eiusdem Regentis Reuerterij 35, part. 3. Octauius Gloritius respōso 1. part. 3. nu. 202.

15 Ea autem huius principalis conclusionis ratio est, quòd onera realia non Vniuersitas; sed possessores pensitare tenentur. l. 2. C. sine cens. vel reliq. l. 2. C. de annon. & tribut. lib. 12 cum alijs adductis per Clapper. d. caus. 42. q. 1. nu. 16. Rol. cons. 32. n. 4. vol. 1. Menoch. cons. 63. nu. 11, & 12. lib. 1. Hipol. Rimin. cons. 298. nu. 7, & 8. vol. 3. Cephal. cons. 192. nu. 12. lib. 2. Bursat. cons. 5. n. 19. vol. 1. Pedroc. cons. 2. nu. 73, 74, & 75. Castill. de vsufruct. cap. 56. nu. 15.

16 Et idcirco Perceptores Prouinciales, dum vniuersitates non soluunt, contra particulares ciues, & eorum bona executiones faciunt, idem de Ponte d. §. 1. nu. 9; licet in casu, quo particulares ciues pro rata per ipsos debita Vniuersitati soluissent, contra eos exequi nō posse affirmet Regēs. Moles sub tit. de collectis, quæst. 12. decis. 12. quod tamē per perceptores non seruari subdit, & conniuētibus oculis Regiam Cameram pertransire concludit.

17 Et nihil erit, quod miremur, quippe quòd cum realia onera dicantur ex eo, quòd loco gabellarum fiscales functiones impositæ fuerint, ratione subrogationis, eas quoque reales dici necesse est, quia gabellæ munera realia vocantur, ex quo pro rebus soluuntur, secundum glos. in rubr. C. de muner. patrim. lib. x. Bart. in l. 1. col. fin. C. de mulier. in quo loco lib. x. & not. glos. in l. fin. C. de cano. largit. eod. lib. x. & in l. 2. C. de priuileg. veteran. lib. 12. latè Afflict. in §. & plaustrorum, nu. 19. quæ sint regal. cum causa, & origo attendi debeat, de Pon-

Ponte cons.165.nu.18.& seqq.lib.2.Maranta cons.81.nu.3.Dec.cons.48.Alex.Trentacinq.variar.resolut.lib.1.tit.de iur.fisc.resol.5.sub nu.6.per tex.in d.l.2.ff.de priuileg.veteran.Maximè quia bona accatastrata pro collectis sunt Fisco tacitè obligata,l.1.cum glos.& ibi Bart.& Bald.C.in quib.caus.pignus tacitè contrah.l.1.& ibi glos.C.si propter publicas pensitationes,idem Bart.Castr.Aret.Alex.& Iason in l.apud Iulianum,§.hæres,ff.de legat.1.Bald.in l.1.§.quòd,si nemo ff.quod cuiusq; vniuersit.nom.Ioannes Ant.Nigeoin Clement.de vit.& honestat.clericor.nu.116.& 117.Soccin.sen.cons.243.sub num.1.col.2.vers.præterea videtur quòd bona,lib.2.Dec.cons.285.nu.5.Neguso qui cócordes citat in tract.de pignor.part.2.membr.4.nu.125.Rol.cons.79.nu.2.lib.4.Mantica de tacit.& ambigu.lib.11.tit.18.nu.13.optimè Aluarus Valasc.de iur.emphit.quæst.32.sub nu.14.vers.sed,& illud,Ioannes Baptista Costa de remed.subsid.remed.37.nu.1.in tertio casu,Guttierez in tract.de gabellis,quæst.1.nu.23.& quæst.169 nu.1.& seqq.& dicam infra cap.4.núm.2.

19 † & ex hoc deducitur,quòd onus sit reale,ac ea propter quemlibet sequitur possessorem.l.si conuenerit.§.si fundus,ff.de pignor.act.l.debitores C.de distract.pignor.& dixi supra cap.1.nu.4.Ruin.cons.131.nu.1.& 2.lib.5.Crauetta cons.872.nu.4.Rimin.iun.qui alios refert in cons.25.nu.3.& seqq.Mantica ibidem,nu.14.qui respectu ordinariorum procedere declarat,vt nu.15.idem respectu communitatis,quando bona sunt accatastrata inquit Boccacius,post Parpal.Alex.& Ant.Gabriel.in tract.de cens.part.1.n.66.Thesaur.decis.234.nu.8.Amæd.à Ponte in quæst.laudē.quæst.45.à num.8.vsq; ad finem,vbi plures recenset,Surd.cons.146.nu.1.cons.211.nu.15.decis.32.nu.5.decis.97.nu.13.decis.173.nu.28.& 29.& decis.310.nu.6.Molin.lib.1.primogen.cap.10.nu.12.Menoch.cós.756.nu.21.Guttierez,loco citato,nu.27.Boss.tit.de Fisco,& priuileg.eius nu.26.Gabriel Periera decis.Lusitan.63.nu.4.Natta cons.149.nu.3.lib.1.Iacob.Gall.cons.41.nu.3.Lanar.cons.1.nu.3.& cons.31.num.3.Honded.cons.17.nu.11.lib.2.Cornazan.decis.149.nu.3.& decis.169.num.3.Giurba ad Consuet.Messan.cap.9.glos.7.nu.1.

SVMMARIVM.

1 *Onus merè reale, ac ordinarium dicitur solutio carolenorū quindecim, & granorum duorum pro quolibet fumante.*

2 *Functiones fiscales, cum loco gabellarū impositæ sint, onera realia dicuntur.*

3 *Functiones granorum quadraginta octo pro foculari, reale quoque, & ordinarium dicitur.*

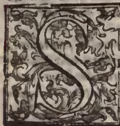
4 *Munera realia canonica præstationes nuncupantur, ipsaque munera dicuntur etiam ordinaria, prout functiones carolenorum quindecim, quæ propterea canonicæ præstationes appellantur.*

5 *Reliqua functiones extraordinaria appellantur.*

6 *Functiones verò pro reparatione murorum,*

rum, pontium, & pro munitionibus Ciuitatis ordinaria munera nuncupantur.
7 *Collecta, quæ personis pro rebus imponuntur, quando omni anno debentur, munera ordinaria dicuntur.*
8 *Onus quoque construendi viam, ordinarium nominatur.*
9 *Functiones Fiscales, licet personis pro rebus imponantur; tamen quia in locum antiquarum collectarum imponuntur, realia munera iudicantur.*
10 *Functiones Fiscales, quamuis essent extraordinariæ; tamen, quando omni anno soluuntur, ordinariæ efficiuntur.*
11 *Onus, quod personæ pro rebus imponitur, rei possessorem sequitur.*
12 *Collecta, quæ personæ pro rebus imponitur, obligationem in personam dirigit, sed res est causa finalis ipsius, & ideò si alij res accrescat, ipse propter rem tenebitur, & nu. 13.*
14 *Onus hospitandi milites, reale dicitur; adeò vt, statim, quòd domus cõstruitur, onus hoc, cum necessitas postulat, constitutum dicatur.*
15 *Taxa equorum onera patrimonialia, & realia dicuntur.*

Caput Quartum.

1 Ed agè, solutionũ species singillatim subnectamus ad dignoscendum, quę sint ordinaria, & realia munera, ea autem in primis se offert solutio, quæ carolenorum quindecim, & granorũ duorum pro quolibet fumante per Regem Alphonsum imposita fuit, vsq; adiationem ducati vnius pro foculari, & deinde aucti ad alios carolenos quinque pro tumolo salis, & grana duo pro conductura, & mensura salis, vt tradit Dominus Regens Tapia in rubr. de Constit. Princip. cap. 4. n. 54. & Regens Moles in tit. de collect. vers. nũc aliqua attingamus, adest Regia Pragmatica 1. de appretio, & Capitulum Regni Fiscalium, quæ bonis onus soluendum per singulas familias, siue fumantes imponit, quæ solutio certam, ordinatam, continuatam, & perpetuam habet præstationẽ eamq; Regia Camera merè realem, & ordinariam declarauit; vt testatur Regẽs Moles d. tit. de collectis quęst. 4. decis. 4. vers. quò ad alia munera, & vers. tertiò quia nemo, & vers. si verò est exterus, ex iuribus per eum adductis, & in quæstione 5. decis. 5. vers. & quoad prædicta, firmat 1 Dominus Regens Tapia in d. rubr. de Constit. Princip. cap. 4. nu. 59. idem adamussim tradit Clapper. d. caus. 42 quæst. 1. sub nu. 14. vers. quartum, qui 2 communem laudat sententiam, & inquit Iul. Cæsar Galluppus tom. 2. methodi iuris feudalis, par. 5. cap. 5. tit. 3 de iure imponẽdi collectas, n. 1. præsertim † cum in locum antiquarum 2 collectarum, quæ ordinariæ erant, subrogatæ fuerint, vt tradit magistraliter Andr. in cap. 1. quæ sint regal. §. extra ordinaria collatio, disertè Afflict. in c. 1. de clerico, qui inuestitur. frc. nu. 9. & de hac collectarum specie per fumantes meminit Clapper. caus. 27. quæst. 1. nu. 7. & 8.

affa-

assabrè Rosenthal. de feud. d. cap. 5. conclus. 73. litera I. concinnè Dominus Regens Tapia cap. 4. rub. de Cõstit. Princip. num. 50. & seqq. Capiblanc. in prag. x. de Baronibus sub nu. 11. & dixi supra cap. 3. nu. 17.

3 Ordinaria quoque munera dicuntur functiones granorum quadragintaocto pro foculari, & consequenter realia ex decis. Regiæ Cameræ sub die quinto Nouembris 1569. teste eodem Regẽte Moles, eod. tit. quęst. 5. decis. 5. vers. quò verò ad grán. 48. de quo pulchrè loquitur Dominus Regens Tapia in d. rubric. de Constit. Princip. cap. 4. nu. 78.

4 Munera autem realia canonicæ præstationes appellantur, l. 1. C. de indict. Regens Moles in d. quæst. 4. decis. 4. sub vers. tertiò, quia nemo ibi, quòd hæc munera, canonicas præstationes appellant, & Regia Camera has canonicas præstationes munera ordinaria declarauit, vt refert idem Regens Moles in d. quæst. 5. decis. 5. vers. & quo ad prædictas functiones carolenorum quindecim pro quolibet foculari, inquit, non est dubium, quòd ordinariæ sunt, quia habent certam, ordinatam, continuatam, & perpetuã præstationem, ideò canonicæ, & legales præstationes appellãtur, & nemo ab illis excusatur, l. 1. C. de indict. l. in honoribus §. qui munera ff. de vacat. l. fin. C. de muner. patrim.

5 Et licet reliquæ functiones extraordinariæ dicantur, vt tradit idem Regens Moles, ibidem, quæst. 5. decis. 5. vers. quò verò ad alias Turriũ, Stratarum, & Mastrill. in tract. de Magistratibus lib. 3. c. x. nu. 244. cum seqq. Capiblãc. in d. prag. x. de Baronibus, sub nu. 14. quas distinctè tamen tradit Dominus Regens Tapia in rubr. de Constit. Princip. cap. 4. Horum tamen generica assertio, nè sine delectu, admissa veritate, præiudicium afferat, pro vera conclusionis rõne, aduertendum censeo dictum illud sic genericè acceptum verum non vide-

6 ri. Etenim † quando pro reparatione murorum, pontium, & pro monitionibus Ciuitatis imponitur, ordinaria iudicatur, vt autumat post alios Mastrill. decis. 156. nu. 11. Don Francisc. Merlin. controuersiar. forens. centur. 1. cap. 2. nu. 4. & seqq. Aegid. Thomat. de collect. pag. 26. & 27. Lucas de Penna in l. 1. de immunit. nemini

7 cõced. nu. 4. quo loci † collectas personis pro rebus impositas, munus ordinarium esse inquit, quando tamen omni anno debentur, vt tradit Fab. de Anna cons. 60. nu. 3.

8 Item onus construendi viam, ordinarium ait Pacian. cons. 5. nu. 15. Et

9 † quamuis personis pro rebus imposita dicantur, attamen, tum quia in locum antiquarum collectarum sunt subrogata, realia esse munera tenet Afflict. in d. §. plaustrorum, nu. 8. & in §. extra ordinaria num. 13. quem sequitur de Ponte in cons. 105. nu. 19. & 20. lib. 2. attenta ipsarum origine ex tex. in l. si id, quod ff. de donat. & l. mater. §. & an eadem, ff. de except. rei iudic. Marta de iurisdict. par. 4. cent. 1. cas. 1. num. 41. Don Francisc. Merlin. in præcitato cap. 2. num. 5.

10 tum etiam † quia omni anno soluuntur, sunt facta ordinaria, Don Francisc. Merlin. d. cap. 2. num. 12. & omnia

nia iura, quæ in ordinarijs loquuntur, in extraordinarijs locũ habent l. pen. & l. meminimus in fin. C. de legitim. hæred, Iacob. Butr. & Guglielm. de Cun. in l. placet C. de Sacro sanct. Eccl. Bart. in l. rescripto §. fin. ff. de muner. & honor. Calder. conf. 2. de censibus, & conf. 7. de constit. est casus in l. 1. C. de indict. lib. x. Ioannes Ant. Niger. in extrauag. vnic. de vit. & honestat. cleric. nu. 127. Don Frãcisc. Merlin. ibid. nu. 19. Onus enim

11 † quod personæ pro rebus imponitur, illum, ad quem res transit, sequitur, l. quomodo, ff. de sol. not. in l. 1. C. de mul. in quo loco, lib. x. l. cum possessor, §. fin. de censibus, Auth. sed periculũ, C. sine cens. vel reliq. Aret. conf. 165. in causa Magnifici Ant. de Butrio, conf. 60. vbi Caballin. in addit. Crauett. conf. 112. nu. 2. Petr. Io. Anchar. quæst. 80. num 20. lib. 3. Io. Baptista Costa de ratione ratę q. 158 sub nu. 7. & post Bertazzol. in clauf. 21. gloss. 10. & seq. Ranchin. in annot. ad quæst. 7. Guid. Pap. Franc. Merlin. in decis. 19. Rotæ Lucens. num. 10. & dicam infra cap. 9. nu. 6. ex eo autem quòd tuum patrimonium tantum valet, ideo tot soluere debes, Bald. in l. vnic. num. 33. vers. simile dico, C. de

12 sent. quæ pro eo. Et † hac de causa dicitur collecta personæ pro rebus imponi; quia obligatio in personam dirigitur; Sed causa finalis est ipsa res, Federic. de Senis conf. 151. n. 3. Episcop. Io. Maria Bellectus disquisit. clerical. part. 1. tit. de exemptionibus

13 cleric. §. 1. num. 9. Quare † si res alij accrescat, ipse ob rem tenebitur; quia res est cã. finalis ipsius obligationis, Pacian. d. cõs. 5. n. 18. & seqq. & concinit Bald. in l. propter, C. qui bon. ced. poss. quòd collectæ naturaliter sunt onera rerum, formaliter onera personarum, subscribunt Afflict. in addit. ad Cappell. Tholos. quæst. 28. & clarius quæst. 134. post Aretin. in §. fin. de act. sequitur Ias. ibi col. 4. vers. sextò suprascripta, Osasch. decis. 95. num. 46.

14 Quin etiam onus hospitandi milites, onus reale dici affirmat Bart. in l. 1. C. de mul. in quo loco, lib. 10. & in l. 3. §. eos milites, ff. de muner. & honor. & eò ipso; quòd domus in mundo erigitur, hoc onus ei à lege constituitur, vt milites Regij in ea recipiantur, quãdo necessitas immineat, d. l. 3. §. munus, ff. de muner. & honor. Bart. & DD. in l. fin. C. de muner. patrim. tradit Regens Moles in d. tit. de collect. quęst. 6. decis. 6. Rol. conf. 66. post alios, quos citat lib. 1. nu. 3. Ludouic. Sacca respons. 14. qui cæteros cumulat, num. 95. Io. Baptista Costa conf. 1. sub nu. 213. Alex. Raudens. de Analog. lib. 1. cap. 40. num. 88. & 89. Petr. Ant. Anguissol. conf. 52. in fine, lib. 3. Natta conf. 158. 409. & 434. idem Io. Baptista Costa, d. q. 158. n. 8 Mar. Antonin. variar. resol. lib. 1. rec. sol. 111. ex tex. in l. 3. §. munus, ff. de muner. & honor. Plot. in tract. de milit. iur. §. 1. nu. 19. Ferrett. de gabell. nu. 464. vers. quæro de non obligatos tom. 12. tract. fol. 19. Alciat. cõs. 105. num. 3. lib. 8. Viuius decis. 161. n. 14. vers. & hinc aduerte, lib. 1. Pacian. d. cons. 5. num. 16. de Ponte in tract. de potest. proregat. tit. de prouis. fieri solit. §. 6. vbi num. 4. & 5. affirmat per Regiam

giam Cameram decisum, quòd, immunitate concessa, hospitandi immunitas nunquam inclusa intelligitur, & patrimoniale hoc munus dicunt tex. in l. sunt munera, & in l. qui originem, §. munus, ff. de munen. & honor. in l. qui immunitatem. C. de muner. patrim. lib. 10. Petr. Antibol. de muner. §. 2. nu. 17. Ferrett. de gabell. nu. 46. Octauius Gloritius in primo respons. part. 2. nu. 39.

15 Ex hoc autē infertur, quòd equorum taxæ dicuntur onera patrimonialia, & realia imposita rebus, ex quo hospitationis militum loco successerunt. Bellon. consi. 12. circa distributionem n. 3. & 8. Paris. respons. 2. tenetur, vol. 1. Plonia tract. de in iur. S. 1. nu. 22. ...

SVMMARIVM.

1 Onera mera realia, & inuariabilia transeunt in Clericos, & Ecclesiam, & pro eis ipsi collectas soluere tenebuntur.

2 Onera si sunt variabilia, & imponuntur personis pro rebus, non transeunt ad Clericos, & ad Ecclesiam; sed ab eis sunt exempti, & in hoc declaratur opinio Episcopi Ioannis Mariæ Belletti Disquisit. Clerical. par. 1. tit. de exempt. cler. §. 1. nu. 9.

3 Clerici pro bonis emptis, & donatis tenentur ad onera realia inuariabilia, secus ad variabilia, secundum Iuristarum, Canonistarum, & Theologorum approbatam opinionem.

4 Clerici si ante bonorum acquisitionem, illa erant per laicos allibrata, & in Catastro per æstimū posita, transeunt cum onere suo, etiam in extraordinarijs, & variabilibus: secus si post acquisitionem.

5 Hypotheca tacita oritur ex descriptione bonorum in Catastro, & debitum à primo die descriptionis singulis annis præstandum contrahitur, & nu. 7. & 14. transeuntque bona prædicta cum eodem collectarū onere in quemcunque possessorem, nu. 6.

8 Onus reale, per descriptionem in æstimo, efficitur, ideoque ad Clericos transit.

9 Clerici à solutione gabellarum sunt exempti.

10 Marta Argumentis in hoc articulo respondetur.

11 Mutatione personæ mutatur rei conditio, quando onus est personæ annexū, non autem rei.

12 Non debet alius pro alio grauari.

13 Religionem post collectæ denuntiationem, ingrediens, non erit ab onere indicto immunis.

15 Fiscus priuilegium habet tacitæ hypothecæ, tā in contractibus, quā in quasi contractibus; uniuersitas verò solum super bonis catastratis.

16 Collecta antiquum, & nouum possessorē ad fisci, & vniuersitatis electionem, habet obligatum.

17 Exactor verò collectarum à descripto tantum in ipsarum libro exigere potest.

18 Bona clericorum onus annexum non habentia personam, tanquam accessoria sequuntur.

19 Collectæ rebus impositæ, in clericos, & Ecclesiam cum onere transeunt.

20 Clerici clericaliter viuentes, in Regno, pro patrimonialibus, de portionibus legitimis eis contingentibus, ad collectas

 non

non tenetur, secus pro alijs n. 21.
Item non tenentur, quando onus est variabile, & incertum, secus, si certum, perpetuum, & inuariabile. nu. 22.
23 *Donationes facta per laicos clericis in fraudem, ne gabellas, aut collectas soluant, inualida reputantur, & clerici ad Collectas tenentur.*
24 *Fraudũ species circa donationes prædictas enumerantur, & nu. 26.*
25 *Fraus, & dolus donantis. & donatarij, qualiter considerata præsumitur, & illa detecta, bona publicantur.*
27 *Clerici coniugati in distinctè collectas soluere tenentur.*

Caput Quintum

His proxima est quæstio, an si bona in clericos deueniant in illos cũ onere collectas soluendi transeãt, quæ quæstio; licet sit nimis ardua propter diuersas inter se diffidentium opiniones. Tamen duorum casuum distinctione, materia huius decisionis delucidabitur.

1 Aut. n. onus est reale, certum, perpetuum, & inuariabile, & tunc omnes vnanimiter rem cum onere suo trãsire concludunt, & clericos ad collectas teneri profitentur; quia tunc dicitur tributum, quod onus est reale, c. si tributum 11. quæst. 1. c. tributa, 23. quæst. 8. c. placet, 16. quæst. 1. tex. optimus in c. Abbates de decim. Auth. itẽ prædiũ C. de Sacr. Sanct. l. fin. C. de exaction. tribut. lib. x. l. de his C. de Episcop. & cleric. adest in Regno Bulla Papę Honorij inserta in pragm. 2. de cleric. cap. 8, & habemus Regiã pragm. in tit. de cleric. quę incipit. per molte querele. Panormitan. in .c. non minus, de immun. eccles. & in c. fin. de vit. & honest. cleric. tradunt Doctor in l. placet, & in l. ad instructiones. C. de Sacr. Sãct. Eccles. Bald in l. si debitor, C. de distract. pignor. Speculator. in tit. de cleric. coniug. §. 1. vers. ad huius autem articuli. Angel. cons. 24. Ecclesia non tenetur, & cõs. 106. pro decisione Roman. in. l. si publicanus §. 1. ff. de publican. Tiraque de primogen. quęst. 43. nu. 9. Surd. cõs 262. nu. 3. & 52, & decis. 32. nu. 6. Ias. & Abb. relati per Io. Ant. de Nigr. in extrauag. clement. de vita, & honest. cleric. nu. 161, & seqq. Capyc. in inuestit. feudal. in verbo, clerici, fol. 121 nu. 161. Thesaur. in decis. 234. nu. 4. & 5, Dominus Regẽs. Tapia in constit. Regni Prædecessorũ nostrorum, sub. rubr. de Sacr. Sanct. Eccles. n. 14. Dominus Regens. Rouit. in d. pragm. 2. nu. 19. de cleric. seu diacon. seluat. D. Regens Fuluius Constant. in l. 24. C. de decurio. lib. x. n. 14. vbi de cõni Theologorum, Pontificij, Cęsarijque Iuris opinione affirmat. Guid. Pap. decis. 76, & post. Gregor. Lopez; Duenn. & Azeued. tradit Guttierez in tract. de gabell. quæst. 92. nu. 61. 63 Franc. Marc. quæst. 457. nu. 24. 30, & 31, & quæst. 458. n. 6. part. 1. Monter. decis. Aragon. 13. sub nu. 41. Annęus Robert. rer. iudicatar. lib. 2. cap. 2. fol. 313. & 314. magis communem opinio-

nionem dicunt Ripa in respons. 1. n. 5 de munet. & honor. & & in tract. de peste in cap. de remed. ad conseruandam vbertatem, nu. 234. Guid. Pap. in sing. 409. incip. vtrũ ad instructionem, Barbat. in cons. 1. vol. 3. Vulpell. de libertat. Ecclesiastic. part. 2. n. 1. & seq. Caroc. in decis. 127. num. 6. & 9. vbi hanc magis communem laudat sententiam, refert, & sequitur Barz. decis. bonon. 117. nu. 13. & 27. Gail. obseruat. 33. nu. 8. cum seq. vbi alios concordes coacernat, & obseruat. 52 num. 12. eod. lib. Rosenthal. de feud. cap. 5. tit. de regal. conclus. 80. glos. in litera. C. Bonacoss. in tract. commun. opin. tit. de vectigalibus, loco, 12. c. 3. vers. onera realia, f. 148. Aegid. Thomat. de collect. pag. 39. in fin. sub nu. 3. vbi dicit communem, & pag. 46. num. 1. Surd. de aliment. tit. 1. quaest. 29. num. 8. magis communem dicunt Foller. in d. constit. praedecessorum nostrorum, nu. 6. Florid. Mauson. in tract. de caus. execut. ampliat. 29. nu. 46. Becc. cons. 24. nu. 28. Card. Tusc. litera, O. conclus. 145. nu. 29. Giurba ad Consuet. Messan. cap. 9. glos. 7. n. 1 nuperrimè post alios de communiori opinione tradit Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. Clerical. par. 1. tit. de exempt. Clericor. §. 3. nu. 1. & 2.

2 Aut verò onus est variabile, quod personis pro rebus imponitur, & quia personam respicit, tunc onus in Clericos, & Ecclesiam non transire resoluunt Doct. in d. l. placet, C. de sacrosanct. Eccles. ita magistraliter distinguit Bar. in cõs. 180. vbi ait, quòd, nisi onera sint merè realia, aut tributaria, liberantur à collectis, & hanc distinctionẽ sequitur post alios Thesaur. in d. decis. 234. num. 5. vbi ait, quòd si onera sunt inuariabilia, tenentur Clerici ad collectas super bonis, alias non tenentur, alios quoque huius distinctionis asseclas recenset Gaspar. Anton. filius in addit. ad d. decis. sui patris ad num. 1. hanc quoque distinctionem amplexi sunt Maranta in cons. 99. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 80. num. 4. glos. in litera. C. Foller. in d. constit. praedecessorum nostrorum, num. 6. Borrell. consil. 74. num. 50. vers. septimò principaliter, Ioannes Baptista Costa de re integra, distinct. 71. sub. num. 7. Gutierez de Gabell. relata quaest. 92. nu. 63. Florid. Mauso. in supradicto tract. ampliat. 29. nu. 46. & 47. qui magis communem esse astruit, & ita distinguit Regens Reuerter. in causa inter vniuersitatẽ Turturellę, & venerabile Monasterium S. Laurentij de Padula, quae est decis. 37. tom. 1. & similiter eandem distinctionẽ firmat Castillo. in addit. ad decis. 105. post 3. volumen decisionũ, impressam, vers. secus in oneribus, & vers. hec contrarium, & secundum hoc vltimum distinctionis caput procedit opinio Episcopi Ioãnis Marię Belletti disquisit. clerical. part. 1. tit. de exẽptione clericor. § 1. nu. 9. quod ita distinguendo explicat idem Bellett. in praecita-

3 to §. 3. nu. 3. id † quoque adamussim admittunt Doctores in bonis percuentis titulo emptionis, vel donationis, Bald. in l. si debitor, C. de distract. pignor. & cons. 248. praemisso statuto, vol. 1. Iason. in cõs. 246. vol. 3. vbi inquit communem in vtroque foro

foro. Aegid; Thomat. in d.tract. de collect.pag.41, Io. de Platea in l.Senatorû, C. de dignit, lib. 12. Card.in Clementin. 1. in 2. opposit. de immunit. Eccles. Foller. in d.constitut.prædecessorum nostrorum, nu.6. in fin. Petrus Picculus in Commentar. super pragmat.1.de appretio.nu.68.Florid. Mauson. d. ampliat 29.nu.40.& 42. Valasc.de iur. emphit. quæst. 17. sub, nu.8.Mat. Anton. lib. 1. variarû resol. resol.88.n.2.vers.& licet aliqui.Dom. Episcop.Ricc.part.2. decis.298.nu.4.

Et ex Theologis vno ore firmiter asseuerant Vincentius Filliucius societatis Iesu in qq.moralibus, tom. 1.tract. 16.cap.11.nu.294. Ioann. Azor. societ.Iesu instit.moral.part. 3. lib.5.ca 19.quæst.8. Leonard. Duardus cler. Regular. in bulla cenæ domini.lib. 2. can.18.quęst.6.nu.6.Marcell.Mrgal clerie.regul.in instit. côfess. par.2 lib. 2.cap.17.quæst.6.nu.98.& 103. Marius Alterius de cêsur.tom. 1. disput. 19.lib. 5.cap.6.fol.739. Prosper.de Augustino in addit.ad summ. Quarât. vel vectigal. Antonius de Sousa Dominican.in relect. in bulla cænæ domini.cap.19.disp.92. nu.5. Molfes.in summ.tom.2.tractat.12. cap.22. nu. 167. & 168. Aloysius Turrian. Soc. Ies.in 2.2. diui Thom. disput.44.dubit.4.n.13.Molin.tom.3.tract. 2.disput.672. Paul. Layman.Societ. Ies.in Theolog.moral.lib. 4.tract.9. cap.6. num.5. Ioannes Malderus ad diuum Thomam in 2.2.tract. 5.cap.6.dubit. 9. Suarez contra Regem Angliæ, lib. 4.cap. 20. & post hos nouissimè Antonin. Dian. cler Regular. in resolut. moral. tract.2.de immunit. eccles.152 fol.42.

Hæc est igitur vera, & catholica patrû traditio, quam etiam nostrates amplexi sunt, nempe Io. Ant.de Nigr.in d.clementin.de vit. & honestat. cler. nu. 132. vbi ait ita decisum per Reg. Cameram, Afflict. in constit. statuimus, in 6. col. & in c. 1. de clerico, qui inuestitur, fecit. nu. 7. vbi in hoc plura rescripta Regiæ Cameræ adesse testatur, & in tit. quæ sint regal. in verb. plaustrorum, nu. 17. Aloys. de Leo in d.l. placet. n. 2. C. de sacrsáct. Eccles. Grammatic.in c.Regni.non exigit. sub num. 6. & 7. Goffred. de Gaet. super ritibus Regiæ Cameræ. in rubr. de iure fundic. vers. item, quia dictum est fol. 25. Luc. de Penn.in l. si diuina, C. de exact. tributor. nu. 27. & seq. & in hoc adesse decretum generale Regiæ Cameræ commemorat Reg. Reuerter. in dec. 56. in fin.lib. 1. & adest Regia pragm. 3. de cleric. seu diacon. seluat. cuius verba sunt.

Per tanto vogliamo & di nostra scientia commettemo, & mandamo, che procediate & mandiate, & facciate, che per tali beni, cosi alienati, & che de cætero si alienaranno nelli clerici, & persone Ecclesiastiche, si contribuisca nel detto pagamento per il possessore di quelli clerici, & persone Ecclesiastiche, ò altre, che fussero, cosi come prima per quelli si contribuiua, & douea contribuire per li laici alienatori di quelli, tanto per il passato dopò l'alienationi di quelli fatta, vt supra; quanto per l'auuenire.

Quæ procedit in oneribus merè realibus ordinarijs, & ita loquitur Dominus Rouit. in d. pragm. 2. de cleric. seu diacon. selua. ... quoque secta-

tur

tur Carol. de Graff. in tract. de effect. cleric. effect. 3. nu. 33. Octauius Gloritius in respons. 5. n. 13, & 14, & est glos. communiter approbata in c. 1. in verbo, bonorũ, de immun. eccl. in 6.
4 Illud tamen est non paruæ disceptationis, an in extraordinarijs oneribus, & collectis, si bona catastrata in clericum alienentur, transeant cum onere suo, hanc quæstionem exquisitè examinat Thesaur. in decis. 234. in 2. limit. quo loci Doctores mirè inter se gladiantes proponit, & relatis eorum opinionibus, ex magis communi, clericos collectas soluere non teneri, concludit, & ita senatum iudicasse affirmat: in tertia verò limitatione, latè, & vtiliter regulam declarat, quòd si ante acquisitionẽ factam ab Ecclesia esset Imposita collecta per laicum; quia bona iam essent pro collectis hypothecata, & in ecclesiã postea peruenirent, cum onere transirent, & hoc casu non ecclesiam; sed bona ecclesię teneri asseuerat. subdit deinde in quarta limit. quòd quando quis catastrauit bona sua oneribus submittendo, si deinde in Ecclesiam alienet, cùm suo onere in eam transibunt, est text. in l. ea conditione, C. de resc. vẽd. & in l. 2. C. de omn. agr. desert. lib. 11. Petr. Piccol. in pragm. 1. de appretio nu. 67; & 68. Don Frãcisc. Merlin. cõtrouersiar. forẽs. cent. 1. cap. 2. nu, 19. ex quibus deducitur, quòd quando bona ad ecclesiam deuenirũt, & ante acquisitionem non erant catastrata, non possunt in æstimo poni, vt clerici, vel Ecclesia ad collectas teneãtur; quia collecta personæ prò rebus imponitur; persona autem non est laico subiecta, Natã cons. 203. nu. 1. Petr. Piccol. loco proximè citato. aut verò posita erãnt in catastro, & æstimo, & tunc transeunt cum onere suo transibũt, ita in puncto Bald. in l. omnes, nu. 10. C. sine cens. vel reliq. Alberic. de statut. in Alphabeto Baldi de Perusio per Sigismundum pronepotem confecto, in verbo, collecta, vers. statutum, quod disponit. Aduertatur tamen quòd tertia limitatio adducta per Thesaur. procedit in hipotheca tacita, nam certum est,
quòd quando fit catastrum, citantur omnes ciues, & bonorum possessores, qui cum bona in catastro descri-
5 bi consentiãt, ex descriptione, & consensu oritur tacitè hypotheca super bonis ipsorum, & dicuntur tacitè pro collectis obligata. doctrina est glos. notabilis, quam ibi probarunt Bart. cæterique scribentes vnanimi consensu in l. 1. C. in quib. caus. pign. tacit. contrah. & his astipulantur Alex. Aretin, & Iason. in l. apud Iulianũ, §. hæres, ff. de leg. 1. Dec. cõs. 285, col. 3. Rol. cons. 32. n. 3. & 4. vol. 1, & cõs. 79. nu. 2. & seqq. vol. 4. Don Francis. Merlin. d. cap. 2. nu. 21, & cap. 36. n. 17. Ofasch. dec. 91. nu. 4. Assict. decis. 95. Ioannes Baptista Costa de ratione ratæ, quæst. 47. nu. 12, & seqq. Surd. decis. 311. nu. 2. & cons. 146. n. 1. cons. 168. nu. 11, & cons. 262. n. 1. Bero. cons. 150. nu. 33. vol. 3. Bald. in tit. de pace constantiæ, vers. mos Romanorum, col. 4. vers. quid de collectis, & in l. 1. §. quòd si nemo, col. 4. vers. quid de 2. puncto, ff. quòd cuiusque vniuer. nom. Valasc. de iure emphit. quæst. 17. nu. 21, Iul, Cæsar

Gallupp. tom. 2. methodi iur. feudal.
6 part. 5. cap. 5. tit. de iure imponendi collectas, nu. 42. sunt † enim bona ipsa hypothecata, & supposita pro solutione ipsarum collectarum, quasi cuidam seruituti, & ita transeunt ad quemcunque cum onere ipsarum. l. in venditione, ff. de act. empt. Bald. de pace constantiæ, §. 1. in glos. in verbo, munitione Ciuitatis, circa fin. Petr. Piccol. in pragm. 1. de appretio, nu. 78.

Quarta verò limitatio in expressa, quãdo quis pro soluendis collectis præsentibus, & futuris quocunque tempore, quo imponerentur, bona sua obligat, vt tradit Grammat. in cap. Regni, non exigit, sub num. 6. & recepta est opinio, quòd si bona catastrata, & onere hypothecæ, siue tacitè, siue expresè affecta, in clericos, vel Ecclesiam deueniant, illa cum suo onere transibunt, & Ecclesia, & clerici ad collectas, propter bona ad ipsam peruenta, tenebuntur, intelligẽdo tamen de oneribus extraordinarijs; & variabilibus, quia pro realibus semper indistinctè tenetur, vt idem Gaspar Ant. ad d. decis. patris, 234. per Senatum determinatũ testatur; & ex communi Theologorum opinione, post Molin. Azor. & Gregor. Lopez, egregiè astruit Dom. Regens Constantius Marchio Corleti in suo elegãti Commentario ad l. 14. C. de decurion. lib. 10. num. 14.
7 ex † tali enim descriptione debitum à pricipio primi diei factę descriptionis, singulis annis, præstandum contrahitur; prædium autem quouis modo registratum acquirentes, siue ex donatione inter viuos, siue ex oblationibus, vel defunctorum donationibus, publicis muneribus, quæ rei cohærent, obligat. l. sunt munera, ff. de vacat. & excusat. muner., & ibi glos. in verbo, principali. facit l. neminem, C. de sacr. sanct. Ecclef. & l. rescripto, in fin. ff. de muner. l. fin. §. patrimoniorum autem, eod. tit. Archid. in cap. 1. de immũ. Ecclef. in 6. Maranta disput. 8. num. 46. Capan. ad statuta Mediolan. cap. 218. nu. 22. tom. 2. scitissimè obseruauit Dominus Regens Tapia in addit. ad cap. Regni, Item statuimus, quòd clerici, nu. 5. ex pragm. supra relata. Caroc. decis. 127. nu. 6. & 9. Festas. in tract. de collectis, par. 4. cap. 2. num. 17. & seqq. Duenn. regul. 100. limit. 2. Viuius in addit. ad decis. 88. Bertrand. cons. 182. num. 2. & seqq. cons. 200. vol. 7. & cons. 53. vol. 1. part. posteriori, num. 8. & 9. Floridus Mauson. de causis executiuis, ampliat. 29. nu. 50. expẽdit quoque idem Dominus Regens Tapia in constit. prædecessorum nostrorum, nu. 4. vbi magistraliter distinguit, quòd aut in aliqua Regni Ciuitate, Terra, aut Castro viuitur per Catastrum, & est factum appretium secundum formam capi-
8 tulorum Regni; tunc quia † per descriptionem in æstimo, reale onus efficitur. quod ad quoscumq; transit possessores, vt inquit Franc. Marc. decis. 224. par. 1. si res ad Ecclesiasticas personas transibit, cum onere
9 suo transire debet; Aut † viuitur per gabellas, & tunc Ecclesiastici à tali gabellarum munere exempti dicuntur, & ita procedit allegatio Ioannis

Vin;

Vincentij de Anna 13. vbi ita per Collaterale Consilium decisum refert. Quod sensu ipso, & ratione percipitur, ac rerum vsus patefacit, & concordes adducit Octauius Gloritius in responso 5. num. 1. & seqq. Episcop. Io. Maria Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. cler. §. 1. n. 1. & seqq.

Et supradictam receptissimam distinctionem probarunt quoque Card. in clem. 1. in 2. opposit. de immunit. Eccles. Alex. in l. Titia, ff. ad Municipal. Afflict. in d. const. Regni, praecedessorum, nu. 3 & in constitut. hac edict. in 2. notab. Bald. cons. 248. praemisso statuto, in primo vol. Bursat. dicens communem in cons. 16. num. 11. lib. 1. Bero. in cons. 150. nu. 39. & per tot. lib. 3. qui similiter inquit communem, Foller. in constit. Regni in tit. de Episcop. & cleric. in verbo, statuimus. nu. 3. Vasq. in tract. de successiõ. in repetit. l. quoniam in prioribus, par. 1. num. 654. C. de inoffic. testam. Alberic. Galeot. in Margarita, cap. 30. n. 15. Surd. dec. 20. num. 11. & cons. 262. num. 31. Montter. decis. Aragon. 25. nu. 5. 1. ita decisum testatur per Curiam Archiepiscopalem huius Ciuitatis eruditissimus Dominus Episcopus Riccius in sua Collect. 504. par. 3. Io. Ant. de Nigr. in d. clement. vnica, de vit. & honest. cleric. nu. 132. & in cap. Regni porrecta, nu. 65. Sola in constit. Sabaudiae, tit. de iur. emphit. glos. 2. tertiae partis decreti, licet iure, n. 21. Iason. con. 246. 3. vol. vbi dicit communem in vtroque foro, Aegid. Thomat. de collect. pag. 41. Grammat. in cap. Regni, non exigit, num. 7. post Bald. in l. si debitor, C. de distract. pignor.

10 His sic existẽtibus, nõ arrogant Iocum subtilitates in oppositum adductae per Martam in tract. de iurisdict. in part. 4. centur. 1. cas. 11. à num. 28. cum seqq. vbi terminos confundendo inquit, quòd statim ac bona catastrata ad clericos, vel ad Ecclesiam deueniunt, à collectarum solutione exempta efficiuntur, ex illo vulgari axiomate, quòd mutatione personae, mutatur rei cõditio, ex tex. in l. Paulus, ff. de acquir. haered. in l. licitatio, §. penul. ff de public. in l. 1. C. de imponenda lucrat. descript. lib. 10. & pro hac sua opinione adducit Thesaur. in decis. 234. sed re vera, non leuiter fallitur; nam aliter loquitur, quàm ipse allegat; in hoc enim casu memoratas firmat limitationes, quae penitus ipsius opinionem euertunt; Bart. autem in cons. 180. loquitur in casu, quando post acquisitionem Ecclesiae esset imponenda collecta, quę cum personae pro re imponatur, Ecclesiae non subditae imponi non potest: si autem ante acquisitionem collecta esset imposita; tunc quia, vt supra dictum est, statim res hypotheca dicitur affecta (licet hoc neget Marta) cum onere hypothecae ad Ecclesiam transibit, & procedunt limitationes traditae per Thesaur. & ita loquitur idem Bart. in l. rescripto §. fin. ff. de muner. & honor.

11 Insuper regula praedicta, quòd mutatione personae rei conditio mutatur, procedit, quando onus personae non autem rei est annexum; nam quando

quando rei est annexum, tunc res transit in quemcunq; illo onere affecta, quod ab illa moueri nequit, vt declarat Curt. iun. in consil. 174. col. 1. & latius Iason in consil. 83. lib. 3. Festas. de collect. par. 4. cap. 3. num. 19. & 20.

Quinimò contra Martæ opinionem facit, quod considerat Festas. in d. parte 4. cap. 2. nu. 17. inquiens, quòd si omnia prædia in Ecclesiam alienarentur, non ne magnum Fisco præiudicium resultaret? si verò maior illorum pars in eam deueniret, non ne

12 alij † in æstimo descripti multo plus grauarentur? hoc quidem iniquum esse videtur, & contra tex. in l. vnic. C. vt null. ex vican. lib. 11. idq; in Ecclesia non compatiendum; cùm sit iustitiæ cultrix, nolitque cum alterius iactura locupletari, cap. 1. de alienat. feudi, vt tradit late Anchar. conf. 96. super dicto dubio, sequitur Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ col. 26. num. 83. de constit. Dec. cõs. 282. num. 4. Natta cons. 515. nu. 12. Mantic. cons. 141. Foller. in constit. prædecessorum nostrorum, num. 6. vbi magis communem affirmat.

Nec est (subdit ipse) Ecclesiam onere collectarum afficere; quia non Ecclesiam, sed bona iam obnoxia affecta remanent.

Nec minus contra libertatem Ecclesiasticam per indirectum dici posse cõcludit, num. 25. & seqq. cùm antequã in eam perueniret, erat obligatio, & hypotheca super bonis onere affectis, contracta.

Huc pertinet peregregia Bartoli traditio in l. incola, ff. ad municipal. vbi

13 † si quis post denunciationem collectæ, Religionem ingrediatur, propter illius ingressum non erit ab onere in dicto immunis, sequitur Aegid. Thomat. d. tract. de collect. pag. 76. in 13. argumento, & latius pag. 96. & 97. quo loci post multa in comprobationem prædictorum adducta, inquit, quòd mutato rei dominio, non mutatur hypotheca ibi affixa; quia prædium cum suo onere mutat dominium, l. via, vers. si fundus, ff. de seruit. rusticor. prædior.

Et licet iuxta Martæ opinionem cõtra hanc sententiam tenere videatur Carol. de Graff. in tract. de effect. clericat. effect. 3. à nu. 162. vsque ad nu. 168. Attamen idemmet nu. 255. declarando inquit, quòd quando prædium ad clericum post maturatũ tempus solutionis collectæ, vel gabellæ, pertransiuit, tunc cum sua causa transijsse censetur, & clericus ad solutionem compelli potest, ex pluribus per ipsum citatis in 7. limitat. subdit deinde in 17. limit. nu. 277. quòd si gabella, vel collecta pro certo, & determinato tempore, & antequam ad Ecclesiã deueniret, fuisset imposita, tunc clericus ad oneris solutionem tenetur; quia vnica collecta imposita dicitur, soluenda tamen pro expensis factis, seu debitis contractis, tempore, quo prædium erat penes laicum, & hanc opinionem verissimam fatetur, eamq; pluribus corroborat, & nu. 279. & 280. in 19. limit. inquit, si prædiũ aliquo onere oneratum transit ad Ecclesiam, vel Clericum, cum suo onere pertransit, prout in feudo; pro quo seruitium

mili-

militare debetur. Ergo non mutatio personæ facit mutare rei conditionem, quando onere est affecta.

Hanc quoq; sententiam comprobauit Guid.Pap.in decis.79. (quam tamen corruptè allegat Marta citando 78), vbi per registra, idest per catastrum viuitur: secus verò vbi sine registro. Neque offendit alia eiusdem decisio 381. à Marta per errorē citata, 387. in qua aliud determinat ex c. clericis, de immunit.eccles.lib.6.loquitur.n. post acquisitionem factam ab Ecclesia, quòd non possint clerici collectari, & ita possunt procedere omnia, quæ in contrarium adduci possunt. Festasius verò ab ipso citatus in parte, 4. cap.2.n.14.cōtrariam sectatur opinionem, ibi, nu.17.cum pluribus seqq.

14 Nemo nanque, ibi, inficias, quin emptor, siue rei possessor, quæ fuit in Catastro alterius, hipothecaria teneatur pro onere, ad quod lex ex eo catastro bona catastrata ob tacitam hypothecam obligauit, tradunt Doctores in.l. apud Iulianum §. hæres. ff.de leg.1.& ibi præsertim Iason, idque tam pro collectis Fisci, quàm communitatum. Negus. de pignor. membr.4.2.partis, n.125.Surd.cons. 146.nu.1. Quin respectu Fisci etiam absq; catastro tacita oritur hypotheca; quia res est tributaria, l.1.C.in quib.caus.pign. tacit.contrah.quando æstimum est certum, & perpetuū, Soccin.cons.119.& cons.243.col.2. vol.2. & ita intelligitur Don Franc. Merlin.Controuersiar. forens. cent.

15 1.cap.36. num. 16. † Fiscus.n. non solum ex contractu hypothecam tacitam habet l. aufertur. §. Fiscus ff. de iure Fisci, sed etiam ex quasi contractu, glos.communiter approbata in l.1.C.de iure fisci lib.x.Reuertera decis.49.part.1.sed respectu vniuersitatis, solum bona catastrata, & non alia, sūt hypothecata, Bos.de Princip. n.102,& seqq. Quando.n.res in æstimo describitur, tacita oritur hypotheca pro omnibus sequentibus annis, l.fin.C.sine cons.vel reliq.Mantica de tacit. & ambig. lib.11. tit.18. nu.16.

16 Hinc est, quòd collecta, & antiquū, & nouum possessorem ad Fiscī electionem habet obligatum, Castr.in l. si negotium C.de neg.gest,& in l.ea conditione C.de rescind.vendit. ita quoq; vniuersitas habet electionem, vt post Castr.inquit Natta cons.611 nu.6,& per tot.vol.3.Thesaur.decis. 164.Io. Baptista Costa de ratione ratæ, quæst. 47. & de remed. subsid. remed.37.vers.Tertius est casus, Festas.d. tract.de collectis, part.2. cap. 4.nu.19.& seqq.Aloys. de leo in d.l. 1.C.sine cens.vel reliq.Pacian.cons. 7.nu.94.Alex.Trētacinq. var. resol. lib. 1. tit. de iure Fisci resol.4.in fin. Gabiel Periera decis.lusitan.63.nu.3 Peregr.de iure Fisci, lib.6.tit.6.n.49. Verum aduertendum censeo, quòd licèt Vniuersitas contra bonorū pos-

17 sessorem agere possit, non † tamen exactor; nisi à descripto in libro collectarum exigere poterit, vt ex communi tradit Thesaur.decis.64. Floridus Mauson.de caus.execut.ampliat. 29. nu. 17.& sub num.150. vers.neque obstant.

Astipulatur, quòd cum res sit causa fina-

lis, vt diximus, ipsius obligationis; si in alium transeat, ipse propter rem
18 tenebitur: bona † autem clericorum onus annexum non habentia sequũtur personam, tanquam accessoria, vt inquit idem Marta in d. 4. parte, cētur. 1. Cas. 49. nu. 4. Ergo quādo onus habent annexum, principaliter bona considerari dicuntur, & persona venit accessoriè, & hoc in casu clerici Ecclesiarum priuilegijs non gaudēt, vt affirmat idem Marta, ibidem, num. 10. plures citat concordes Giurba ad Consuetud. Messan. cap. 9. glos. 7. sub num. 1.

19 Nec sanè mirũ; quia, vt ante probauimus, collectæ rebus impositæ censentur, quæ ad Ecclesias perueniendo, cum eodem onere, cum quo reperiuntur, deuenire intelliguntur, vt pleno ore probat Bart. in l. fin. C. de exactor. tributor. lib. 10; & in d. l. rescripto §. fin. & per Canonistas in c. 1. de censibus, vbi glos. in vers. vllo seruitio, plura ad id Iura recenset Guid. Pap. cons. 72. nu. 4. Curt. iun. cons. 68. nu. 4. Gaill. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 33. nu. 8. cum seqq; & ita in his terminis ex magis communi opinione tenent Ripa in resp. 1. n. 5. de muner. & honor. & in tract. de peste, in c. de remed. ad conseruandam vbertatem, nu. 234. Guid. Pap. sing. 409. Caroc. in decis. 127. nu. 6. & 9. dicēs magis communem, refert, & sequitur Barz. decis. Bonon. 117. n. 13, & 27. In muneribus. n. realibus nulla personæ qualitas, vel immunitas attenditur, Annæus Robert. rer. iudicatar. lib. 2. c. 2. pag. 337. Boss. de Principe, sub nu. 137. quod idem Marta tradit in eod. tract. de iurisdic. par. 4. centur. 1. cas. 1. num. 41. licet contrarium astruat in casu 11. n. 22. Frustra igitur elaborasse, inanemque laborem suscepisse perspicitur, dum subtilitatis studio opinionem hanc verissimam, ac receptissimam subuertere concitatur, non aduertentes, quòd faciunt plerumque subtilitates errare, l. si seruus, §. sequitur, ff. de verbor. oblig. vbi latè Iason. nu. 4. & refert. Marc. Ant. de Amatis decis. 41. nu. 4. prout etiam errant ita sępè Doctores, qui sophismatizare conātur, vt firmat Bald, in l. præcibus, col. 6. C. de impub. & alijs substit. & in l. 2. col. 2. quæst. 4. C. de bonor. poss. contra tabulas per d. l. si seruus §. sequitur ff. de verbor. oblig. quod notat etiam Cotta in suis memorab. in vers. Apices iuris, ante finem, quos refert Viuius in sua Sylua commun. opin. tom. 3. commun. diuersor. loc. 7. cap. 24. propè finem, vers. imò, ideoque Doctores facilè est in legali scientia contradicentes reperire. Attamē veritatem omnino opprimi, aut deleri non posse notat Ioseph de Rusticis in tract. an & quando liber. fol. 114. nu. 41.

20 Non me tamen præterit, quòd in Regno pro patrimonialibus, clerici, clericaliter viuentes, ad collectas nō tenentur de portionibus ipsis legitimè contingentibus, vt legitur in c. Regni. Item statuimus, quòd clerici, 98. vbi Io. Ant. de Nigr. Mar. Antonin. de resol. 88. n. 2. Dom. Ricc. par. 2. decis. 298. nu. 5. Octauius Gloritius in 5. responso, n. 9. Afflict. in c. 1. de clerico, qui inuestitur. fecit. n. 7 vbi

21 vbi † quòd pro alijs vltra portiones contingentes, collectas soluere tenētur, Capyc. in inuestitur. feudal. in verbo, collectis, verbo clerici, in 5. li-
22 mitatione, pag. 122. Verum † clerici pro patrimonialibus exempti dicuntur, quando onus est variabile, & incertum: Secus si esset certum, perpetuum, & inuariabile; quia tunc omnino tenentur, vt tradit Afflict. in d.c.1.n.9.& seqq. Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. clerical. par. 1. de exempt. clericor. §. 5. nu. 1.

Sed quia sæpissimè in Regno fiunt donationes clericis in fraudem, ne soluant collectas, difficultas est, immò labyrinthus ferè inextricabilis in dignoscendo, quando fraudulentæ dicantur; sed vt hic nodus enodetur,
23 aduertendū censeo, quòd † quando laicus clerico bona in fraudem donasset, ne ipse laicus gabellas, aut collectas solueret, tunc nulla, & inualida reputatur donatio, argum. tex. in l. sed Iulianus, ff. ad Macedon. Doct. in l. post contractum, ff. de donat. vbi Bart. & in l. in fraudem, ff. de iure Fisci, Duenn. regul. 226. in 1. limit. sed esto quòd non esset ipso iure nulla, sed requireretur reuocatoria, adhuc donatione non obstante, clericus gabellas, & collectas soluere tenetur, Specul. in tit. de cleric. coniug. n. 16. Bar. d. consf. 180. Bald. consf. 112. vers. sciendum est, vol. 2. Imol. in Clemētin. præsenti, in princ. de censibus Petr. Antibol. de muner. part. 3. in princ. nu. 209. Otalor de nobilit. par. 2. cap. 1. nu. 15. AEgid. Thomat. de collectis, pag. 111. nu. 2. Grammatic. in c. Regni, non exigit, num. 7. 8. & 9. Mari. Antonin. d. resolut. 88. num. 8. Octauius Gloritius respōs. 5. sub nu. 15. aliosque citat Carol. Graff. d. effect. 3. nu. 288. & seqq. vbi pluribus rationibus hanc opinionem exornat, ibique non nullas fraudum præsumptiones subnectit post alias adductas per Mari. Anton. ibidem, nu. 9. qua-
24 rum † prima est, si frater laicus omnia eius bona, vel maiorem ipsorum partem fratri clerico donauerit ex tex. in l. omnes, §. Lutius, vbi Bart. nu. 2. ff. quæ in fraud. credit. Mascard. cōclus. 559. nu. 1. & 2. Guttierez pract. qq. lib. 2. quæst. 132. nu. 6. Remig. de gonn. de charitat. subsid. quæst. 62. nu. 6. in 15. tom. tract. diuersor. part. 2. fol. 286. secūda si pater plures habens filios, vni tamē Clerico omnia bona, vel maiorem partem donauerit, Graff. d. effect. 3. nu. 193. Mascar. loco citato, nu. 17. 18. & 19. Tertia si donator in possessione rei donatæ remanserit, argum. l. si quis §. superuacuum, ff. quib. mod. pignor. vel hypothec. solu. & l. si quis in fin. C. de natur. liber. Bart. in l. post contractum nu. 4. & 5. Mascard. in præcitata conclus. 559. nu. 3. 4. & 9. Graff. ibidem n. 192. ex Doctorib. per ipsū relatis. Quarta, si donator post factam donationem, idoneus, ad soluendas collectas, non reperiatur, Guttierez d. quæst. 132. nu. 7. Quinta, si fuerit cōuictus donator, quòd in fraudem fecerit, ne gabellas, & collectas soluere Soccin. consf. 264. num. 2. vol. 2. Mascard. d. conclus. 559. num. 24. & per totum; generaliter tamen, quòd
25 † fraus, & dolus, attenta, ac considerata personæ donantis, & donatarij

rij qualitate præsumitur; & si fraus tã in donatione, quàm in immunitate detegatur, bona ipsa donata publicabuntur, Bart. in l. 1. C. de nau. non excus. lib. 11. Arnon. soliloq. 82. Grãmatic. in d. c. Regni, non exigit, nu. 9. Addentes ad Afflict. in constit. Apostatantes, in litera, C. in fin. lib. 1. vbi
26 idem procedere dicunt, si † laicus pecuniam clerico dederit, vt de ea fundum emeret, de gabella soluatur; ita Ferrett. de gabell. nu. 173. Graff. loco relato nu. 194. vers. & si fraus, & 195. Capyc. in inuestit. feudal. in verbo, collectis, vers. clerici, limit. 5. pag. 122. col. 2. circa finem.

27 Cæterum quando sunt clerici cõiugati, memorata distinctio non admittitur; quia ij etiam pro bonis proprijs collectas, datia, & gabellas soluere tenentur, ita Abb. Antiq. in c. ex parte, de cleric. coniugat. Bald. in Margarita, in ver. clericus, vers. fin. & in addit. ad Speculat. in tit. de cleric. coniug. Abb. in eod. cap. ex parte Angel. in Auth. de Monacis, §. pen. Berthac. de gabell. part. 7. num. 12. Guid. Pap. decis. 383. nu. 2. vbi addẽtes in litera, C. Couar. pract. qq. cap. 3. nu. 9. vers. 2. hæc, Capyc. in inuestit. feudal. in verbo, collectis, vers. clerici, limit. 7. pag. 123. qui allegat c. Regni, non exigit, Additio ad Guid. Pap. in decis. 381. lit. A. Afflict. in c. 1. de clerico, qui inuestiturã fecit, nu. 8. Io. Ant. de Nigr. in d. clement. in verbo, priuilegia, nu. 181. de vit. & honestat. clericor. & in c. item statuimus, quòd si clerici, Festas. de collect. part. 4. cap. 1. num. 7. Borrell. ad Bellug. in Specul. Princip. rubr. 11. §. videamus, in litera, A. vers. quo verò Bartolom. de Capua, idem Io. Ant. de Nig. in c. Regni, item statuimus, quod Clerici, 98. nu. 16. in rubric. de cleric. clericaliter viuẽtibus, Ferrett. de gabell. nu. 541. Duen. reg. 100. fall. 10. Remig. de Gõn. de charit. subsid. quæst. 65. nu. 5. & 6. in 15. tom. tract. diuers. part. 2. Camill. de Curt. in diuersor. feudal. part. 2. cap. 2. num. 89. Carol. de Graff. d. effect. 3. nu. 44. & 45. vbi magis communem profitetur, Floridus Mauson. de caus. execut. ampliat. 29. num. 48. Riccius in collectanea, 165. in fin. part. 1. Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. clerical. part. 1. tit. de exemptio. cleric. §. 6. nu. 2. Donat. Anton. de Marin. quotid. resolut. cap. 58. num. 9. 2. editione.

SVMMARIVM.

1 *Annui introitus in æstimo, pro soluendis collectis, apponuntur.*
2 *Gabella inter immobilia connumerantur.*
3 *Census loco cohæret.*
4 *Ius censum percipiendi rei immobili in loco rei sita consistere dicitur.*
5 *Res mobilis si immobili cohæreat, ratione cohærentiæ reputatur.*
6 *Census pro ipsius substantia super re immobili constitui debet.*
7 *Census inter immobilia ex magis communi connumeratur, & nu. 9.*
8 *Census super obligatione personali non potest constitui, etiam ex bulla Pij V. licet super re, & persona cõstitutus valeat, & nu. 11, & 121.*
10 *Census ex bulla Gregorij 13. super*

certa

certa re constitui debet: verum contrahentes generalem obligationem super omnibus bonis addere possunt.

Caput Sextum.

1
Ed vt è diuerticulo in viam redeamus, inter bona, q̃ in æstimo pro soluendis collectis apponũtur, veniunt quoque annui introitus, vt post Sebast.de Neap.& Io. Ant.de Nigr.in d.c.Regni,porrecta,ille nu.19. & iste nu,71.Luc.de Penn.in l. agros,num. 10.C.de fund.limitroph.lib.11.comprobat Dominus Ferdinandus Rouitus in d. alleg n.25. cum.seq;etiam,
2 quòd super gabellis sint constituti, quæ inter immobilia computantur, Ludouic.Molin. de contract. part.2. disput.389 nu.3. vers. quatenus autem,Fel ian.de censibus,tom.1.lib. 2.cap.3.nu. 36. Ioannes Franciscus Leon. in Thesauro fori Ecclesiastici part.2. cap.15.de censibus num. 7. ad finem Ludouic.de Auendan.de censib.hispan.cap.52. nu.1.cũ seqq. Cencius in eod.tract. part.1.cap.3. quęst.1 art.1.n.14.Nouissimè Duar. de censi.S.1.quæst 30.in 1 conclus.
3 Census verò loco cohærent, Bald. Aluarot.& Afflict.in.c.1.S.sciẽdum, de feud.cognit.Rip.responsi. 171.visis instrumentis, nu. 12.Paris. consi. 84.n.7.vol.3.Bart.in l. cotem ferro, S.qui maximos,nu 4.in fin.ff.de publican.Auendann. respons.23. nu.2. & de exequend.mandat. lib.2. cap. 14.nu. 15. vers. item ille, Stephan. Gratian.in addit.ad decis.13. nu.6. Duard.de censib.in proem. quæst.x. in 4.conclus.nu.17.
4 Neque à ratione dissitum est, quòd ius censum percipiendi, re immobili cohęrere debeat,ratione cuius cohærentiæ in eodem loco rei sitæ,cui cohæret, consistere dicitur;inest.n. prædio tãquam accidẽs in subiecto, Nauarr.in commentar.de vsur.S 21. nu.83.Parlador.rer.quotidianar.lib. 1.cap.3,nu.20.ita non obscurè Bald. in c.1.nu.5.in fine,de controuers.inuestitur.inter vasall.& Episcop. R.p. in.l.fin.nu.2.ff. quor.bonor. quos,& alios refert Gabriel consi.141.n.15, lib.2.Roderic.de ann. reddit. lib.2. quæst.9.nu.8.in fine, alios congerit Stafil.Pacific.in tract.de saluian.inter dict.inspect.3.cap.2.n.223.iuxta postremam impressionem,Caroc.decis. 103,nu.16.Alcibiad.lucerin. obseruat.pract.lib.1.Academ.5.obseruat. 3.nu.5.& seqq. Gratian discept. forens.lib.3.cap.585.n.6 & seqq. Ludouic.Cencius part.1.cap. 3.quæst. 1.art.2.nu.4.
5 Rursus hæc cohærentia adeo qualitatem rebus,quæ alteri cohæret,tribuit,vt res,quæ de sui natura est mobilis,si immobili cohæreat,immobilis reputetur Rimin.iun. consi.501.n. 76.lib.5.Menoch.de retin. poss.rem. 3.n.284.Bertazol. de clausul. instr. clausul.19.glos.3.nu.7.Parlador.rer. quotidianar.cap,3 S.8.nu.18. lib.1.

Cencius,de censibus,part.1.cap. 3. quæst.1.art.2.nu.5.Duard.de censibus in d.quæst.x.in 2. conclusione, nu.12.

6 Et de substantia cẽsualis contractus est,vt super re immobili cõstituatur, alioquin nõ valeat,Cassan.in consuetud.Burgund.rubr.11.§.6.in tex.alcune cioses,& in Catalog.glor.mund. part.12.consid.99. vers. aduerte tamen,fol.328.Cẽcius in tract. de cẽsibus,part.1,cap.3.quæst.1.art.1,nu. 4,& 5.Molfes.ad consuetud.Neapolit. tom.1.part.2.tit. de bonis,quæst. 12.nu.2.& 3.& cons.8.nu.8,&.9.& cons.11,nu.18.Foller. in praxi censuali,in verbo huiusmodi censualia, nu.48.Couar.var.resol. lib.3. cap.7. nu. 5.vbi dicit communẽ,Iacob.Gal. cons.18.nu.2.Viuius decis.369.nu.3 Thesaur.decis. 154. nu.3.Milanens. decis.1.nu.97.& decis.2.sub.nu.21. part.2.Bursat.cons.114.n.11. vol.2. Intrigliol.singul.10.nu.2.lib.2. & in addit.Surd,cõs.318.nu.12.cõs.421. nu.2.cõs.511.n.4.& 5.Borrell.cons. 93.nu.3. Alex. Trentacinq. var.resol.lib.3.tit.de cẽsib.resol.1. nu.17. col.2.vers. circa quartam conditionem,Marcell. Conuersan. in annot. ad Intrigliol. in tract. de censib. ad quæst.35.litera,A.& B.ad quæst.37. litera A,& ad quæst.60.ead.litera,& latè Canonicus Nouarius in summ. bullar.tit.de contract.censual.nu.15. & seqq;

7 Et hac de causa cũ nil aliud sit census,quàm ius annuam pensionem ex immobilibus percipiendi , vt tradit Mantic.decis.14. nu.1, & post alios Anellus de Amat, in cons.77. nu.6. 13,& 35. ideò inter immobilia connumeratur,vt magis comuniter probant,scribẽtes per tex.in l. iubemus nulli vbi glos.& Bald.n.5.C.de Sacr. Sanct.Eccles.c. quærelam, extra de elect. clement exiui de paradiso.S. cumque annui redditus,de verbor. signif.Io.Faber super Codice ad tex. in l.hac edictali.C.de secund. nupt. nu.6.Federic.de sen.quæst.12.nu.4. Benedict.Bon.de censib. fol.15. Io: dilect.de arte testandi,tit.8.de varijs testatorum præceptis,cautel.5.sub.n. 5.innumeros more solito recẽset Tiraquell.de retract.lignag.§.1. glos.6. nu.4.cum seq;plures cõgerit Deciã. respons.2.n.121.vol. 1 plurimos cumulat Caroc.in tract.de locat.& cõduct.part.3.quæst.17.de annuis redditi.fol.141, & latius in tract. de excus.part.2.quæst.44. alios citat Molina de primogen. hispan. part. 1.c. 6;& lib.2.cap.10.nu.6. longam Doctorum congeriem adducit Surd.de alimẽt.tit.9.quæst.40. nu 36, & decis. 204.Rol.à.valle cons.54.n.6, & 28. lib.2 Hieronim. Gabriel cons. 105. num.10.lib.2.Paris. cons.56. nu. 15. & seqq.vol.3.Franc.Beccius cõs.35. nu.finali,Honded.cõs.61.nu.35.vol. 1. cumulatissimè Cæsar Barz. decis. 103.nu.16.& 18.& decis. 109.Auẽdann.respons.23.n.2.& 3.vers.item census,Rimin.iun. cons. 501.nu.80. & 81.Magon decis. Florentin. 107. nu.9.Gaill.obseruat.10.lib.2.Misinger.obseruat.69. centur.1. Redoan. de reb.Eccles. nõ alien.rubr.13.Eugen. cons. 100. Ant. Gabriel,tit.de verbor.signif.conclus.8. Rota diuersorum decis.239.part.1.Caches.decis.

cis.99.nu.49. de Franchis decis.362. nu.7. & ad Consuetud. si mulier, tit. de iur. dot. fol.233. Marius Giurba decis.79. nu.8. & decis.87. nu.9. & ad consuetud. Messan. cap.12. glos.5. nu.9. & seqq. Mastrill. decis.121. nu. 19. Gratian. in addit. ad decis.13. nu. 6. & decis.54. nu.27. Maranta cons. 104. in fine, abūdè Rosēthal. de feud. cap.4 conclus.5. nu.1. & 2. & in glos. litera, A. Ioannes Baptista Costa de ratione ratæ, quæst.131. nu.3. Mar. Antonin. var. resol. lib.2. resol.60. cap.34. in fine Fuller. de censibus in verb. huiusmodi census, n.25. Marc. Ant. Peregrin. decis.70. nu.2. cum seqq. Marc. Anton. de Amat. decis. Marchię.6. nu.4. Io. Andr. de Georg. alleg.38. nu.9. & seq; & alleg.49. nu. 43. & in repetit. feud. l. cap.40. sub. nu.9. Viuius opin.683. vol.1. Minad. cons.12. Menoch. cons.1007. n.103. & 111, & de arbitr. iudic. lib.2. cont. 3, cas.233. nu.1. Felician. de censib. lib.2. cap.3. nu 34. Rodetic. de ann. reddit. lib.1. quæst.3. n.8. & 9. quæst. 4. n.23, & quęst.14. n.2. Boccac. post tract. vti possidetis in quæst. de censib. cap 19. nu.60. cum seqq. Intrigl. de censib. quæst. 36. vbi Marcell. Conuersan. in addit. littera B, cæteros cum pluribus Rotæ decisionibus commemorat Cencius eod. tract. de censib. part.1. cap.3. quæst.1. art.2. n. 6. cum seqq. Camill. de Curtē in diuersor. iur. feudal. §. redeundo igitur, nu.9. & seqq. fol.24. communem inquit Gabriel cons.141. nu.18. vol.2. magis communem dicunt Molfes. ad consuetud. Neapolitan. part.2. tit. de bonis, quęst.12. n.9. & 10. & cons. 11. n.15. & seqq. cōmunē post multos relatos inquit Castil. de vsufruct. cap.41. nu.5. qui licet tertiam speciem ab aliquibus excogitatam dixerit, quando census super re immobili est impositus, illam tamen reprobando, hanc amplectendam constanter asserit, luculenter comprobant Surd. d. decis.204. nu.8. & Hieronimus Gabriel d. cons.141. nu.16. qui illam tertiam speciem tunc dici posse concedit, quando super re mobili census constituitur, Ioan. Griuell. decis. Doloan.53. num.3. & 9. Papon. lib.17. tit.4. de rebus mobilibus, vel immobilibus arrest.1. Carpā. ad statut. Mediol. c.417. n.91. 97. & seq. Belluga in specul. Princip. rubr.13. de decimis, in vers. restat, nu.8. & ibi Borell. in addit, lit. b. & consil.17. nu.23. Sola ad Constitut. Sabaudię, tit. de alien. bonor. minor. & mulier. glos.3. n.6. Cassan. in consuetud. Burgund. rubr.5. des rentes, §.1. n.5. col. 806. Redoan de reb. eccles. nō alien. rubr. de alienat. redditúum nu.29 & 30. Parlador. rer. quotidianar. cap.3. §.8. n.12, & 18. lib.1. Camill. de Medic. cons.133. nu.18. Koppen decis. German.24. nu.8. & 16. Ferron. in consuetud. burdegal. tit. 8. de feud. & emphit. §. 20. vol.1. Prosper Rendel. in tract. de iur. congrui, pag.376. sub nu.14. Mahtica decis.14. nu.1. Gutierez pract. quæst. lib.2. cap.146. n. 1. & in tract. de gabell. quæst.57. n. 13. Rodinger. de feud. lib.2. cap.13. n.2. Gratia. discep. for. c.885. n.1, & seqq. Duardus de censibus. in proemio, quæst. 10. in 5. conclus. Iacob. Cancer. tom.1. var. resolut. tit. de tutorib.

toribus.cap.7.nu.78. Rota Romana apud Farinac.tom.2.decis. 492.n.11. Donat.Ant. de Marin. quotidianar. resolut.cap.11.nu.1, & seqq. Dom. Regens Hector Capyc. latro in dec. 136.nu.18.

8 Est tamen extra difficultatis aleam in terminis Bullæ Nicolai quinti; cũ subiugatio per venditionem, & emptionem fiat, & census super re certa imponatur, quæ ad ipsum annuum censum obligatur, vt docet Foller. super Bulla, in verb. huiusmodi censualia, nu. 5. & est communis formã contractus subiugatorij, quæ in Regno seruatur iuxta tenorem pragmaticæ, & ipsius bullæ, vt super obligatione personali tãtũ subiugatio subsistere non valeat, Dominus Regens Tapia in Iure Regni Neap. lib. 4.tit. de censib. fol.12.nu 7.108. 109, & 112.cum seqq. qui communem esse inquit, sicuti tenet Cannet.in d.cap. volentes, in quæst.quę incipit successiuè, fol. 164. ibique contrarijs respõdet, magis communem ex Gregorio lopez dicit Parlador. ret. quotidianar. cap.3.§.8.nu.22. lib. 1. sequitur Ant.de Ball.iun.super Bulla, quæst.2. n.41.cum seqq. lib. 5. Duardus de cẽsibus §.1.quæst.2.nu.18, & q.4 n.18. licet super re, & persona constitutus valeat, Mastrill in addit.ad Petr.de Gregor. super bulla Nicolai quinti, quæst.5.nu.57, & 58. quem refert, & sequitur Duard.d.§.1.quęst.4.nu.17, & 18. & in supradicta quæst. 2. ampliat.2.nu.14 & seqq. † supradictam

9 principalem conclusionẽ, quòd census inter immobilia numerentur, cõstanter tenet Ant.de Ball. super bulla, quæst.30.nu.7. quia perpetuò durare possunt, dum nõ redimuntur, ex tex.in l. sufficit, ff. de condit. indebit. post. Foller. optimè Peregrin.d.dec. 70.n.3. plurimos, vt pperui dicãtur, citat Maur.Burg.in trac.de laudim.p.2. inspect.20.n.16. Intrigliol. super bulla, quæst.97. Thesaur.decis. Pedẽ.154 Iac.Gall.cons.55.n.6. Surd.cons.511 nu.3.& 4. Duardus in d.quæst.10 nu. 40.& 41.

10 Et licet in Regno vigore bullæ Papæ Nicolai quinti census super omnibus bonis generaliter constitui potuisset, vt ait Petr. de Gregor. super bulla prædicta, quæst.5. vers. Tertiò requiritur, Foller. super bulla in verb. huiusmodi censualia, n. 48. Tamen superuenit Bulla Gregorij 13. executoriata in Regno, quæ disposuit, quòd subiugatio fiat super certo prædio. verum quòd contrahentes possint addere generalẽ obligationem super omnibus bonis, Milanens.dec. 2.n.116, & seqq.lib.2. Mastril.ad Pet. de Gregor. super bulla, quæst.5.n.55, & clarius, nu. 165. Iacob. Gall.cons. 18.nu.2. Mantica. decis 302. nu.9.& 10. Alex. Trentaclnq.var.resolution. lib 3.tit.de censibus, resol. 1.sub num. 17. vers.non discederem in iudicando, Marcell. Conuersan.ad quæst 35. Nicolai Intriglioli, super bulla, lit. A. Nouissimè Duardus in tract.de censibus, §.1. quæst.4.nu.12.14, & 15, & quæst.51.nu.10.

11 Confirmat hũc intellectum, & penè in aperto cõstituit Bulla Pij quinti disponens, vt super re immobili, & nõ super obligatione personali census constitui possit, veluti declarauit Ro-

Rota Romana decis. 80. nu. 1. post di-ctum tract. Cencij, & dicā infra cap. 8. nu. 16. quæ bulla, licet in Regno non recepta dicatur. Tamen contrarium vsum, vel non vsum in qualibet Orbis Christiani parte non posse allegari, sed vbique seruandā esse docet Nauarra de vsur. n. 108. Honded. cons. 35. nu. 3. lib. 2. Thesaur. decis. 154. nu. 4. Cingulo de censibus, part. 2. n. 20. Ludouic. Lopez. de contract. lib. 1. cap. 57. vers. omnibus ergo, vbi alium vsum tolerandum non esse inquit Surd. consil. 282. per tot. lib. 2. Paul. Comital. è Societate Iesu resp. mo. lib. 3. quæst. 38. Viu. dec. 369. nu. 3. part. 1. Muta decis. 98. nu. 10. post Regentem Rouitum, Regentem Tapiam, & Mastrill. ac totis viribus defendere conatus est, præ cæteris idem sentientibus, Boccatius de censibus, part. 2. n. 13. cum seqq; & 208.

SVMMARIVM.

1 *Onera soluit, qui fructus percipit; iure tamen proprio, & nu. 3.*

2 *Percipiens partem fructuum, pro illa rata ad onera tenetur.*

4 *Conductor ex re conducta fructus percipiens, ad onera non tenetur, & si soluerit, à domino repetit, & nu. 5.*

6 *Emphiteuta Ecclesiæ fructus iure proprio percipiens, ad collectas tenetur, & nu. 7.*

8 *Emptor census ad onera tenetur, & collectas soluit, & nu. 9.*

10 *Pensionarius pro sua rata, onera soluit.*

11 *Fructuarius onus rei, vel fructibus, aut personæ impositum, soluit.*

12 *Onus Semper suscipit, qui commodum percipit.*

13 *Censum possidens dicitur esse in possessione respectu rei, pro qua census præstatur: non autem respectu obligationis, seu actionis personalis.*

14 *Census super fructibus emitur; & licet super re imponatur; tamen respectu fructuum imponitur, & n. 15.*

16 *Emptor Census commoditatem perceptionis fructuum ex re Summissa: non autem rem acquirit.*

17 *Census super re infructifera impositus, inualidus, & vsurarius reputatur, & nu. 18.*

19 *Idem si res non esset tanti redditus, quantus est census.*

20 *Emptor census pro rata fructuū, quos ex re percipit, Soluere cogitur: si autē venditor, vel rei possessor onera soluerit, in solutione census, illorum ratam penes se retinere potest.*

Caput Septimum

1
Pud omnes in confesso est, quòd is, qui habet cēsum super re, ad solutionem onerū tenetur, sicutis, q immobilia possidet; est. n. regula; q is, qui percipit fructus, tenetur ad onera, l. hactenus, vers. modica, ff. de vsufr. l. stipendia, ff. de impens. in reb. dot. fact. l. quæro, ff. de leg. 1. l. 1, & 2. C. de annon. & tribut. lib. x. l. fructus, C. de act. empt. l. fin.. C. sine cens. vel

reliq.Clapper.cauſ.85. qu.vnic. nu. 3.per tex. in d. l. hactenus, & in leg. ſi pendentes, §. ſi quid cloacarij,ff. de vſufruct. qui de communi teſtatur,& cauſ.98.quæſt.2.nu.2.Bald.in l.ad inſtructiones, nu.1.C. de Sacr. Sanct.Eccl.& in l.pen.§.idem teſtator,ff.de leg.3.Theſaur.deciſ.116.n. 5.Marta de iuriſdictione,parte 4.cēt. 1.caſ.112.Ludouic.Sacc.reſpōſ. 14 nu.19.Surd.poſt.Bart. Caſtrenſ.Roman.Alex.Barbat.Soccin. Dec.Affl. Pariſ.Curt.iun. Natta, & Cephal.in conſ.146.nu.6.lib. 1. Alex. conſ.52. lib.5.Iaſon.in l.1.n.32.C.de iur.emphit.Pariſ.conſ.25.nu.56,& 97. lib. 1.Soccin.iun.conſ. 49.nu. 16. lib.4. Rol.à Valle cōſ.79.n. 17.lib.4.Petr. de Vbald.in tract. de collectis.n.74, & 75.Dominus Regens Valenzuela lib.1.conſ.94.nu.98. Marc. Mantua ſingul.440.Afflict. in conſtit.Regni, rubric.97. de pœna contumac.§.fin. incip.ſine reali,lib.1. nu.5. Auendā. de exeq.mandat. lib.2.cap. 14.fol. 190.col.1.Io.Oroſcius in l.inter debitorem ff.de pact. Soccin.cōſ.217. vol.2.Valaſc.de iur. emphit. quæſt. 17.ſub. nu.1. verſ. regula eſt enim, Garſias, poſt Caſſançum, Gig. Bald. Angel.Auendano. Oroſ.Pinell. Vaſqui, & Molina, in tract. de expenſis,
2 cap.21.nu.46.& 47. vbi † ſubdit, ꝙ percipiens partem fructuum,pro illa rata tenetur ad onera, & nu.56.extendit etiam ad collectas, quę imponuntur pro bonis.Tamen intelligitur pro bonis ad rationem fructuum, & reddituum,& perſonam quęrunt pro modo tamen rei,fructus,& redditus. ſic tradit ipſe poſt Bart.Bald.Angel. Roman.Petr.de Vbald.& Afflict.teneri ad collectas , dicunt quoque Alex.Trentacinq.var.reſol.lib.1.tit. de iure fiſci, reſol.4. Neuizan. conſ. 74.nu.11.Menoch.conſ.9.n.12. lib. 1. Io. Baptiſta Coſta, conſ. 1. num. 139.Petr.Ant.Anguiſſol. cōſ.52.nu. 3.Io.Ant.niger in c.Regni,porrecta, nu.32. Morotius reſpons. 76. nu.4. Pinell.de bonis maternis,in 2. part. l.1.ſub.n.92.ampliat.7.fol.mihi 187 Surd.in tract.de alim.tit.8.priuil.91. n.7.& ſeqq.Vrſill.ad Afflict.in dec. 262.nu.8.Oſaſch.dec.83.n.6.Clapperd.cauſ.85.quæſt.vnic.nu.3.Ant. Hering.in tract.de fideiuſſor.cap.24 nu.271,& ſeq.Surd.conſ.146.nu.6. Rot.Roman. deciſ. 191. nu.10. poſt tract. de cenſibus Ludouici Cencij, Gratian.diſceptat.forenſ.lib.2. cap. 294.nu.20. Florid. Mauſon. in tract. de cauſ. executiuis, ampliat. 29.nu. 15.verſ.fructuum.n.perceptor.
3 Quod tamen intelligunt, quādo qui percipit fructus,iure ꝓprio poſſidet; quia ipſe tenetur ; etiam quòd alius ſit in æſtimo deſcriptus, Roman.cōſ. 73.circa primum,col.fin.nu.5.Alex. conſ.35.nu.11,& 12.verſ. cum ergo munus,lib.4.& conſ.31.nu.4.in fine lib.5.& conſ.148.n. 2.lib.6. Gozad. conſ.83.Feſtaſ.de collect.cap.1. nu. 35.36,& 37.Curt.iun.conſ.42. n.1 Afflict.deciſ.252. nu.4. Natta conſ. 312.n.5Cephal.conſ.200.n.1.Surd. conſ.246.nu.6.lib.1.Bellon.conſ.27 nu.10.Oſaſch.deciſ. 83.n.6. Anton. Hering.in tract.de fideiuſſor.cap.24 nu.271.Mar.Antonin. var. reſol.lib. 1.reſol 11.nu.9. Rol.conſ.79.n.12. lib.4.& dicam infra,cap.8.nu.9.

4 Et ideo conductor licet fructus ex re conducta percipiat;nō tamē ad onera collectarum tenetur:sed locator, qui dicitur habere commodum fructuum, onera subire tenetur, Iason. consſ.109.in fin.lib.1.Curt.sen.consſ. 36.Parpal.in.l.placet,col.19. & 21. C.de Sacr.Sanct.Eccleſ. quos refert & ſequitur Bellon. consſ. 27. Natta cōſ.409.nu.4. Oſaſch.deciſ. Pedem. 83.nu.6.Petr. Angel. Morla in emporio iuris, part.1.tit.10.in 12.præmiſſo, nu.37.vbi ſententiam Angeli, & aliorum contrarium ſentientium, falſam eſſe ait,Ant. Hering. de fideiuſſoribus,d.cap.24.nu.272.Vinc.de Franchis deciſ.107.num.5.Vrſill. ad Afflict.in deciſ.252.num.8.Cancer. var.reſol.lib.1.tit.14. de locat.& cōduct.nu.51.& † ſi quid ſoluerit conductor pro huiuſmodi collectis,repetit à domino, Parpal. in repet. d. l. placet,nu.3 Caroc.de locat. & conduct.part.2.cap.64.nu.2.Rol. à Valle, conſ. 79.n.10.& ſeqq.lib.10.circa quam concluſionem videndus eſt Arius Pinell.in l.1.in 2.parte,ſub nu. 72.in 10.ampliat.pag. 286. & ſeqq. & Aluar. Valaſc. de iure emphit. q. 17. num. 27.

5

6 Prout è conuerſo; quia emphiteuta Eccleſiæ fructus iure proprio percipit, tenetur ad collectas, Andr. in c. 1. in verb.Plauſtrorum,nu.56.& 57. quæ ſint regal.in vſib. feud. Luc. de Penna in l. vnica, C. de imponend. lucrat. deſcript. lib.10.& in l.1.verſ. emphiteuta, C. de indict. eod. lib. Alex. conſ.101.nu.11.lib.1.Ancharan.conſ.124.in fine,& conſ.433.nu. 2. Natta conſ. 114. per tot. conſil. 312.& 380.nu.3.Purpurat.conſ.332. nu.2.Rol.conſ.66.nu 34 lib.1.Feſtaſ. de æſtimo, & collect.part. 2. cap. 4. nu.24.& part.4.cap.2.num. 43. Menoch. de arbitr. iud.cent.5.caſ.562. nu.21.Soccin.conſ.217 vol. 2. Ioan. Ant.de Nigr.in c. porrecta, num. 16. Vulpell.de libertat.eccleſ.part.3.nu. 22.verſ.contrarium,qui citat Albertum Brunum ſuper ſtat. quòd ſtant maſcul.art.8.quæſt.22.num.104.vbi hanc communem affirmat, Pariſ. de reintegr.feud.cap.16.nu. 10. Burſat. conſ.140.nu.25.vol.2.Ludouic.Sacca, reſponſ.14.nu.14.& 97. latè Carol.de Graſſ.de effect.cleric.effect.3. nu.78.& ſeqq. Ratio eſt; quia collecta eſt onus fructuum, qui ſpectāt ad emphiteutam, Bald.in l.ſi negotium, C.de neg.geſt. Menoch. d.caſ. 562. nu.22. Decian.cōſ.69.in fin.vol.3.& conſ. 15 nu.21.vol.1.Rom. in l. Imperatores,in princip.nu.2. ff. de public.Alex.conſ.102.n.11.vol.1.& ibi Apoſtilla Rimin.iun.conſ. 447.nu.2. & ſeq.vol.4.Carol.de Graſſ.d.effect. 3.nu.80.Bald.conſ.11.lib.1.Bertrād. conſ.14. ſuppoſita, lib.2.part.2.plenè Dec.in c.quæ in Eccleſiarum,nu. 20.de conſtit.vbi Apoſtilla. Ancharan.conſ.125.n.15.& conſ.435.n.2. Pacian.conſ.69.nu.21.Capyc. in inueſtit. feudal.in verb. collectis,verſ. clerici,in fine,pag.123.Vrſill.ad Afflict. in deciſ.129.num.3.Bardellon. conſ.31.nu.8.Pinell. in l.1.ſub num. 70.de bon.matern.Auendann. de exequen.mandat.cap.14.nu.33.Surdus, conſ.338.nu.13. vol. 3. Donat. Ant.de Marin.quotid.reſol.cap. 99. nu.1. & ſeqq. & quòd emphiteuta Eccle-

Ecclesiæ possit collectari, tenet Andr.de Isern.in tit.quæ sunt regal.cap. I. in vsus feudor. Lucas de Penna in l.1.C.de indict.vers.emphiteuta,lib. x. & in l.vnica,vers. non mutetur,C. de imponen.lucratiu.descript.lib. x. Barbat.cons.14.nu.5.lib.1. Bologn. cõs.54. Anchar.in regula,ea,quę,de regul.iur. Brun.in tract.de exclus.fæminar.art.8.quæst.22.qui dicit communem opinionem, & est tex.in d.l. vnic.C.de impon.lucratiu. descript. lib.x.in verb.non mutetur, & in l.1. C.de indict. quia quando onus imponitur personę pro rebus,inspicitur persona,cui imponitur, l.rescripto,§. fin. ff.de muner.& honor.l.indictiones,vbi glos. C. de annon. & tribut. lib. x. glos.in rubr. C. de muner.patrim.& collectæ imponuntur possessoribus,Card. in c.tua nobis, de decimis , Immol. in cap. cum non sit, eod.tit.Sed sic est quòd emphiteuta etiam Ecclesiæ,dicitur res Ecclesiæ possidere,vt in l.naturaliter,vbi Doctor. ff. de acquirend. poss. ergo sequitur, quòd teneatur ad collectas, nam quilibet grauari potest ratione fructuum,quos ex re percipit,l.si vẽditor, §.fin.ff.de seru.exportan. l.fin. vbi Bart. C.sine cens.vel reliq. Ripa cons.23.nu.15.& 21.Et emphiteuta grauari potest,cum habeat vtile dominium, & ius in re, & bona Ecclesiastica ratione vtilis dominii possũt collectari à laicis,ita Purpur.cõs.332 lib.1.possũt.n.laici statuta facere cõtra laicos habẽtes bona Ecclesiastica in emphiteusim quoad vtile dominium, Ancharan.cons.433.nu.3.qui dicit communem, Iulius Clar. in §. emphiteusim, quæst. 48.

7 Idque, siue magna, siue modica sit pensio, post alios Laurentius Siluan. cons.47.incip.exoritur difficultas,firmat Valasc. de iure emphit. quæst. 17.nu.6.& in puncto,latè, n.11.post Garziam, & quamplures alios,quos citat contra Siluanum contrarium tenentem, in cons. 9. Ripa respons. 23.nu.6.de rescript.in quo tamen articulo videndi sunt Cæuallos, q. 731.Castill.decis.227.lib.3.

8 Vnde cũ emptor census illum ex fructibus percipiat, ipse ad onera tenetur, Tiraquell.de retract.part.1.§.32 glos.1.n.78.& seq.& de prim.quęst. 49.nu. 9.Muta decis.84.nu.11.Surd. de alim.d.tit.8.priuileg.91.nu.7.& seq.ex quo habet ius in re,& in terminis Ludouic.Sacca,d.respons.14. nu.19.& 20. Virginius Boccatius in tract.de censibus,part.1.num. 71.& seqq.

9 Et in puncto, quòd emptor collectã soluere teneatur, quæ, re ipsa , onus fructuum est, vt omnes fatentur per l. fructus, C.de act.empt. l.omne, C.de cẽsibus,l.1.C.de annon.& tribut.lib.10.copiosè tradit Cephalus, cons.636. nu.55.& seqq. Brunor. à Sole in compend. proposit. iur. in verb. collectarum solutio, fol.39. & in verbo, collectas soluendi onus, fol.40.

10 Id etiam in pensionario procedit; tenetur enim pro sua rata soluere onera, post Dec.in cons. 156. tenet pluribus hoc firmans Cassanæus in Consuet.Burgundiæ, tit.des droicts. rubr.4.§.6.in tex.& supporter,nu.7. in additione, optimè Ludouic. Sacca

ca.d.respons.14.num.19.& seqq. & num.97.

11 Sicut quoque fructuarius tenetur soluere onus, rei, vel fructibus, aut personæ pro rebus impositum, d.l. hactenus, l. si pendentes, §. si quid cloacarii, ff.de vsufruct. l.quæro, vbi glos.& Bar.de vsufruct.legat. Alber. in d.l.hactenus, in princip. ideoque collectas, quæ personæ pro rebus imponuntur, soluere tenetur, glos.in l.rescripto, §.fin. ff.de muner.& honor.Bart.in d.l.quæro, Ias. in l. apud Iulianum,§.hæres,nu.1. ff.de leg. 1. Camill. de Medic. cons.18. num.5. Arius Pinell.in 2.part. l.1.num.72. vers. distinctio autem, C. de bonis maternis,fol.119.vsque ad fol.128. Garsia de expensis,& meliorat.cap. 11.num.45.vsque ad num. 62. Molin.de primogen.lib.1.cap.27. nu.8. Aluar.Valasc.de iure emphit. q.17. n.1.Caualc. de vsufruct. mul. relict. n.160.vers.hinc est,fol.354. & dec. 44.nu.54.& 55.par.1.Cephal.cons. 290.n.2.3.& 4.lib.2. Iacob.Mãdell. de Alba in cons.745.num. 10.lib.4. Hipol.Riminal.cõs.172.n.22.& 23. lib.2.Crassus in §.legatum,q.37.per totam, Caroc. de locat. & conduct. 3.gradu personarum, q.16.de vsufr. per tot. Morla in Emporio iuris, p.1. tit.12.de var.qq.q.2. n.10.latè Castill. de vsufruc. c.56.n.14 & 15.vbi alios citat.

12 At qui nemo dubitat, quin onus semper suscipere debet, qui commoda suscipit, l.secundum naturam, de reg.iur. c.qui sentit,eod.tit.in 6., & ibi Dec.,& Dyn.idcirco ad quem spectat commodum, vel incommodum fructuum,spectat, & grauamen functionum,& similium, Alex.cons. 148.col.3. Dec.cõs.284.n.2.& cõs. 694.Iason latissimè cons. 83.vol. 3. Rol.cõs.32.n.4.lib.1.Brunor.à Sole in cõpend.proposit.iur. in verb.collecta soluendi onus, fol. 140. Aliàs valde absurdum esset, aliũ cõmoda habere,& alium onera sustinere,l.is, qui in potestate,§.fin. ff.de leg.præstand.Pacian.cons.7.n.43. Nuda autem possessio ex parte personæ sine fructuum commodo, non est respectu onerum considerabilis, Rol.d. cons.32.n.4. vers.& ratio est.vbi de communi testatur, Polyd. Ripa, obseruat.278.n.5.

13 Porrò is, qui censum possidet, dicitur esse in possessione respectu rei, pro qua census præstatur: non autẽ respectu obligationis, seu actionis personalis, Bart.in l.solent, §. non verò,col.fin. vers.posset tamen dici, ff.de offic.proconf. &legat. Pacian. cons. 105. nu.63.

14 Etenim census super fructibus emitur,Innoc.& Ioan.de lign.in c.fin. de vsur.& pleniori manu tradit Gaspar. Antonin. Thesaur. qq. forens. lib.1.q.32. nu.9. contra tradita per Surd. in cons.162. argumentando à censu,qui super gabellis imponitur, quæ fructus esse dicuntur, alioquin non valeret contractus, Mastrill.post alios ad Petr. de Gregor.super bulla q.5.n.168.D.Reg.Tapia, post Felic. de censibus,in decisione Sac.Cons. 25.n.23.& seqq.lib.2.& in iure Regni, lib.4.in tit. de censibus,n.102. Io.Andr.de Georg.in repet.feudal. cap.42. num.8.

15 Esto tamen, quòd super re imponeretur, respectu tantum fructuum imponi censetur, Viu.dec. 369.nu.1. lib.2.vbi emptorem fructuum esse commemorat; tametsi super re, quæ fructus producat, census emitur, Nauarr.in commentar.de vsur.nu.117. quæst.23.& seq. Soto de iustitia, & iure, lib.6.quæst.5. art.5. post med. ante prim.correlar. Ferdinand. Rebell.de obligat.iust.fol.10.quęst.10. nu.11.& 12.Cencius, d.tract.part.1. cap.3.quæst.2.art.3. nu.7. Tolet. in summa, lib.5.cap.45. vers. tertiũ dicens, plures allegat Cæsar Manent. de contract.liuellar.pact.4.n.42.Pacian.cons. 105.nu.61.cum seqq.

16 Cum dicatur emptor solum commoditatem perceptionis fructuum acquirere, illorũq; quantitatem quotannis præstandam emere: nõ autem bona, seu prædia, super quibus emitur census, Menoch.cõs. 983.nu.19. in fin.vers.secũdò suffragatur, lib.10. Viu.dec.361.n.2. in fin. Gratian.discept.forens. cap. 420.nu. 10.lib.3. Couar.lib.3.var.resol. cap. 7. nu.6. Guttier.lib.2.pract.quęst.quęst.168. nu.6.& cõs.47.nu.2.Menoch.ꝑsũpr. 107.nu.2.lib.3.Toler. in sua summa, lib.5.cap.45.Gaspar.Anton. Thesaur.lib.1.quæst.32.nu 9. Auendann. cons.12.Giurba decis. 79. nu. 8. P. Duardus de cẽsib.in proœmio, quęst. 9.nu.15.

17 Corroborantur prædicta; quia si bona, super quibus cẽsus imponitur, fructus non redderent, illius constitutio inualida censeretur, Viu.decis. 369.nu.3.Mastrill.ad d.quæst.5.Petri de Gregor.in tract.de censib.nu. 102.Lupus de vsur. comment. 2. §. 2. nu.8. & communiter scribentes, maximè Foller. in pract. censuali, in verbo huiusmodi, nu.45. Nauarr.in commentar.de vsur. nu. 79. & seq. Boccac.de censib. part. 2.nu. 100. Ludouic.Lopez de contractib.lib.1. cap.60.vers. deinde iam tandem, & vers.seq.Gregor. de Valẽt. cõment. Theologic.tom.3.disputat.5. quæst. 22.de censib.puncto.2.vers. quintò sequitur, Federic.Martin.de iur.cẽs. cap.4.n.1.& seqq. Sigismund.Scaccia, de cõmerc.§.1.quæst.1.nu.177. & neminẽ discrepare ait Cencius in d.tract.de cẽsib.part.1.cap.3.quæst. 2.art.1.nu.1.Pacian.cons.105.num. 58.& seqq. Reginal.lib.25.suę prax. sub nu.410.Megal. instit.cõfess.2.2. lib.2.cap.7.quæst.2.n.35.Nouissimè Duard. de censib.§.1. quæst.43.nu. 4.& seqq. † Alioqui cõstitutio census diceretur vsuraria, & illicita, ita declarauit Rot.Roman.in decis. 88.

18 n.4 post eundẽ tract.Cencij, Duard. d.§.1.quęst.44.n.7. fusè Canonicus Nouar. in sum. bull. tit.de contract. censual.n.21.& seqq.par.1.

19 Idem si res, super qua census cõstituitur, non esset probabiliter, vel à communiter accidentibus tanti redditus, quãtus est census, Panorm. & communiter Canonistæ in cap. in Ciuitate, de vsur. Gallia. cons.125. n.19. Io.Bap. Costa de remed.subs. Rem.124.n.16.Nauarr.in c.si fœneraueris, n.79.& 85.14.q.3.Molin.de contract.disp.389.sub n.3. vers.quatenus verò, alios cumulat Duard.d. tract.de cẽsib.§.1.q.47.n.2.& seqq. & idẽ Can.Nouar.in sum.bull. p 2.

de

de contract. censual. num. 19.

29 Quapropter grauati dicuntur illo onere fructus, illudque emptor pro rata fructuum, quos percipit, soluere cogitur; quia non solum principalis fructuarius, & integros percipiens fructus ad onera tenetur; sed pro rata tenebitur quicũq; partẽ fructuũ habuerit, Afflict. in §. præterea Ducatus, n. 53. de proh. feud. alien. per Fed. & in dec. 252. n. 2. sequitur Pinell. in l. 1. p. 2. sub n. 72. in 7. ampl. C. de bon. matern. pag. 185. in fin. & quamuis bonorum possessor ad solutionem teneatur. tamẽ in solutione census, vel pensionis, poterit ratã onerum solutorum pro emptore cẽsus apud se retinere, & censuario minimè soluere, Abb. in c. cum nõ, col. 1. vers. vltimò nota, de decim. Dec. cõs. 156. n. 4. vbi cõtrarijs respõdet, Gig. de pensionibus, q. 59. n. 5. latè tradit Boccaccius in tract. de censib. p. 1. n. 71. cum seqq. Anna sing. 414. in verb. promittens, qui sic per Sacrũ Cõcilium decisum testatur, Io. Bap. Costa in tract. de clausul. conuẽtionalibus, claus. 45. integrè, & sine diminutione.

S V M M A R I V M.

1 *Bona censui summissa ponuntur in appretio, deducto onere census, & ratione oneris iniuncti minori pretio æstimantur.*

2 *Census ponuntur in æstimo, vt is, qui habet censum, pro ea rata ad collectas teneatur, & quãtum soluit Dominus census, tanto minus soluit Dominus proprietatis.*

3 *Emptor census dominium iuris percipiendi annuos introitus ex re summissa habere dicitur, & nu. 5.*

4 *Census constitutio, venditionis, & emptionis contractus, appellatur.*

6 *Emptor census contra venditorem agit, vti rei possessorem, non vt contra debitorem.*

7 *Tertius possessor rei censui summissæ cogi potest ad faciendum actum recognitionis in beneficium Domini, præsertim respectu Ecclesiæ, pupillorum, & similium.*

8 *Dominus census ex clausula constituti in contractu solita apponi, remquoque possidere dicitur.*

9 *Fructus percipiens soluit onera; iure tamen proprio.*

10 *Annui redditus, fructus ciuiles appellantur.*

11 *Differentiam inter census, ac fructuũ emptorem, à Surdo traditam in cons. 162. n. 25. falsam esse demonstratur.*

12 *Dominus census habet remedia possessoria.*

13 *Respuitur opinio Surdi, Couarr. aliorumquè tenentium actionem personalem principaliter: hypothecariam verò secundario, domino census competere.*

14 *Fundus: non autem persona est materia, in qua ius exigendi censum consistit.*

15 *Contractus census, fundiarius, & merè realis appellatur, ex quo res principaliter, & non persona obligatur, sed persona ratione rei.*

16 *Census super persona imponi non põt.*

17 *Reprobantur Surd. & Menoch. negãtes emptorem census ad collectas teneri.*

18 Re-

18 *Refellitur distinctio tradita à Io.Baptista Costa circa onerum solutionem ab emptore, vel venditore faciendã.*

Caput Octauum.

1

Is planè rationibus in medium adductis, non offendunt modò, quę à Surdo in consil. 162. nu. 25. cum seqq.& Menoch.consi.983.lib. 9.Gratian.decis.Marchiæ. 20.alijsq; sectatoribus adducuntur,siquidem bona cēsui summissa, deducto onere censur,in appretio ponūtur, ne vnus alterius onera sustineat,l.legatorum, in princ.de legat.2.l.hac diffinitione C. de omni agro desert. lib. 11, & ratione oneris iniūcti, minori pretio res æstimatur,quia onus rei adiectū, pars.pretij est,l.si seruus, ff.de cōdit. furt.Rol. cons.96.n.41.lib.2.Castil. decis. 127. nu.2. lib.2, & ideò onus detrahitur,glos.in.l.generali.§.fin.ff. de vsufruc.legat.Dec.cōs.167.Osas. dec.73.nu.9. Guttierez de Gabell. quæst.54.nu.23.& seqq.cum bona dicantur deducto ære alieno,l.subsignatum,§.bona,ff.de verbor. signif. & l. mulier bona.ff.de iur.dot.Andr. de Iser.tit. quæ sint regalia,§ & plaustrorū,Io Ant.Niger.in c.Regni Porrecta,nu.16.Cardinal. Paris. in prag. 2.de appretio, nu.11. Boninsegn.in tract.ad iustas negotiationes, tit. de censib.art.15. n.36. quem refert, & sequitur Cæsar.Barz. dec.109.nu.4. Guttierez, ibidem, n.36. quod non considerauit Menoch.in 4. argumē-
2 to,sub n. 23. † Census autē ponuntur in æstimo, vt is,qui habet cēsum, pro ea rata teneatur ad collectas, & quantum soluit dominus census, tāto minus soluit dominus proprietatis, Auendañ.respons.23.n.2. Rol. à Vall.cons.66.n.33.& 34.vol.1.Guttierez de gabell. q.54.n.28. cū census in bonis immobilibus computetur, Niger,ibidem,n.19.& 71.& latè
3 supra deduximus; Emptor † autem census dominium iuris percipiendi annuos introitus habere dicitur, Muta dec.85.n 9. ex Bar.in l.fundi Tre
4 batiani, ff.de vsufr.leg. quia † cēsus constitutio emptionis, ac venditionis cōtractus appellatur, & rata fructuū illius rei, super qua fit vēditio, dicitur vendita, Domin. de Soto de iust.& iur.li.6.q.5.Sesse dec.68.n.3. Io.And.de Georg.in d. repet. feud. c.42.n.8.Fachin. cōtrouers.iur.lib.8 c.2.Couarr.var.resol.lib.3. c.7.sub num.2.vers.contrarium, Felician.de censibus,to.1.c.vlt.n.1.& 2. & to.2. in addit.ad c.vlt.n.1. pag.131.Cancer.variar.resol.to.3.c.1.n.14. & ita loquitur Bulla Nicolai V. & pariter Bulla Pij V. ita quoq; emptionis, ac venditionis contractum appellant Petr.de Greg.de censib.q.5.n.19 & 20.& ibi Mastrill.in add.n.184.228. & 230.Felician. de cēsib.to.1.lib.2. cap.vlt.n.4 Maur.Burg.de laudimio p.2.inspect.20.num.7. Fontanell.de pact.nupt.claus.4.glos.18.p.2.n.14. Guttierez pract.qq.lib.2.q.167.idē Mastrill.ad Petr.de Greg.q.7.n.27. & seqq.

&seqq.Surd.decis.204.nu.1.& melius nu.9.ibi, quòd dominus primi census non dicitur creditor, sed dominus, & possessor, ex Conrad.de contract.quæst.83.conclus.14. vers.
5 & ex quo, dicente †emptorem census, directum illius dominium, prædij verò censuati nullum dominium acquirere, sequitur Menoch.de præsumpt. lib.3. præsumpt. 107.nu.15. post Couar. Guid pap. Felician, & Roder.Maur.Burg.d.inspect.20.n.8. Auendann.d.respons.23.nu.2.Guttierez de gabell. quæst. 57. nu.13. Parlador.rer.quotidianar.cap.3.n.4. lib.1. & nu 16.Vergin. Boccatius in tract.vti possidetis, cap. 19. nu.60. Duard.de censib. in prœmio, quæst. 8.nu.47.& S.1.quæst.51.nu.4.in fin. & 5. Hieronim Gabriel.cons.141.
6 nu.8.lib.2.vbi etiam quòd † is, qui soluit fructus, non est debitor respectu ipsius census, qui rei inhæret; sed possessor rei, cuius occasione debet fructus, agiturq; contra eum, vti possessorem rei, non vti contra debitorem, l.fin.C.sine cens.vel reliq. Rip. in l.fin.ff.quor.bon.col. 1.nu.2.Abb. cons.30.col.1.latè Cencius d.tract. de censibus, part.2. cap.2. quæst.2. art.1.ac veram esse venditionem, & emptionem dicit Couarr.var. resol. lib.3. cap.7.nu.2,& hoc indubitabile apud omnes dicit Lassart.de dec. vend.cap.10.nu.4.& est tex.in Aut. vt hi, qui obligatas se habere perhibent res minor.S. quoniam, vers.licebit, iuncta glos.ibi, verbo, sed redditus, in 2. expositione, & extraug. 1,& 2.de emptione, & venditione, Guttierez.de gabell.relat.quæst.54. nu.4.vbi plures citat.

7 Adeò, vt ex pluribus disertè, & expressè firmauerit Mastril.ad d.quæst. 5. Petri de Gregor. nu. 228. cum seqq.tertium possessorem à domino census cogi posse ad faciendũ actum recognitionis in beneficium ipsius domini, & ita pluries determinatum asseuerat Valasc.de iure emphit.quæst. 32. sub n.14.circa finem, ex Salicet. in l.1.S.fin. C.sine cens. col.1. licet Marius Mura decis.85.nu.11.respectu Ecclesiæ, pupillorum, & similis piæ causæ, ex pluribus eam opinionem sectantibus, procedere non recuset.

8 Quin etiam dominus census rem quoque possidere dicitur ex clausula constituti, in quolibet contractu, in hoc Regno solita apponi, Grat. respons.42.n.12.lib.2. Tiraquell.de constit.limit.1. nu.23. vers. sed hoc, quod dicimus, Rot. Rom.decis.150. nu.5.post tract.Cencij.

9 Vnde cum solutio collectarũ ad dominũ ratione dominij spectare dicatur, Iacob.Butrig.in l.cum notissimi, C.de præscript.30.vel 40.ânor.col. 1.vers. modo pone quòd statutũ dicit, ad dominum census pro eius rata illarum solutionem spectare, non est, qui possit cõtrouertere; cum dominus census redditus percipiat, vt
10 dixi supra cap.7.n.1.& 3.qui † fructus ciuiles appellantur, Dom. Præs. Vinc.de Franchis.decis.168. nu.13. Rot.Roman.decis.176.post.Cenciũ & ipse plenius in d.tract.de censib. part.2.cap.2, quæst. 2. art.4. nu.12. Castill.decis.Siciliæ.4. nu.15. Ideo-
11 que † cessat.4.differentia inter cen-

sus emptorem, & emptorem fructuum, tradita à Surdo d. conf. 162. nu. 25. siquidem etsi rem subiugatam dominus census non possidere dicatur: attamen dominium iuris percipiendi annuos introitus habere, & in possessione, seu quasi illius exigendi permanere, nō dubitatur, de Franch. decis. 373. Honded. cons. 17. nu. 45. vol. 2. Marius Giurba. decis. 55. n. 11. ratione cuius dominij, & possessionis ponitur in æstimo.

12 Nemo autem est, qui ignoret, quòd Dominus cēsus habet remedia possessoria, vt ex communi late deducit Cencius in d. tract. de censibus, part. 2. cap. 2. quæst. 5. art. 2. Burgius de laudimio, d. part. 2. cap. 2. inspect. 20. n. 12. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 8. nu. 19. lib. 1. Afflict. decis. 305. & ibi addentes, Osasch. decis. 67. de Ponte cons. 144. n. 5. Abb. in c. querelam, de elect.

13 Quòd autem Idem Surd. post Couar. in 2. differentia, nu. 12. firmat, vt personalis actio principaliter, hypothecaria verò secundariò domino census competat, in eo, vt reprehenditur Couar. à Ferdinand. Rebell. de obligat. iustit. lib. x. quæst. 1. n. 7. Federic. Martin. de iure censual. cap. 9. nu. 50. in fine, Ludouic. Auendann. in tract. de iure cens. hispan. cap. 23. nu. 16. & latius cap. 58. n. 20, & cap. 96. nu. 8. Itaquoque cōfutatur Surd. à Cæsar. Manent. de contract. liuellar. pact. 4. nu. 40. post Corbul. per eum relatum, & contra Surdum expresse tenet, & nodum difficultatis egregiè dissoluit Gaspar. Antonin. Thesaur. qq. forens. lib. 1. quæst. 32. nu. 14. hoc idem affirmat Sarmient. Selectar. interpræt. lib. 7. cap. 1. nu. 32. cum seqq. & præsertim. n. 36. cū seqq. Guttierez pract. qq. cap. 177. nu. 7, & 8. lib. 2. Aluar. Valasc. de iur. emphit. quæst. 32. sub. n. 14. vers. sed, & illud, alios citat Roderic. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 19. nu. 11. vers. septimò quia, & nu. 29. ob Bullam Pij Quinti, Costa de remed. subsid. remed. 124 n. 28. cū seqq. quicquid nouissimè in contrarium dixerit Donat. Ant. de Marin. resol. quotidianar. cap. 28 nu. 5.

14 Est. n. fundus, & non persona, materia, in qua ius exigendi censum consistit, vt dicit Io. Azor. instit. moral. part. 3. lib. x. cap. 4. vers. item quia, Ferdinand. Rebell. d. lib. x. quæst. 6. nu. 11. & 12, & ad fundum terminatur, Conrad. de cōtract. quæst. 72. in 1. supposit. in 4. & 5. corrolar. ideo-

15 que † contractus cēsus fundiarius & merè realis appellatur, ex quo res principaliter obligatur, & non persona; sed pſona ratione rei, Hinc est, vt pactione venditoris effici non possit, quòd emptor prædij ad census, & tributa non teneatur, l. 1, & 2. C. sine cens. vel reliq.; quippe quòd cēsus, & tributum, prędij onera sūt; non autem personæ, Ioānes Griuel. decis. Dolan. 99. nu. 1, & 2. Pinell. de bon. matern. in l. 1. part. 2. sub. n. 72. vers. tertiò ampliatur, pag. 185, & vers. vndecimo ex supra adductis, pag. 190. Ancharan. quæst. 80. nu. 20.

16 lib. 3. & † super persona, census imponi non potest, vt ex magis communi fundat Cencius in tract. de cēsibus, part. 1. cap. 3. quęst. 1. art. 6. qui

ad

ad singula in contrarium adducta ex professo, & accuratè, ac pleno stylo respondet, nouisque præsidijs illam communit, & ante eum Ant. de Ballis iunior super pragmarica, & Bulla in 2. quæst. lib. 5. perbellè Aluar. Valasc. de iure emph. d. quæst. 32. sub nu. 14. vers. sed & illud, Molfes. cons. 11. nu. 17. Iacob. Gall. cons. 55. nu. 6. Molina de contract. disput. 387, Mastrill. decis. 141. nu. 21. Surd. cons. 511. nu. 3, & 4. Pater Duard. de censib. in proœmio, quæst. 28. sub nu. 130. vers. cætèrum, quoniam. vbi adducit decisiones Rotæ Romanæ, & dixi supra cap. 6. nu. 11.

17 Quinimmo falsam, & nullo nixam fundamēto hanc Surdi, & Menochij opinionem, illosque malè loquutos fuisse asseuerat Manent. de contract. liuellar. pact. 4. nu. 44, & emptorem census ad collectas, & ad alia onera teneri refert, Infinitisq; medijs consuluisse, cōtrarijs respondendo, Molignatū, qui ita in fine consilij iudicatum testatur, & in hanc opinionem concordes adducit Purpurat. cons. 356. nu. 3. Boccati. de censib. part. 2. n. 123 post Luc. de Penna, & Cauagnol. eūdem quoque articulum scitissimè differit Gaspar. Anton. Thesaur. qq. forens. lib. 1. quæst. 32. sub. n. 32, & 33. copiosè admodum punctum expendit, & contra Surdum acerrimè concludit, & ad hoc Ioānes Bapt. Costa de ratione ratæ, quęst. 170. nu. 7. citat Iallon. recemat. 112.

18 ipseque † fœderis distinctione procedit, vt si census, siue pensio magna sit, teneatur emptor; si verò parua, teneatur venditor; quę tamē distinctio; etsi ex prædictis non vera dignoscitur; tamen in his terminis in hanc partem inclinaret, supremum .n. & non infimum, nec mediocre dicitur, quod Princeps iustum pretium esse constituit, Aluar. Valasc. consultat. 43. nu. 12. vbi, sic per Senatū Lusitanum iudicatū refert, & indistinctè ita vltra prædictos affirmāt Gaspar. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 4. nu. 1. vers. vnde inquirendū, Felician. de censib. lib. 2. cap. 6. n. 2. vers. onus, vbi plures citat Floridus Mauson. de caus. executiu. ampliat. 29. n. 144. qui n. 145. ait, quòd si pactum in contrarium fuerit appositum, nec venditor ad solutionem tenebitur ex Roderic. loco citato, n. 1, & 5. quod tamen declarat, quando venditio ad rationem decem pro singulis centenis, secus si ad rationē nouem, vel minus facta esset.

SVMMARIVM.

1 *Emptor census collectam in loco rei sitæ, superqua census est impositus; licet forensis soluere tenetur, idque de communi consuetudine totius Italiæ, & præsertim in Regno Neapolitano, & nu. 2.*

3 *Collecta, ad quam tenetur forensis, dicitur anomola; quia respectu ipsius dicitur onus reale; respectu verò ciuium, personæ pro rebus dicitur imposita, & pro dictis collectis carcerari potest.*

4 *Forensis non capitur de persona; sed fructus exequuntur, & dimittendo bona, ad collectas non tenetur; nisi pro debitis pro tempore, quo possedit.*

5 Fo-

5 *Forenses, siue bona tenentes pro quibus collectis contribuere tenentur, remissiuè; sed quod obseruanda sit generalis consuetudo proponitur: verũ quia Regia Camera declarauit, quæ sint onera realia; Ideo ad ipsa subeunda forensem teneri affirmatur.*

6 *Onus, quod personæ pro rebus imponitur, rei possessorem sequitur.*

7 *Forensis ex solutione alibi promissa non excusatur, quin ad solutionem collectæ impositæ super re censui summissa, in loco rei sitæ teneatur.*

8 *Ius reale, quod ex censu oritur, ad quemcunque, etiam singularissimum successorem transit.*

9 *Census seruitutis species appellatur.*

10 *Pactum, quòd venditor census solutionem in alieno foro emptoris soluere teneatur, quando tamen ad rationem decem pro singulis centenis fuit constitutus, illicitum reputatur.*

11 *Debitor quoties ad domum creditoris censum asportare tenetur, proprio sumptu, & periculo: non autem creditoris, intelligitur.*

Caput Nonum.

1
Oc autẽ onus reale emptor census in loco rei sitæ, super qua cẽsus est constitutus; etiã si sit forẽsis, soluere astrictus erit, l. forma, §. si verò, ff. de censibus, l. 2. & in glos. & l. qui immunitatem, & l. professio, C. de muner. patrimon. lib. 10. & l. rescripto, §. fin. & l. fin. §. patrimoniorum autem, ff. de muner. & honorib. glos. in l. libertus, §. sola ratio, ff. ad municip. & in l. 2. C. de annon. & tribut. lib. 10. vbi Canon. Nouar. latè. Pacian. post Bart. Aretin. & Nattam in cons. 5. n. 10. Franc. Marc. q. 458. n. 5. p. 1. Et licet de iure communi ad onera mixta, quæ imponuntur personis pro rebus, forenses cogi nõ possint, vt tradit Pacian. d. cons. 5. n. 7 & seqq. Gratian. discep. forens. c. 29. n. 7. & seqq. lib. 1. Ant. Gabr. lib. 6. tit. de immunit. concl. 2. n. 1. alios citat Fab. de Anna cons. 59. n. 2. & 4. Dec. cons. 285. n. 4. lib. 2. cons. 358. n. 2. Corn. cõs. 217. n. 8. lib. 2. & cõs. 194. lib. 4. Festas. de collectis, p. 2. n. 43. & 44. Ant. Faber in suo Codice, lib. 9. tit. 30. definit. 9. sub n. 5. ibi, ex regula generali. Tamen de consuetudine totius Italiæ astringi posse tradũt Bar. in l. 1. n. 54. C. de mulier. & in quo loco, Bal. in l. etiam n. 15. circa fin. C. de execut. rei iud. Alex. cons. 52. n. 5. & seq. lib. 5, & cons. 68. n. 10. lib. 2. Dec. cons. 694. n. 10. Nicolaus Losæus de iure Vniuersitatũ, p. 3. c. 9. n. 28. Iason cons. 83. vers. itẽ generalis consuetudo, vol. 3. Soccin. iun. cons. 49. n. 26. vol. 1. Crauetta cons. 111. n. 10. & hanc veram, & cõmunem conclusionem firmat Curt. iun. cons. 6. Natta in cons. 304. nu. 4. Aluar. Valasc. de iure emphit. q. 17. n. 29. Vrsill. ad Affl. in dec. 400. n. 4. & innumeros recenset Thesaur. dec. 149. & 257. n. 1. Coler. de process. execut. p. 2. c. 3. n. 372. Rosenthal de feud. c. 5. de regalibus, cõcl. 89. n. 1. & glos.

& glos.in |it.A. Ant.Gabriel de iure immunitat.concl.2.n.8. Cęsar Barz. dec. Bonon.117. n.12. qui dicit cōmunem,& n.13.Brunor.à Sole in cōpēdio propositionum iuris, in verb. collectæ, fol.39. Guttierez in tract. de gabellis,q.55. qui communem sententiam testatur,& q. 110. nu. 6. Pacian.d.cōs.5. n.48.& 50.& cōs.7. n.89. Bursat.cōs. 59.n.34.& 35.vol. 1.Carpan.ad statut.Mediolan.c.218 n.66.to.2.Aluar.Valasc.de iure emphit.q.17.n.29. vers.verum hæc recepta opinio, Rāchin.ad Guid.Pap. q.7. Et in Regno nullam habere difficultatē ex c.Regni,in singulis, tradit Fab.de Anna in cōs.59.n.3. post multos, quos citat Andr. in tit. quæ sint regalia, in ver. & plaustrorū, n. 54.vers.inducuntur enim, & Capyc. in d.vers.feudorum clausulæ;col.56. vers.quod autē,fol.120. & in annuo redditu post Luc. de Penna in l. fin. C.de fundo limitro, lib. 11. Aegid. Thomat. in tract. de collectis, pag. 341.n.2.& seqq.eamq; comprobat, pag. 345. idem tenet Auendañ. de exeq.mād.c. 14.n.15.in fin. vers.itē ille,lib.2. ita quoq; cōcludunt Boccati. in d.tract.de censib. p.2.n.49. & 98. Parlador. lib.1. rer.quotidianar.c.3.§.8.q.final. per totam, præsertim, n.10.& 13. Didac. Perez in rubr.tit.2.lib.8.ordinam. col.1.vers. quo fit,cōmunem inquit Lassart. de decim.vēdit.c.4.n.31. Auendañ.respons.23.n.1.Felician.de censib.lib. 2.c.fin. nu.12. Gironda de gabellis, p.6.n.29.& post prædictos,& Azeued.ita quoq; affirmat Guttierez in tract. de gabell.q.55.n.1. Gailld.obseru.52. lib.2. nu. 11. Boccatius de censib.p.1.n.66.Magon.dec.Florēt. 66.nu.2. Gratian. d.cap.29. nu.13. Festas.de collect.p.2.c.2.n.48.& 49

2 Et vt diximus in Regno recepta est opinio,vt forenses teneantur per tex. in c.Regni,in singulis, à Carolo Quinto condito, in ordine 195. & expeditum esse inquit Capyc. in inuestit.feud. verbo,collectis, vers.forensis,fol.120. col.2. firmat Fab. de Anna d.cons.59.n.3.Anel.de Amat. cons.77.n.22.& 23. Iul.Cæsar.Gallupp.tom.2. methodi iuris feudalis, p.5.c.5.tit.de iure imponendi collectas, n.38.Florid.Mauson.de causa executiua,ampliat.29.n.122.& præsertim ad collectas pro murorum, pōtium,portus,& viarum extructione,eorumq;refectione l.2.C.de muner.patrim.lib.10. Guid. Pap. q. 7. Alex.cons.68.col. 4.lib.2.Natta cōs. 255. nu.1. vbi subdit, quòd pro his quoque tenetur Ecclesia,l.ad instructionem,C.de sacr. sanct. Eccles.

3 Et hoc casu munus merè patrimoniale appellatur;quia cū ratione rei, & non personæ imponatur, non erit propriè collecta,vt tradit Sesse dec. 7.nu.15.sed collecta anomola, & irregularis appellatur ; quia respectu incolarum, & municipum , personis pro rebus indicitur,& hi possunt pro collectis carcerari, l. nemo carcerē, C.de exactor.tribut.lib.x. vbi Angel.& Bart.in tract.de carcer.num. 15.Petr. Piccolus super pragmat. 1. de appretio, nu.109. Respectu verò forēsium munus erit merè patrimoniale, Clapper.caus.37.quæst. vnic.

4 nu.2.ideoque † forensis non capitur

M de

de persona; sed fructus exequuntur, vt eleganter explicat Bald., & post eum Castrens. in l.etiam C. de execut.rei iudic. Natta cons. 389. Festas.part.2.cap.3.nu.x.de æstimo, & collect.Magon.decis. Florentin.66. num.9 idcirco dimittendo bona, ad collectas amplius non tenetur; nisi pro decursis, & debitis pro tempore, quo possidit, idem Sesse decis.7. nu.17.& decis.8. nu. 32. Erit igitur hoc casu onus reale, ita Bart. in l.libertus,§.sola, in fine, ff.ad municip. docet Andr.in tit. quæ sint regal.in verb.extraordinaria collatio,nu.62. vers.de collecta, sequitur Alex.cōs. 52.nu.8.lib.5.Andr. de Barulo in l. qui immunitatem, num.2.C.de muner. patrim.lib.x.Dec.cons.694.nu. 9.Afflict.in c.1.in verbo,& extraordinaria, nu. 42. quæ sint regal. Maranta cons.81.nu.4.Anell. de Amato cons.77.nu.22. & seqq.Festas.de collect.part.2.cap.3.num.x. & seqq. Franc.Marc.quęst.457.nu.24.Balzaran. de feud.tit. quæ sint regal. in verbo extraordinaria, nu.5.fol.399. de Ponte in cons. 105.nu.18.lib.2.

5 Pro quibus autem collectis forenses, siue bonatenentes tenentur cōtribuere, declarant Thesaur. decis. 149. Franc. de Clapper. caus. 37. quæst.vnic.post Neuiz.cōs.67.quos allegat Dominus Regens Rouitus in d. pragm.1. de appretio: verum sub nu.11. vers. Senatus, dicit esse obseruandam generalem consuetudinem, & quia Regia Camera declarauit onera realia,quæ sint, ad ea teneri forensem non dubitatur,& in dies expediuntur prouisionęs, & taxantur in catastris.

6 Quin etiā onus personi pro rebus impositū sequitur eum,ad quem res transit, l.quomodo ff.de sol.notatur in l.1. de mul.& in quo loco,lib.x. Aret.cons.105. Crauetta cons.112. nu.2.Afflict.decis.95.Ant.de Butrio cons.60.& ibi,additio,Merlin.decis. 19. nu.x.& dixi supra,cap.4. nu. 11.

7 Nec excusabitur emptor census;licet sit forēsis, quòd cum solutio alibi promissa fuerit, locus exactionis, & non locus,vbi census est fundatus, attendi debeat; Etenim in casu nostro, dum iuxta bullam fit venditio ad rationem decem pro singulis cētenis, vel secundum pragmaticam vltimam ad rationem septem, & res certa annuo redditui supponitur, siue obligatur; tunc ius in re constituitur, & tale onus adhæret rei, ipsamq, rem sequitur, quod & cōsuetudine receptum, & æquum, ac iuridicum asserit Cassanæus in Consuetud.Burgund.tit. descenses, §. 6. in verbo, contra l'assignal nu.2.& §. 2.nu.29.vers.tamen de consuetudine, eodē tit. Parlador. rer.quotidianar.lib.1.cap. 3.§.8.num.16.& seq. Crauett.cons.217.nu.5. vers. tertiò præmitto, col.3.Pacian. cons. 105. nu.49.& 52.

8 Famulatur solidissima ratio; quia per census impositionem ius reale super fundo constituitur, qui dicto oneri subijcitur, etsi ad quemcunq; singularissimum transeat successorē, Alciat.cons.3.u.18.lib.1.Crauetta d. cons.217.nu.5.lib.2.Ferdinand. Rebell. de obligat. iust. lib. x.quæst.3. nu.3.& 6. Cassan.ead.rubr.§.4. verbo,surl'heritage, nu.1. & seqq. Co-

uar.

uar.var. resol. lib.3.cap.7.nu.6. Bened.bon.in tract.de censibus,art. 6. nu.19, Cannet.ad extrauag.volētes, §. successiuè,nu.32.& seqq.fol.166. Corbul.de iur.emphit. caus. 14. ob alienat. irrequisit. domin.fact. ampliat.49.nu.13.& seq. Surd.d. cons. 162. nu.9. & seq.multos alios congerit Felician. de cēsib.tom.1.lib.1. cap.4.nu 3.& cap.8. nu.19.vers. pro qua sententia, scitissimè Aluar. Valasc.de iure emphit.quęst.32.nu.13. cum seqq. Guttierez pract.qq.lib.2. quæst. 167. nu.4.Parlador.rer.quotidianar. cap.3.§.8.nu.17.18.& 19. lib.1. Cencius d. tract. de censibus, part.1.cap.3.quæst.1.art. 6.nu.19.& nouissimè Gabriel de Periera decis. Lusitan.63,nu.2.& decis.66,num.1.

9 Et propterea speciem seruitutis appellari perappositè tradunt Marian. Soccin.sen.in rubr. extra de vsur.sub num.103.vers.sicut ergo bona,Dec. cons.307.nu.8. Rota Romana apud Farinac.tom.4.decis.620.nu. 3. Peregrin. de fideicommiss.art.49.num. 68.Caroc.decis.103.Ioannes Baptista Costa cons.9.nu.2. Cannet. in d. c. volentes, nu.17.ex Ancharano in cons.30.Federic.Martin.de iure cēs. cap.1.nu.77.& cap.4.nu.89. Ludouic.de Auendann.in tract.de censibus hispan.cap.74.nu.3.Rota Romana decis.1. nu.4. post tract. Cencij, Valasc.ibidem, nu. 14. Maur. Burg. de laudim. part.2.inspect.20.nu.11. Milanens.post alios decis.1. nu.117. lib.2.licet contrarium defendat Felician.de censibus tom. 1.lib.2.cap. 3.sub nu.21.vers. tamen vix possum mihi persuadere;cuius tamen opinio mihi probabilis non videtur; quia censum super sola persona constitui posse præsupponit,per ea,quæ tradidit in c.8.lib.1.eod.tom.nu.7. cuius contrarium ex magis communi opinione fundauimus. Imponitur enim census super re immobili,vt illi inhæreat, quasi seruitus, & ius percipiēdi pecuniam,quæ soluitur pro fructu dicti census, qui semper, donec durat census, nascitur, & renascitur. Hieronymus Cabriel cons. 141. nu. 1.lib.2. & dicitur ius quodam super re constitutum,tanquam onus ipsius fundi, quod transit in quemcunque possessorem. Couar. lib.3.var. resol. cap.7.sub nu. 5.vers.hæc verò.

10 Huc non incongruè pertinet quod sapienter tradit Mastrill.ad Petr. de Grego.in tract.de cēsibus,ad quęst. 7.sub nu.41.vers.tertiodecimo quęro, fol.169.quòd si venditor,& emptor sint diuersi fori, & solutio in foro emptoris promittatur, hoc pactum non valeret; cum enim de iure debitor creditoris domum petere non teneatur,vt voluit glos.in l.item illa per illū tex.vbi Bart.nu.8.Castr. nu. 12. & seq.Bald.& alij,ff.de constit.pecun. Alberic. in l. 2.nu.22.C. de iure emphit.Ruin. cons. 151.sub nu.2. vol.1.Caballin.milleloq.304. Ludouic. Sacca, respons.14. nu.68. Ludouic.Cencius de censibus, part. 2.cap.2.quæst.4.artic 5.nu.17.sequi

11 tur,quòd † pactum facit redditum excessiuum ob impensas, & periculum in deferendo cēsum; quia quoties debitor ad creditoris domum asportare tenetur, proprio sumptu, & periculo;non autem creditoris intel-

telligitur, vt inquit præclarè Bald. in l. fin. C. de conditionibus insert. & idcirco vitiatur pactum, & non contractus.

SVMMARIVM.

1 *PRoponitur quæstio principalis, an Vniuersitas, quæ promisit immunitatem emptori censûs ab ea, quando ante pragmaticam ad rationem decem, & post pragmaticam ad rationem septem pro singulis centenis fuit census constitutus, possit ratam onerum retinere, non obstante pacto immunitatis, & affirmatiuè concluditur, & nu. 2.*

3 *Reijcitur Argumentum per Dominum Ferdinandum Rouitum, ex Rebuffo adductum.*

4 *Respuitur opinio Mexiæ dicentis pactum de soluenda gabella per emptorem pro pretio frumenti à statuto taxati, cuius solutio spectabat ad venditorem, validum esse.*

5 *Pactum quodcunque in contractu venditionis appositum, rei pretium auget.*

6 *Emptor quicquid soluit ratione emptionis, pro pretio habetur.*

7 *Gabellæ solutio ab emptore pro venditore facta, pars pretij dicitur, quamuis gabella ad eum non perueniat.*

8 *Pactum, quòd venditor teneatur ad gabellam vltra decem pro centenis singulis, vsurarium dicitur, & n. 11.*

9 *Pactum solutionis onerum per venditorem census vltra legitimum pretiũ ipsius, per Bullam Pij V. nullum declaratur.*

10 *Pactum quodlibet, siue onus in venditione appositum operatur, vt res minus æstimetur.*

12 *Census ante Regiam pragmaticam, si computato onere summam ducatorũ decem pro singulis cẽtenis excedebat, pactum immunitatis erat nullum.*

13 *Exemptionis ab onere collectarum promissio in prædicto casu illicita est.*

14 *Onerum solutio ad emptorem pertinet; sed de iure Hyspano ad venditorem spectat, & nu. 15.*

16 *Pactum contra substantialia contractus non dicitur, quando de vna specie in aliam transire non facit, & eo casu vitiatur pactum; sed non contractus, & nu. 17.*

Caput Decimum.

1
Vnc arrepta ansa ad quæstionem nostrã descendendo, si Vniuersitas immunitatem emptori annuorum introituũ ab his collectis promiserit, quas emptor ipse ex rata fructuum, quos ex re cẽsui summissa percipit, tanquam onus reale fisco soluere tenetur, & Vniuersitas illas Fisco soluat; quia habet ius repetendi à creditore, seu retinendi in solutione census, iuxta singulare Marci Mantuæ 440. quis dubitare potest, quòd si soluisset creditori ad rationem decem, iuxta Bullam, & deinde ad septem, iuxta vltimam pragmaticam,
2 † ob pactum immunitatis ipsa Fisco onus ad creditorem spectans solueret, eadem causa pactum vsurariũ iudicari debeat, il-

illudq; vitiari, vt creditor onus prędictũ reficere teneatur ita in terminis citatis vno ore firmiter asseuerãt Castr.in l.ab omn.ff.de legat.1.Alex. cons.178.vol.2. Rol.cons.76. col.1. vol.2.& cons.40.n.33.eod.lib.Ruin. cons.125.vol.4 Buisat. in cons.16. n.67.vol.1.Mar.Antonin. var.resol. lib.2.resol.56.n.14.Natta cons.198. n.12. & 13. Boccatius in tract.de censib.p.2.in decis.Rotæ Rom.n.167 Io.Koppen dec.German.50.n.18.& 19.vbi dicit non valere pactum prędictum, cum solutio spectet ad emptorem ex pluribus per ipsum adductis,nu.15.& 16. Roderic. de annu. reddit.lib.2.q.4.nu.1.& 5. Floridus Mausonius de causis executiuis,ampliat.29.n,145.

3 Non officit ratio adducta per Rebuffum,to.2.constit. Gall. tit.de rescissione contractus,art.vnic.glo.15. super verbo,d'outre Moitie de iuste puz,vers.13.n.17.de laudimio,cuius onus ad emptorem spectat, vt in vẽditorem ex pacto reijci possit absque venditionis rescissione; cum illud emptor non recipiat, quam rationẽ pro creditoribus adducit Dominus Ferdinandus Rouitus; siquidem hoc pactum ex partium conuentione habitum non auget,nec minuit pretiũ; quo minus verum sit tanto pretio venditam rem esse,quantum in conuentionem ex partium consensu deductum fuit; si .n. prædium aliquod centum aureis vendatur;quamuis aliquid ab emptore, vel vẽditore impendatur, certissimum est,centũ aureos integros,esse verum illius prædij pretium, & ex integro eo pretio gabellam esse deducendam, & soluendam,expensis prędictis à prætio minime deductis,iuxta commu nem Doctorum Sententiam, dicenb per Lassart.de decim.vend.cap. 16. nu 3. & post eundem, probat Azeued quẽ refert, & sequitur Guttierez de gabellisquæst.67.vbi rationem prædictam per Rebuffum adductam reijciens pluribus exornando optimè comprobat.

4 Minus pugnat Mexiæ consideratio in prag. panis, conclus.3.num. 17. in fin quẽ referũt, & sequũtur Felician. de Solis in tract. de cẽsib. part.1 lib. 2.cap.6.nu.11.circa finem,Stephan. Gratian.discepτat. forens,lib.2.cap. 258.n.42.& Castill.decis.Sicil.127. nu.12, vt solutio gabellæ de frumẽti pretio per Statutum taxato,cuius solutio iuxta Hispaniarum constitutionem ad venditorẽ spectabat, ex pacto in emptorem transferri possit, nec Statuti transgressor dicatur; cum venditor solum legitimum pretium recipiat iuxta taxam; etenim dictam opinionem falsam,& minimè tenendam, nec secundũ eam consulẽdum affirmat, Guttierez.d. quæst. 67.nu. 10.quippequòd esset fraudem facere legi,& eius conditoris mẽti;cum
5 † pactum de soluenda gabella, pars pretij sit,pretiũq. augeat ex.l. fundi partem,ff.de contrahen.empt.pro vt sic consuluit Ioannes Baptista Martianus cons. 76.n. 1.lib.1.Omnia.n. pacta in contractu apposita,pars pretij sunt,Frãch.decis.17.nu.5. Castill. d.dec.127.nu.2.Duardus de censib.
6 §.2.quæst. 21.nu. 43, & † quicquid soluit emptor ratione emptionis,pro

N pre-

pretio est habendum, tex. est expressus in l. debet, ff. de edilit. edict. Parlador. rer. quotidianar. cap. 3. §. 7. nu.
7 9. & † quamuis gabella ad eum non perueniat; tamen pars pretij est; cum intersit vēditoris id fieri, nempè solui gabellam, quam ipse ex suo soluere tenebatur. l. hæreditatem Cornelij, ff. de hæred. vel action. vend. Gutierez. d. quæst. 67. nu. 13. Duard. de censib. part. 4. quæst. 39. nu. 11. Ideo-
8 que † pactum, quòd teneatur venditor ad gabellā, vltra decem pro singulis centum, est vsurarium, quia augeretur pretiū. Foller. de censibus in verbo nihil vltra, nu. 24. Lupus de vsur. commentar. 1. §. 1. nu. 45. Boccat. de censib. part. 2. nu. 123. Viu. dec. 369. nu. 14. Thom. Boninsegn. de contract. tit. de censib. cap. 12. Ioannes Baptista Perus. ad Bullam Pij Quinti, glos. 20. Molina de iust. & iure, lib. 2. disput. 391. Bald. cōs. 31. num. 10. lib. 5. Mastrill. ad Petr. de Gregorio de censibus, quæst. 7. nu. 23. & 24.
9 Præterea benè perpendit Lassart. eodem tract. cap. 15. num. 25. vt hoc casu locum habeat motus proprius Pij Quinti super forma creandi census, qui omnino pacta annullauit, quę vltra legitimum pretium census, cōtineret solutiones onerum ad eum spectare, ad quem alias de iure, & ex natura contractus non pertinerēt, hoc est, ad venditorem cēsus, Vergi, nius Boccatius in tract. de censibus, part. 1. num. 62. sequitur Guttierez ibidem, sub nu. 13. vers. qua ratione, vbi pro falsa, dictam opinionem Mexiæ, damnasse Lassartem affirmat, & hanc opinionem acutè, & totis viribus tuetur: idemque tradit in lib. 2. pract. quæstionum, quæst. 116. nu. 1. & Honded. cons. 35. nu. 19. & 20. lib. 2. Duard. de censibus, part. 4. quæst. 39. nu. 6. & 11. & per totam.
10 Omnibus denique est inconfesso quoduis pactum, vel onus in venditione appositum, partem pretij esse, & ob id res minus viliusq; æstimari, d. l. fundi partem, ibi, ideò fundum vilius vendidisti, & ibi, glos. in verbo vendidisti, vbi etiam Bald. & Salicet. ff. de contrahen. empt. l. si venditor §. fin. ff. de seru. export. l. eum, qui, §. fin. ff. de in diē addict. glos. in l. generali. §. fin. ff. de vsuf. legat. Luc. de Pēna in l. agros, col. 3. C. de fund. limitro. lib. 11. Angel. in l. pretia rerum, & ibi Alex. col. 1. ff. ad l. falcid. Dec. cons. 167. n. 2. Felician. de censibus, lib. 1. cap. x. num. 2. Lupus de vsuris, post Tiraquell. & Cacheranum, in Commentar. 2. §. 5. nu. 136. Guttierez d. quæst. 67. nu. 15. vers. verum, & nu. 18. & 19. & quæst. 51. nu. 2. & 3. Cencius in tract. de censibus, par. 2. cap. 1. quęst. 1. ar. 4. n. 12. Sarmiēt. selectarum interpetrationum, lib. 7. sub nu. 40. vers. sed pone, tit. de censibus, Iacob. Gall. cons. 106. num. 1. Octauius Glotitius in 1. responso, part. 5. nu. 115.
11 Hinc quoque deducitur, quòd si fiat pactum in constitutione census ad rationem decem pro singulis cētenis, vt teneatur venditor sportulas Notario soluere, dicitur contractus vsurarius, glos. in l. eos, §. super vsurarum, vers. vel sportularum, C. de vsuris, D. Reg. Rouit. in pragm. 1. de cen-

censibus,nu.5.& pragm.1. num.18. de vsuris.

12 Et in puncto quando census computato onere, summam decem pro singulis centenis excedit, pactum immunitatis, seu soluendi onera per venditorem census,non valere,tenet expressè Nicolaus Intrigl. ad pragmaticam primam,de censibus,lib.1. quæst.45.nu.11.& 12.Foller. in eadem pragmatica,in verbo,nihil vltra percipiatur, nu.24. Boccatius de censibus, part.2.nu.123. Viuius in decis.369.nu.14. qui allegat Nauar. in cons.14.nu.1.& seqq.tit.de censibus,lib.3.Mastrill.post Thom.Boninsegn. Ioannem Baptistam Perus.Ludouic. Molin. & Rolan. in addit. ad quæst.7.Petri de Gregorio,super eadem pragmatica,nu.23. Roderic.de annuis redditibus, lib.2.quæst.4. nu. 1.vsque ad nu. 13. & quæst.6.lib.1. nu.37.vbi plures allegat,vltra Federic.Martin.& Lassart.quos idem Dominus Ferdinandus Rouitus, ibi, adducit nu. 108. & seq. Cæsar Manēt. de iure contract. liuellarij,pact. 11. nu.4.& 5.

13 Quando enim exemptio expressè ab onere collectarum promittitur, tunc constāter, & viuidis rationibus pactum illicitum esse probant, Calcan.cōs 84.nu.3.vers. item pactum, & cons.85. sub nu.10.Nauarr.in appendice,lib. 3. tit.de censibus cons. 14. nu.1.Honded. cons.14.nu. 1. & cons.35.nu.19.lib.2. Fedcric.Mart. in tract.de iure cens.cap.6. nu. 310. Intrigliol.eodem tract.quæst.9.nu.x. in fin.Cencius,ibidem,part.2.cap.1. quæst.3.art.6.nu.1.&2.Rot.Roman. in decis.146.nu.10.& 11.post dictū tract. Cencij.Iul.Cæsar Gallupp.to. 2.methodi iuris feudalis,part.5.cap. 5. tit.de iure īponēdi collectas n.30.

14 Eò, quia emptor ad solutionem onerum tenetur, ita concinit tex. in l. debet,ff.de ædilit. edicto, quem tex.dicit notabilem Bald.in l. si in prædium,nu.6.C.de iure emphit. ex tollit Rom.sing.588. astipulātur Alberic. in l. & ideò,de condict. furt. Pet.de Vbaldis in tract.de collectis, vers.in correllario,nu.6. Pinellus in l.2.part.2.cap.3.nu.4.C.de rescind. vend.Garz.de expēs.cap. 18.nu.46. Sicut emptor tenetur ad gabellæ solutionem ex magis communi, post Palat.Ruu.Tiraquell.Matthiens.Azeued.Lassart. & alios per ipsum relatos,tradit Guttierez in tract. de gabellis,quęst.46.nu.1.alios citat Ant. Gamma decis.349.nu.5.Alex.cons. 51. nu. 4. lib.3.Parlador.rer.quotidianar.cap.3.§.7.nu.5.lib.1.Cappel. Tholos. quæst. 451.Gironda de gabellis 4. part.§.1.nu.1.fol.76.col.1. decis.Perus.113.nu.fin. Monter.decis. Aragon. 20. nu. 72. Soccin.iun. cons.70.nu.8.vol.3. Bursat.cons 56. nu.16.Hartman.Pistor.part.1.quęst. 50.nu.4. Ant. Hering.de fideiussor. cap.24.nu. 273. Octauius Gloritius respons.5.nu.22. Felician.de censibus,tom.1.cap.6. & vltimo, num. 2. vers.onus,Mastrill. ad Petr.de Gregor.in tract.de censibus,quæst.7.nu.

15 23.pag.190.qui nu.24.dicit † de iure Hispano spectare ad venditorē, & ex pluribus per eum alligatis, Roderic.de annu.reddit. lib.2. quæst.4. nu.1.& in gabella,Cumia in cap.si ali-

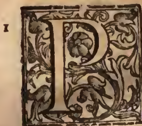
liquem, de success. feud. antiq. sub nu. 241. Petr. de Gregor. de concess. feud. part. 8. quæst. 16. tit. de iure decimæ, nu. 25. pag. 284. Iacob. Gall. cons. 83. nu. 6. Gozadin. cons. 65. nu. 2. & est communis opinio, vt post Alberic. Iason. Soccin. & Cappell. Tholos. affirmat Bursat. cons. 56. nu. 16. lib. 7 Ioseph Ludouicus d. dec. Perus. 113. nu. 3. Maur. Burgius de laudim. inspect. 3. nu. 2. Caballin. Milleloq. 121. Duard. d. §. 4. quæst. 39. nu. 12. vers. imò in hispania, & §. 2. quęst. 21. nu. 24.

16 Quod tamen pactum, & si non dicatur contra substãtialia contractus; quia de vna specie in aliam transire non facit, Surd. cons. 202. num. 40. Duard. d. § 4. quæst. 41. nu. 2. tamen
17 † vitiatur, & non vitiat contractum, vt eadem Rota Romana declarauit in decis. 147. post eundem Cencij tract. & ipse plenius recenset in part. 2. cap. 1. quæst. 3. art. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Contractus illicitus, consuetudine licitus redditur.*
2 *Consuetudo ex actibus Populi difformibus non inducitur.*
3 *Consuetudo non soluendi censum iuxta summam à Bulla, & Statuto taxatam, vsuram inducit.*
4 *Consuetudo vsuras inducens, valida non est, nec eam Princeps permittere potest.*
5 *Consuetudo inducẽs vsuras, non excusat à pœna tẽporali, maximè de Iure canonico, & n. 6.*
7 *Communis vsus, & obseruantia non facit licitam vsurarum extorsionem.*
8 *Consuetudo in materia vsurarum; licet de Iure ciuili permitteretur. tamen de Iure canonico, tanquam peccati nutritiua prohibetur.*
9 *Consuetudo vsuram inducens, an excuset à pœna.*
10 *Consuetudo in materia censuali vsuram inducens; licet excuset à pœna temporali: non tamen excusat à restitutione, & à nullitate contractus, & nu. 12.*
11 *Consuetudo nisi sit rationabilis, & præscripta, iuri naturali, Diuino, ac Positiuo derogare non potest, quando ipsius transgressio peccatum inducit.*
13 *Consuetudo irrationabilis, & iniqua non est seruanda; cum vsurpatio, non consuetudo appelletur.*

Caput Vndecimum.

1 PErutile tamen erit quærere, an consideratio consuetudinis in Regno ex eo, quod sic soleat paciscι, faciat, vt licitus, & non vsurarius contractus iudicari debeat; dum consuetudo illos reddit tales, Bart. in l. quòd si fugitiuus, §. apud Labeonem, de ædilit. ædicto, Crauetta cons. 145. num. 12. Dec. cons. 169. col. pen. ad fin. Ro-
2 lan. cons. 58. nu. 19. & 20. lib. 4. † verum nequaquam dubium aliquod in se habet; siquidem non omnes Vniuersitates hæc pacta immunitatis cõ

sti-

stituunt, & ex actibus Populi difformibus nulla legitima Consuetudo introduci potest, Bar. in l. 2. in princ. vers. ex quo nota, C. quæ sit longa consuetudo, & in l. solet, §. non verò, ff. de offic. proconsul. Dec. cons. 8. Alex. cons. 5. sub nu. 2. vers. quartò quia, & cons. 127. nu. 4. lib. 5. Misinger. singul. obseruat. centur. 6. obseruat. 42. Crauetta cons. 325. Surdus cons. 254. nu. 2. cons. 393. nu. 22. cons. 449. nu. 7. & cons. 476. nu. 11. & 12. Menoch. præsumpt. 31. nu. 8. lib. 4. Regens Valenzuela cons. 4. nu. 42. cons. 34. nu. 167. & cons. 46. nu. 16. Bald. in l. de quibus, nu. 35. ff. de legibus, Intrigliol. de feud. centur. 1. quæst. 50. nu. 29. Bellon. decis. Rotæ Genuæ 17. nu. 6. Morot. respons. 34. nu. 8. & 9. Casanat. cons. 38. nu. 61. Gratian. discept. forens. discept. 561. nu. 26. & discept. 679. nu. 12.

3 Præterea hæc Consuetudo esset contra Bullam, & Reg. Pragmat. & & vsuras induceret, clement. 1. de vsur. c. quia omnibus, & c. cũ nobis, vbi glos. in verbo, multi, de vsuris, c. inter dilectos, de excessu prælatorũ, c. fin. de Consuetud. Bero. cons. 167. in princ. lib. 1. vbi nu 10. dicit, quòd non excusatur. Sot. de iust. & iure, lib. 6. quæst. 1. col. 6. paulò post princ. vers. restant ergo tria argumenta. Roch. in c. fin. in 3. notab. de Consuetud. Rot. Roman. decis. 9. nu. 23. & decis. 11. nu. 2. & seqq. & decis. 155. nu. 3. & seqq. post d. tract. Cencij de cẽnsibus Sslicet. & Castr. in l. eos, §. super vsurarum, C. de vsur. consue-

4 tudo † autem, quę vsuras inducit, valida non est, nec Princeps, eam permitteere potest, Rebuff. in constitut. Regni Gall. tom. 2. tract. de constit. reddit. glos. 1. nu. 4. Afflict. decis. 91. nu. 8. Petr. Royz. in decis. Lituanica 5. nu. 233. & seqq. Ant. de Ballis iun. ad Pragm. Regni super Bulla, quæst. 18. nu. 13. lib. 5. Marta vot. 125. nu. 13. Mantic. de tacit. & ambigu. lib. 8. tit. 25. nu. 22. & seqq.

5 Immò ꝙ talis Cõsuetudo non excuset à pœna temporali, astruunt Ludouic. à Peguera in suis qnæst. criminal. cap. 34. Crauetta in cons. 145.

6 n. 12. Sola in antiq. constit. Sabaud. tit. de vsuris, glos. 1. fol. 179. † maximè de iure Canonico, Rimin. iun. cons. 218. nu 53. & 57. & cons. 399. nu. 56. & seq. Bero. cons. 207. nu. 16. lib. 3. Lupus de vsur. commentar. 4. cap. quenquam, nu. 65. quia † communis vsus, & obseruantia non facit licitam vsurarum extorsionẽ, c. quia in omnibus, de vsuris. Item † quia procederet de iure ciuili, non autem Canonico, quod debet in hac materia attendi, & cum esset nutritiua peccati, non axcusat. DD. communiter in c. fin. de consuetud. Cęphalus cons. 549. nu. 77. Cæsar Manent. de censibus, quæst. 6. nu. 6. 7. & 36. Caballin. milleloq. 810. Surdus cõs. 327. n. 51. & seq. alios citat Farinac. part. 3. tit. de pœn. tẽperand. quæst. 95. nu. 6. Crauett. cons. 319. col. 3. Rolan. cons. 3. lib. 2, Morot. respons. 26. nu. 8. Viu. decis. 66. num. 6. lib. 1. Molfes. ad consuetud. Neap. part. 4. de renunt. quæst. 11. num. 10. & 11.

9 Mastrill. decis. 106. nu. 49. lib. 2 † Et in hunc sensum respectu pœnæ loquuntur Menoch. præsumpt. 122.

nu.58.lib.3.& Natta conf.586. nu. 9.vt ftante frequentia contractuum, non debeat cōtrahens,vti vſurarius, in pœnam incurrere,vt idem Natta declarat, nu.10. vbi ſubdit, quòd ſi ex forma contractus commiſſam eſſe vſuram manifeſtè, appareat, conſuetudo non excuſaret à pœna, vt quia ſoluerētur decem annua pro ſingulis centum, vel pro vndecim denarijs ſoluerētur duodecim, & ita loquitur tex. in c.inter dilectos,in principio, de exceſſ. prælat. & in clem.1. de vſur. & ſic in puncto tradit Rolan.conſ.75.nu.47.& 48. vol. 1. vbi concludit, quòd licet excuſetur à pœna temporali; tamen reſtituere tenetur. alios citat Surd. conſ.184.num.9. & 10. Farinac. d. quæſt.95. nu.7.in prima limit.

30 Et regulare eſt,quòd etiam in cenſibus, in quibus conſuetudo excuſaret à pœna, à reſtitutione vſurarum non excuſet, nec contractus validitatem operetur, Bart. in l. ſi quis ſit fugitiuus,§.apud Labeonem,vbi Veronenſ. nū.4.ff.de ædilit.edict.Bald. in l.vnic.quęſt.3.C.de his quę pœn. nom. Iaſon. in l.1. in vltim. lectura, quæſt.4.C. de ſumm.Trin.& fid.Cathol.Plot.ad l.ſi quando,§.6.nu. 54. Caccialup. ad l. cunctos Populos, nu.14.C.de Summ.Trin.& fid. Cathol. Soccin. in l. 1.§.final.ff.ſi quis ius dic.non obtemp.Idem Iaſon in l. ait Prætor, §. iurari, nu.16.ff. de iure iuran. Lupus ad l. curabit,§.4.nu. 66.C.de act. empt. Stracc. de mercat.part.1.nu.37.latè Tiraquell. lib. 2.de retract.nu.129. Seraphin. de priuileg.iuram.priuileg.137.num.2. Alex.conſ. 107.nu.22. vol.2. Abb. conſ.76. vol.1. Petrus Girard. ſing. 18. Soccin.iun. conſ.104.num. 3.& 14.vol.3.Pancirol.conſ.32.nu.1 Oldrad. conſ.207. in fin.Veron. de ſimul.contract.in princip.verſ.contrarium eſt in veritate, Rimin.iun.conſ. 218.vol.2.& conſ.177.in fin.Rimin. ſen. conſ.450.num.4.vol.3.Anchar. quęſt.70.nu.4.lib.1.Dec.conſ.9.nu. 4.conſ.170.conſ.175.col.ante pen. verſ. Tertiò, & conſ.197.col.2.Calder.conſ.4.de vſur.Vulpell. reſponſ. 70.in fin. Grat.reſponſ.39.nu.4. reſponſ.49.nu.12. lib.2. Barbat. conſ. 29.col.pen.lib.2.Ruin.conſ.143.nu. 27.lib.1.Burſat.conſ.201.nu.49.lib. 2.Borgnin.dec.2.n.40.part.2.Guid. Pap.deciſ.186.Caroc.deciſ.111.nu. 11.Chartar.deciſ.Genuæ,21.nu.44. Bero. in c.quia in omnibus,nu. 8. & 9.extra de vſuris, & conſ.167.vol.1. & quæſt. 77.nu. 2. Natta conſ. 498. nu.24.& ſeq.lib.3.Menoch. d. præſumpt. 122. nu. 97. & de arbitrarijs iudicium,caſ.400.nu. 8. & 9. Farin. de pœnis temper.quæſt 85. num. 8. verſ.limita ſecundò,tom.1.part.2. & additio ad deciſ. x. poſt conſilia, part.6.lit.C.Surdus conſ.327.n.51. Crauetta cōſ.145. nu.12. Guttierez pract.qq.lib.3.& 4. quæſt.29.nu.21. latè,& ſatis acutè,ac dexterrimè explicat Hartman.Piſtor.quæſt.2.n.49. lib.1. Rolan. conſ 75.poſt nu.47.lib. 1.& conſ.96.vol.2. Ioſeph Ludouic. concluſ.51.verſ. quando tamen,in fine, Rot.in vna Romanæ Societatis coram Lancillotto, 2 Iunij 1570. quam refert, & ſequitur Farinac.ibidem nu.8.limit.2.

Poſ-

11 Posset insuper prædictis adiici ea ab omnib. recepta declaratio, quòd consuetudo iure naturali, vel diuino, cuius transgressio peccatum inducit, derogare non potest, nec positiuo; nisi sit rationabilis, & præscripta, c. fin. de cõsuetud. Siluester in summa, 12 in verbo vsura, S. 2. cum † etiam consuetudo nũquam excuset ad saluandum contractum ab iniustitia, inualiditate, ac restitutione eius, quod indebitè fuit exactum, Crauetta cõs. 6. col. 22. nu. 103. in fin. Alex. cons. 39. visis, & consideratis lib. 3. Natta d. cons. 586. nu. x.

13. Itidem consuetudo irrationabilis, & iniqua non est seruanda, tex. est in l. iniuriarum, S. fin. ff. de iniur. & ibi glos. Roderic. Suarez allegat. 16. nu. 4. in fin. c. cum decorem, de vit. & honest. cleric. Martin. Laudens. de feudis, lib. 2. tit. 1. num. 7. Crauetta cons. 116. nu. 5. tom. 1. Regens Valenzuela, cons. 4. nu. 67. ea enim nõ consuetudo, sed vsurpatio quædam appellatur, Auth. vt nulli iudicum, S. 1. collat. 9. Roderic. Suarez alleg. 17. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Reprobatur Osasch. in decis. 95. num. 25. & 26.*

2 *Immunitas oneris Doctoribus, & Medicis ex causa, quæ oneri præponderet, ab Vniuersitate concedi potest.*

3 *Immunitatem gabellarum concedens Vniuersitas, ius illas exigendi donare dicitur.*

4 *Immunitas ad tempus: non autem in perpetuum, ciui nouello concedi potest.*

5 *Reijcitur Ias. in cons. 101. nu. 5. vol. 4.*

6 *Vniuersitates ius habent exigendi collectas pro bonis, quę in territorio possidentur, & quilibet bona registrare. & collectas soluere tenetur, & nu. 7*

8 *Vniuersitas exemptionem oneris concedens, dicitur da re de communi, & creditor ex remissione lucrum capere, & nu 10, & 11.*

9 *Paria sunt quoad Iuris effectum, remittere; & dare, seu donare.*

12 *Vniuersitas non potest pro alio soluere, nec debitum liquidum remittere.*

13 *Immunitas tanquam contra publicam vtilitatem concedi non potest.*

14 *Nemo pro alio grauari debet.*

15 *Immunitas per Vniuersitatem concedi non potest, maximè si est communitas, & populus subiectus, & nu. 16.*

17 *Immunitas concessa, vt valeat, tria requirunt, videlicet, causa, consensus, & auctoritas.*

18 *Immunitas nõ tenet, si iusta causa deficiat.*

19 *Immunitas, existente iusta causa à generali Concilio vniuersitatis, nõ ab ordine decurionum concedi potest.*

20 *Vsura à Principe permitti non potest.*

21 *Principis confirmatio quoad illicita, nihil operatur.*

22 *Decreta, quæ per Collaterale Conciliũ nomine Regio. Interponuntur super pecunij ad interesse capiendis per vniuersitates, fiunt pro obligatione bonorum vniuersitatum.*

23 *Impedimenta plura, vbi obstant, sublato vno, remanet alterum.*

24 *Clausula generalis non sufficit ad tollendum plures Defectus; sed de singulis mentio fieri debet.*

Dis-

25 *Dispensatio quoad vnum defectum non porrigitur ad alium.*

26 *Donatio facta coram iudice ob' aliam sollemnitatem, quàm ob insinuationem, non dicitur insinuata; cum non propter illam; sed propter aliud aditus sit Iudex.*

27 *Collaterale Concilium dispensare non potest contra Regias Pragmaticas, inconsulto Principe, per quem fuerunt emanatæ.*

28 *Ab absurdo euitando valet argumentum.*

Caput Duodecimũ.

X eadem radice emanare existimo responsũ ad illam consideratione̅, quòd Vniuersitates, eode̅ momento, quo onera inducũtur, vnico contractu, immunitatem concedere possint, per ea, quæ tradit Osasch. decis. 95. nu. 25. & 26. nẽpè in nouo ciue, qui venit ad habitandum; non enim considerant DD. in eodem momento, vel diuersis temporibus concedatur immunitas, sed causam, quæ oneribus occurrentibus, præponderat, vt puta
2 † Doctoribus, vel Medicis; nam tunc de iure communi valet concessio, l. 2. ff. de iure immunitatis, prout sic expresè tradit Osasch. d. nu. 26. Iulius Cæsar Gallupp. to. 2. methodi operis feudalis, par. 5. c. 5. tit. de iure imponendi collectas, nu. 31. Losæus de iure vniuersitatis. p. 3. c. 10. nu. 6. vbi dicit specialiter à iure cõmoni concessum esse, vt Doctoribus. & Medicis possit Vniuersitas concedere immunitatem; ergo respectu aliorum in contrarium est Ius commune, Rol. cõs. 5. n. 1. & seqq. vol. 1. Osasch. dec. 39. n. 5. Alex. cons. 30. n. 7. & 8. vol. 5

3 Atqui nemo dubitat, quin in nouo ciue causa sit lucrum, quod ad Vniuersitatem ex ipsius habitatione peruenit, quod non est in casu nostro, vbi Vniuersitates tractãt de damno; quia ius exigendi gabellas, quod habent, donare dicuntur, Ruin. cons. 217. col. 1. volum. 1. tradit Osasch. d. decis. 95. inquit Mastrill. decis. 173. n. 47. lib. 2. Bossius in tit. de Principe, n. 134. Octauius Glori-
4 tius, resp. 1. p. 2. n, 32. † Item populus Principi subiectus non potest immunitatem concedere nouo ciui; nisi cũ conditione, vt veniat ad habitandum, & Tali ad tempus concedi potest, non in perpetuum, Alex. cons. 101. sub n. 7. vol. 1. Felinus in c. accedentes, col. fin. vers. nona, & vltima, de præscript. Natta in cons. 304. sub n. 6. & Bart. in l. vacuatis, nu. 6. C. de decurionibus, lib. 10. declaratur per Barzium, d. dec. 117. n. 22. Capyc. in inuestitur, feudal. in verbo collectis, vers. priuilegiatus, limit. 2. pag. 124. Roman. in cons. 252. Cardin. Paris. in d. pragm. 1. de appretio n. 22.

5 Ex his redditur inanis, frustatoria, & penitus vana illa propositio, quòd Vniuersitates concedendo exemptiones, nihil creditoribus de bonis communitatum tribuunt; sed creditores ab illis oneribus eximuntur, &

nihil

nihil ex hoc ad eos peruenit, vt dicit Iason cons. 101. n. 5. vol. 4. siquidem idem Osasch. nu. 27. dicit malè loqui
6 Iason. † eò quia, cum Vniuersitates habeant ius exigendi collectas pro bonis, quæ in territorio possidentur,
7 & † quilibet possessor bona registrare, & collectas soluere teneatur, l. forma, §. si verò, ff. de censibus, l. nullus, C. de decurionibus, lib. 10. Gaspar. Anton. Thes. lib. 1. quæst.
8 forens. quæst. 8. n. 1. † remittẽdo huiusmodi ius, siue actionem exigendi, quod fit, exemptionem concedẽdo, dicitur dare de communi, & creditores ex remissione lucrum capere, & hanc esse magis communem opinionem Canonistarum, & Theologorũ, testatur idem Osasch. sub n. 30. in d. decis. 95. Marius Antonin. var. resol.
9 lib. 2. resol. 56. n. 14. † Paria .n. sunt quòad effectum iuris, remittere, & dare, seu donare, l. si mulier de condit. caus. dat. l. si fundum, §. Titio, ff. de legat. 1. & l. 2. ff. de calumn. l. si extraneus, ff. de cond. caus. data, l. contra iuris, §. si filius, vbi Bart. num. 2. in fin. Castr. num. 3. Iason. n. 8. ff. de pact. l. 1. vbi Iason. n. 16. ff de transact. Io. Andr. in c. 2. per dictum tex. de donat. Innoc. in c. 1. de depos. & in c. cum olim, il primo, vbi latè Imola, col. 9. de off. deleg. de Franch. decis. 22. sub n. 4. l. Modestinus, ff. de donationib. vbi quod primo loco remittere appellauit, postea donare nominat, infinitos cumulat Caroc. in tract. de excussione, par. 2. quæst. 1. n. 58. Io. Bapt. Costa in cons. 32. nu. 6. cum seqq. Ant. Hering. de fideiussor. c. 29. §. 29. n. 2.

10 Quis autẽ negabit, quòd creditor non soluẽdo collectas, lucrum capere dicatur? ita tenet Cardinalis Zabarella in .c. consuluit. vers. sic ego, de vsuris, quẽ refert, & sequitur Iacob. Vng. in addition. ad summam Angeli, in verbo, tenet quod non, in fine, quorum opinio probatur in. l. sed & si ea lege, §. quòd autem, ff. de petit. hęredit. & in. l. siquis ab obligatione, & ibi Dec. & Cagnol. de regul. Iur. Osasch. ibid. sub. nu. 32. 33.
11 Astipulatur, quòd hæc remissio est pactum de non petendo collectas, quod habet inclusam causam donationis, quam ordo decurionum facere non potest, nec remittere debitũ Curiæ; q̃a hoc sacris Cõstitutionib. reprobatur. l. ambitiosa ff. de decret. ab ord. fac, & .l. 2. cum glos. de dec. decurion. lib. x. Bart. in l. 1. §. quòd si nemo, nu. 3. ff. quod cuiusq. vniuers. nom. Franc. Marc. decis. 484. nu. 5. vol. 1. Odoffred. in l. 1. per illum tex. C. de decret. Decuriõ. super immunit. conced. lib. x. Nicol. Losæus in d. tract. de Iure Vniuers. in his terminis, part. 3. cap. x. nu. 3. & 4. Barz. decis. Bononiæ, 117. nu. 10. Fab. de Anna cons. 45. nu. 35. & seqq. & dicitur donatio ipso iure nulla, Castrens. in l. 58. nu. 8. ff. de procurat. Losæus dicto tractatu, de iure Vniuersitatis, part. 3. cap. 11. nu. 3.
12 Aliud quoq; addi collibeat, quòd Vniuersitates non possũt soluere pro alijs, nec debitum liquidũ remittere d. l. ambitiosa, ff. decret. ab ordin. faciend. l. pactum curatoris, C. de pact. vbi latè Dec. in princ. l Præses, & l. pactum, C. de transact. l. Imperatoris,

P ff. de

ff.de pact. Losæus de iure Vniuersit. p.3.c.10.n.3. sed promittendo immunitates, pro creditoribus soluerēt, quod fieri non potest; tum quia
13 † immunitas est contra publicam vtilitatem, glos. in l.si ita sit scriptum filiabus, in princ. in verbo, masculo, ff.de leg.2. & post alios Surd. cons. 140.n.1.lib.1. Iacob.Gall. cons.98. n.5.Cephal.cons.553. n.15. Bardellon.cons.31.n.11.& ideo non potest concedi, d.l.ambitiosa, ff.de decret. ab ord.fac.l.1.& l.præscriptio, C.de oper.public.Losæus de iur.vniuersit. p.3.c.10.n.2.Couar.in c.Rainald. in princ.sub n.13.de testam.Pinell.in l. 3.n.32.C.de bon.matern.Surd.cōs. 140.n.1.D.Reg.Tap. in l.fin.in 2.p. c.3.n.61.de cōstit.Princip. Lanarius post Bald.Alber. & Luc. de Pen. in cons.65. & 76. Bardellon. cons.94. Octauius Gloritius, qui cæteros recenset in primo responso, p.2.n.63. & nulla dicitur concessio, Iason in l. si ex toto, n.13. ff.de leg.1. Felin.in c.causam, quæ, n.17. de rescript. per tex.in l.iubemus nullam, C.de Sacr. sanct. Eccles. & in l. ad instructionē, C.eod. & per tot.tit.C.si contra ius, vel vtil.public. Plot.de in lit. iur. §.1.n.20. Io.Andr. in c. peruenit. & ibi, Abbas, sub n.16.de immunit.eccles. Stephan. Aufrerius in addit. ad Tholos.q.348.ver.quinta conclusio, Octauius Glositius, in primo respon-
14 so, p.2. sub num.64. † tum etiam quia ex huiusmodi solutione alij grauarentur contra dispositionem legis primæ, C.de apoc.public.lib.10. & l.1.C.de censibus, & censit.lib.11.& l.primæ, C.de quibus muner. non licet se exim.l.vnica, C.vt null.ex vican.lib.12.Reg.Valenz.cons.94.nu. 98. Nicol. Losæus de vniuersit. c.9. sub.n.24.Osasch.d.dec.95. n.24.
15 Prædictis accedit fundamentum, receptissimam esse in iure cōclusionem, immo pro regula tradi, quod Vniuersitates immunitatem concedere non possunt, l.vacuatis, C.de decurionib.lib.10.l.vnica, C.de his, qui à Princip.vacat.accip.l.1.C.de immunit.nemin.conced.lib.10.l.immunitates C.de agric.& cēsit.lib.11.l.1. & 2.C.de decr.decur.lib.10. Alex. cons.101.col.3.n.7.vol.1.& cōs.54. col.vlt.vol.4.& cons.34.col.3.vol.5 Bart.& cæteri in l.exceptis, C.de decur.lib.10. idem Bart. in d. l. vacuatis, & ibi, Luc.de Pen.n.3. & in d. l.immunitates, Ruin.cōs.196.in prin. vol.1.& cons.105.num.1.volum.5. Alciat. cons. 203. viso priuilegio n. 1. Bellon, cons.38.num.2. & pro regula firmant Natta cons. 304. nu. 1. Brunor.à Sole in compend.resol.iur. in verbo, collecta imponi, fol. 39. & in verbo munera, fol.139.& in verb. communitas immunitatem, fol. 41. Aegid.Thomat.de collectis, fol.mihi, 356.n.3. Federic.de Sen. cōs.vlt. Dec.cons.538. nu.10. Mangrella ad Bart.in l.placet, C.de sac.sanct. eccl. Rosental de feud.c.5. tit.de regalib. concl.84.n.1.& glo.lit.A. Osasch.d. dec.95.n.19. Losæus de iure Vniu. p.3.c.10.n.1.& seqq. Capyc. in inuestit.feudal.tit.de collect. vers.priuilegiatus, pag.124.Barz.d.dec.117. n.1.& 2. Maxilla ad Consuetud.Barēses, tit.de immunit. nostrę Ciuitat. §.ex antiqua, nu.49.Iacobus Nouell. post

post regulas Duenn.reg.173.n.14.& hanc magis communem dicit Capiblanc.in pragm.8.de baronib. & eorum officio,nu.243. vers. contraria opinio.

16 Quæ quidem regula procedit maximè in Cómunitate, & Populo subiecto, d.l.vacuatis, & in l. 1. C.de immunit.non conceden.lib.10.l.immunitates, C.de agricul.& cẽsit.lib.11. Alex. conf.101.n.9. cum seq.vol.1. & conf.30.n.7.vol.5.Natta in d.cõs. 304.sub n.1. Felin. in c.accedentes, col.fin.vers.nona,& vltima cõclusio, extra de præscript. Marcabrunus ab Anguill.conf.40.n.182.& 189. Ancharan. conf. 389. visis diligenter, Dec.conf.638.n.10. Paris. conf.68. n.3.vol.1.Iason conf.101.n.1.vol.4. Festas.de collectis,p.4.c.4.nu.51. & 52.Rolan.cõs.5.n.4.vol.1. Menoch. conf.887.nu.18.vers.septimò, Barz. dec.117.n.1.Oct.Gloritius in primo responso,p.2.nu.11.& dicam infra cap. 16. n.14.

17 Hac autem ita posita, & delucidè (ni fallor)probata cõclusione,minus obesse sentio, si decretum assensus per Concilium Collaterale interpositum fuisse allegetur; præsto.n. est illud axioma, quòd, vt immunitatis per Vniuersitatem concessio valida iudicetur,tria requiruntur,nẽpe causa,consensus, & authoritas, Mutius Surgẽs de Neap.Ill.fol.486.Osasch. d.dec.95. Peregrin.de iure fisci, tit.

18 de conduct.n.22.†At quando deficit iusta causa, immunitas non tenet, Luc.de Pen.in l.vnica,C.de his,qui à Princip.vacat.accep. lib.x. quẽ sequitur Grat. respons.61. & Osasch. d.dec.95.n.21. qui num. prædicto,

19 & seqq.tradit, † quòd quando iusta esset causa,tunc à generali Concilio Vniuersitatis, seu per congregationẽ totius Populi,per capita domorum, & non ab ordine decurionum, concedi potest, post Bart.& alios per eũ adductos, l. 1.& 2.C.de decret.ab cur. super immunit. lib. 10. l. ambitiosa, C. de decret. ab ord. faciend.Nicolaus Losæus de iure Vniuersit.p.3.c.10.n.2.Ita intelligendus est Iul.Cæs.Galupp. to.2. methodi iuris feud.p.5.tit.de iure imponendi collectas nu.29.

20 At in casu prædicto deficit iusta causa;immò induceretur vsura,quam Princeps permittere nõ pôt,Rebuff. in d.constit.Regni Gall.tom.2.tit.de constit.redit.glos.1.nu.4. Petr.Ruyzius,dec.Lituanica 5.n.233.& seqq. Item quia non à toto Concilio; sed ab ordine decurionum concessa ap-

21 paret,vnde sequitur,† quòd confirmatio facta per Principẽ, nihil operatur; quia non trahitur ad illicita, Bal.in cõs.135.col.fi.vol.3.facit tex. in c.1.de iure iurand.in 6.Maranta conf.107.n.15.

22 Præterea decreta, quæ interponuntur per Reg.Coll.Cons. fiũt pro obligatione bonorum Vniuersitatũ, vt tradit de pont.in tract.de potest. Proreg. in tit. de diuers. prouision. rubr. de alienat. fieri solita bonor.

23 Vniuersitatis; ideo † cum vnum impedimentum respiciant, nõ rectè infertur, vt aliud ex nouella Pragmatica inductum de non soluendo creditoribus plus septem pro centenario,sublatum dicatur,ex ijs,quæ tradunt

dunt Felin.in c.nūtius,n.1,de testib.
24 Surdus conf.18.n.9. tum quia † qñ
plura sunt obstacula, nō sufficit clausula generalis; sed de singulis defectibus debet fieri mentio, Bald.in l.1.n.22.vers.vnum etiam scias, C.de furtis, Stephan. Gratian. disceptat. forens. lib.5. cap.982. num.17.
25 Tum etiam quia dispensatio super vno defectu,non est dispensatio super alio defectu,Bal.in l.eam,quā, C.de fideicom. Afflict.decis.320.n.12.& seq. idē Gratian. in c.483.n.3. lib.3.& latius in c.827.lib.5.quo lo-
26 ci †affirmat,quòd si aditur Iudex ad conualidandam donationem factam per minorē, & interponatur decretum super conualidatione,nō dicitur dispensatus ad defectū insinuationis, de quo non fuit facta mentio.
27 Omitto ea, quæ adducit idē Reg. de Ponte in d.tit.de diuersis prouisionib. præsertim de decretis Coll. Cons.super obligatione, seu alienatione rerum dotalium, §.multoties, n.11.& 12.affirmās, quòd Conciliū Collaterale non potest dispensare contra Reg.Pragm. inconsulto Principe,per quem fuerunt emanatæ,ex decisione Pauli de Castro in l.hæredes palā, §.quid tñ, n.4.ff.de testam.
28 Immò dispensatio esset contra ius commune,& contra Reg.Pragm. permittēdo,quòd Vniuersitas possit donare creditoribus quātitates per ipsam soluendas Reg.Fisco pro ipsis creditoribus,vt supra probauimus, 9 nullo modo est credendū;quia esset absurdum,contra tex. in l. fin. C. de author. præstand. & in l. fin. C. per quas personas nobis acquir. & in l. vnic.§.pro secundo,C. de caduc.tollend. & in l. si quis iusiurandum, & in l.generaliter, C.de reb. credit. in c. venerabilē, de electiō. Euerard. in sua topica, in loco ab absurdo.

SVMMARIVM.

1 *Reisellitur Zappulli opinio dicentis super gabellis nullam imponi collectam,quia gabella,in quibus exteri contribuunt,in appretio ponūtur; quando verò non contribuunt, vti bonatenentes soluunt, & nu. 2.*

3 *In appretio omnia immobilia, & mobilia Ciuitatum, Terrarum, & Castrorum,& cuiuslibet alterius etiam exteri,ibi, bonatenentis, apponuntur.*

4 *In facienda computatione æs alienum deduci debet, & quod remanet venit appellatione bonorum.*

5 *Pactum, quo venditor collectas soluere obligatur, dum ad emptorem spectat solutio, seruari nō debet;quia est nullum.*

6 *Fundus pretij ducatorum biscentum, si censui ducatorum decem est suppositus, emptor pro eo,quod habet super fundo, collectas soluet, venditor verò pro residuo fundi.*

7 *Onus reale plures possessores afficiens, inter eos pro rata bonorum, est diuidendum.*

8 *Gabellæ pro solutione fiscalium per Vniuersitatem imposita, à ciuibus non autem ab Vniuersitate de proprio solui debent.*

9 *Mutatione personæ, status, ac rei conditio mutatur.*

10 *Bona libera penes Fiscum, si in priuatum alienentur, tributi, ac collectarum solutioni efficiuntur obnoxia.*

Caput XIII.

1
Ngrediamur nunc alteram inspectionem per Zappullũ adductã, quæ eò tendit, quod cum Vniuersitas censum vendat super bonis ipsius, videlicet super gabellis, forestis, & defensis, in quibus nulla imponitur collecta; ideo concedendo immunitatem, nihil dat; hic autẽ nodus aliter, atque aliter soluitur; siquidem omnes illæ gabellę, in quibus exteri contribuũt, vel illas soluunt (vt quãdo pro fiscalibus impositæ sunt) in appretio ponuntur, est sollemnis decisio Regentis Reuerterij, qui ita decisum testatur in decis. 27. lib. 1. in causa Vni-
2 uersitatis Hadriæ; quando.n. † non contribuunt; tũc super bonis soluunt exteri bonatenentiam, vt idem declarat, ad quod facit Regia pragmatica. 1. de appretio, quæ ordinat poni
3 † in appretio omnia immobilia, & mobilia Ciuitatum, Terrarũ, & Castrorum, & cuiusque alterius, ibi, bona prædicta tenentis; licet alibi incolatum, habeat, & dicam infra cap. 14. nu. 4.
4 Cum igitur bona Vniuersitatum in appretio debeãt apponi, & in facienda bonorum computatione, æs alienum deduci debeat, & quod remanet, venit appellatione bonorum, l. fundi Trebationi, ff. de vsufruct. leg. notat Bald. in l. neq. in fin. C. de cõpensat. sequitur Baez de non melior. dot. rat. fil. cas. 28. vbi eos scribit apponẽdos redditus, qui deductis oneribus, supersunt; cum onera, & debita prius deducẽda sint. Aretin. cons. 17. alios adducit Castill. decis. 14. n. 33. lib. 1. & lib. 2. decis. 127. nu. 5. & seqq. Gratian. cap. 343. nu. 7. Ioannes Antonius Niger, post Andr. in c. Regni porrecta, nu. 18. Mascard. conclus. 1398. nu. 13. & seq. meritò Viuius decis. 369. n. 14. inquit, quòd
5 † pacta, quibus vẽditor collectas soluere obligatur, dum ad emptorem spectat solutio, seruari non debent; sed sunt nulla; quia ita solueret plusquam ducatos decẽ pro singulis cẽ-
6 tenis, & subdit, quòd si † fundus pretij ducentorum est cẽsui ducatorum decem suppositus, debet emptor soluere pro eo, quod habet super fũdo, & venditor pro residuo fundi, qui ipsi remanet sine censu, & ita extrauagantẽ Pij quinti interpretatur Nauarr. cons. 14. n. 1, & seqq. de censib. lib. 3. cum census etiam in appretio ponantur, vt tradit ibidem Io. Ant. Niger nu. 19.

Suffragatur quòd hæc onera realia soluũtur à singulis Ciuib. pro modo fa-
7 cultatum, & patrimonij, † adeò, vt onus reale plures possessores afficiẽs, inter eos pro rata bonorum sit diuidendum, Speculator, tit. de cess. act. §. 1. vers. sed pone habeo, ex tex. in l. cum possessor, ff. de censib, Capyc. decis. 51. n. 8. Camill. de Medic. cõs.
8 109. nu. 22. †, ideo dum gabellæ imponuntur per ipsam vniuersitatem pro solutione fiscalium functionum,

ciues singuli soluunt,& non Vniuersitas de proprio;cum vnusquisque teneatur soluere collectas, quæ imponuntur ratione onerum patrimonialium, & extraordinariorum, l.rescripto, & ibi glos.in verbo,incolis, ff.de muner.& honor.l.2.& fin.C.de muner. patrimon. lib. x. l. fin. C. de immun.nem,conced.lib.x.Osasch.d. decis 95.nu.32.

Insuper nos tractamus, an si constituatur census super bonis Vniuersitatis, ipsi Vniuersitati debeatur collecta, & in hoc receptissima est inter scribentes vtriusque Classis sententia,
9 quod † mutatione personæ,status rei conditio, & noui possessoris qualitas consideratur l.1.C.de impo.lucr.describt.lib.11.Rolan. cons.61.n.7.lib. 4.l.Paulus, alias pro procuratore, ff. de acquiren. hæred.l. cum quidam, §.si debitores, ff.de public. & vectigal.l.fiscus, ff. de Iure Fisci.c.vnic. §. verum,de Iure patron.in 6. Ancharan.cons.180. nu.5. Iason. cons.20. lib.1.copiosè Tiraquell. de retract. consanguin.§.1.glos. 13.nu.12. Menoch.de arbitr.centur.6.cas. 562.n. 44.Ioannes Koppen,decis. German. 50.nu.17.Surd.cons.525.n.4. Guid. Pap.singul.273.& 287. Ioãnes Baptista Costa,cons.58.n.14.innumeros congerit Guttierez in tract. de gab. quæst.44 n.4. Carolus de Grassis in tract.de effect. cler. effect.3. nu.28. Dom. Regens Rouit. dec. 71. nu.8.
10 & † ideò si bona, quæ penes fiscũ erant libera, in priuatum alienata fuerint,statim solutioni tributi,siue collectarum fiũt obnoxia. tex. est in l.licitatio, § fin.ff.de publican. vt latè probat Peregrin.de Iure Fisci. lib. 8.tit.4.nu.45.& 46. quem refert,& sequitur Marta de iurisdict. part.4. cent.1. cas.11.n.43.& cap. 112. vbi ex Bertachino dicit communẽ, Surdus cons.525. nu. 4. lib.4. Octauius Gloritius respons.5.nu.36. Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. clerical. part.1.tit.de exempt.clericor. §.5.n. 4.& 5.& exinde sequitur,quòd cum emptor cẽsus acquisierit dominium census,super re,res illa, prius libera, mutatione personæ,efficitur solutioni subiecta.

SVMMARIVM

1 *Impugnatur ratio Zappulli, quòd Vniuersitas vendit censũ super bonis propriis, super quibus collectæ non debentur, & ideò emptor non tenetur, & contrarium demonstratur, & nu. 15.*
2 *Fiscus locans suis conductoribus, non tenetur ipsis gabellam soluere.*
3 *Vniuersitas,aliique domini priuati locantes gabellas;nisi ex pacto se à solutione exemerint, ipsis conductorib. gabellam soluere coguntur.*
4 *Bona mobilia,& immobilia Ciuitatum, Terrarum,& Castrorum,& cuiuslibet alterius, etiam exteri, ibi,bona tenentis,ponuntur in appretio.*
5 *Ementes à Fisco nullam habent publici vectigalis soluendi immunitatem.*
6 *Ementes fructus ab Ecclesia,collectas, & gabellas soluere tenentur*
7 *Conductores rei Ecclesiæ soluunt collectas,& gabellas.*
8 *Coloni Ecclesiæ pro portione colonica collectas soluere debent, & ibidem post alios refellitur opinio Ioãnis Maria*

ria Belletti disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericor. §. 7. nu. 1.

9 *Bona Ecclesiæ si transeant in laicum non exemptum, is onera soluere tenetur.*

10 *Mutatione personę priuilegiatæ, desinunt priuilegia competere.*

11 *Retorquetur Argumentum Zappulli; nā Emptor cēsus si sit ciuis, collectas, pro Censu Vniuersitati soluere tenetur, ita ꝙ exterus.*

12 *Repugnantia eiusdem Zappulli ostenditur.*

13 *Immunitas venditoris ementem à gabella non excusat.*

14 *Priuilegium personale non transit in emptorem, & nu. 16.*

Caput XIV.

1
Ltera principalis adducitur in aduersū ratio, quòd cum Vniuersitas censum super bonis proprijs vendat, super quibus nō debentur Collectæ; quia non potest à se ipsa exigere, ne actio, & passio in eodē subiecto permanere dicantur, contra textum in l. penultima, ff. de arbitr. l. si ei, ff. de euict. l. 2. ff. de stip seru. c. fin. vbi glos. de instit. Dec. cons. 641. nu. 8. ergo exterus emptor ad illas non tenetur, dum nō debentur, desumendo argumētum à Guttierez in tract. de gabellis, quæst. 85. nu. 5. & 17. facillimè. n. hoc argumentum diluitur; Etenim Guttierez tractat articulum

2 in Fisco †, quòd si gabellas suis conductoribus locet, gabellam soluere non tenetur; ex quo Ius, quod habebat, locauit: sed ius exigendi à se ipso nō habebat ex regula prædicta, ideò non tenetur, Boer. decis. 213. Camil. de Medic. cons. 96. nu. 6. & seq. Rosenthal. de feud. cap. 5. conclus. 47. n. 4. & 5. & glos. in litera F. vbi concordantes adducit. Dom. Regens Rouit. decis. 71. nu. 9.

3 At in Vniuersitate hoc non procedit pro vt quoque in alijs dominis priuatis; quia si locēt gabellas; nisi à solutione ex pacto se exemerint, suis conductoribus soluere coguntur, vt latè tradit Guttierez, ibidem, nu. 10. in fin, & 14. & 15. vers. ergo cum ipsi domini, & vers. tandem. hanc distinctionem tradit Bertachin. in tract. de gabellis, in 7. part. nu 25. in 8. quæsito, Peregrin. de Iure Fisci, lib. 6. tit. 4. nu. 46.

4 Prætterquam quod assumptum, quòd bona vniuersitatis non ponantur in æstimo prò soluendis collectis, est falsum, vt latè fundat Regens Reuerter. d. dec. 27. maximè quia gabellæ, siue collectæ exiguntur, vt fisco soluantur; Fiscus autem non locat gabellas, vt alijs soluat; sed bona penes se semper sunt libera, & ideò benè in eo procedit regula. ne actio, & passio in eodem subiecto esse possint.

5 At qui emunt à Fisco, non habent aliquam soluendi publici vectigalis immunitatem, ita tenent Iacobin. in tract. de homag. col. 4. Boss. in tit. de fisco, nu. 43. Peregrin. de iure fisci, lib. 6. tit. 4. sub. nu. 46. Bertachin. de Gabell. 7.

belli.7.part.princ. quæst.8.nu. 22.& seq. Parlador.lib.1. rer. quotidianar. cap.3.§.1.nu.32.cum seqq. ve refert idem Guttierez.d.vers.tandem,Menoch.dicto casu 562.nu.43. Alexan. Trentacinq.var.resol.lib.1.tit.de iure fiscit,resol.5. nu.7. post Tiraquell. qui dicit communem,Io.Ant. Niger in extrauag.de vit. & honest. cleric. nu.213. & 214. Episcop. Io Maria Bellett.disquisit.clerical. part. 1.tit. de exempt.clericor.§.8.nu.4. Dom. Regens Rouit.dec.6. nu. 3. Donat. Ant.de Marin.quotid.resol.cap.169 nu.5.

6 Quemadmodum ij,qui emūt fructus ab Ecclesia,collectas,& gabellas soluere debent,glos.in Clement.fin.in verbo,non negotiādi, de censib.Roman.in l.locatio,§.fin.ff.de publican. Archid.in c.vltim. de censib. lib.6. Bertachin. part.7.q.7. Thesaut.dec. 116.n.6.licet Ecclesia non teneatur, Marta de iurisdict.part.4.cas. 1.nu.2. cum seqq.& n.48,& seq. & cas.112. nu 2,& 7.Menoch.cons.112.nu.21. & de arbitrar.iudic. cas.180.nu.8.& cas.562.nu,23.Rolan.cons 61.lib.4. Surd.cons.301.nu.89 & 90.Ripa de peste, de remed.ad conseruandam vbertatem,nu.128. Ant. Gabriel de regul.iur.conclus.2.nu.65.Remig.de gonn.de charit.subsid.quæst. 61.nu. 23.in 15.tom. tract. diuers. parg. 2. Zabarell.cons.12.nu.2.Vrsill.ad Aflict.in decis.129.n.3.Boer.decis.313 n.19. Aloys.de leo in l.ad instructiones,nu.11.C.de Sacr.Sanct.Eccl.& in l.placet, nu.11.C.eod. tit.Guttierez.de gabell.quæst.44.& quæst.87. nu.11, qui communiorem opinionē esse inquit,& plurimos ad hoc recēset,Io.Ant.Niger in d.extrauag.de vit.& honest.cleric.num.213. Alex. Trentacinq.var.resol. lib.1. tit.de iure fisci, res.5.nu.7. post Tiraquell. de retract. lign.§.1. glos.13. nu. 12. Regens Reuertet. dec.51. lib.1. vbi ità determinatum per Regiam Cameram testatur, prout etiam nouissimè refert Dom.Regens Rouit.d.71. nu.1.& 4. Dom.Reg. Tapia in l. fin. de Constit.princip.cap.3.n.73. Bardellonus cons.31.nu.6.8. & 9.& nu. 20.Donat Ant.de Marin.quot.resol. cap.99.nu.7. Carolus de Grassis de effect.clericat.effect.3.nu.62, & 89. Bursat.cons.42.nu. 14. lib.1. Ripa resp.22.in 3.dubio,lib.2.Iason.cons. 20.nu.7.lib.1.Pract. Pap.in form.libell.pro solut. pedag.vers.ceciderūt, nu.8.& ibi addentes,scitissimè Octauius Gloritius,resp.5.n.33.cum pluribus seqq.& nu.43.& contrarijs respondet,num.seqq.verum licet in solutione gabellæ adducat distinctionem,quòd quando onus gabellæ est extraordinariū,tunc immunitas venditoris prodest emptori ; si vero erit ordinarium,tunc nō prodest,ita ipse ibi,n.50.ex tex.in l.licitatio, §.fin,ff. de vectigal.vbi Bart.ita distinguit,& in id concordes adducit, Dec. cons. 48 in princip.& cons.51.col.fin.Menoch.cons.136.nu.21. Tamen num. 52,contra dictam distinctionem allegat Bald.in cons.31. incip. statutum Ciuitatis Astensis, vol. 1. reprehendentē Bart.in eo distinctionis capite quoad munera extraordinaria,& expresse tenet,quod emptor rei Ecclesiæ tenetur etiam pro extra ordina-

ordina-

ordinarijs; quamuis Ecclesia pro illis non teneretur, ea ratione; quia, mutata persona, mutatur priuilegium, l. 1. C. de imponen. lucra descript. lib. 11. quam regulã exornat Rolan. cõs. 61. nu. 5. vol. 4. & insinuat Menoch. cons. 136. nu. 2. & 3. quam reprehensionem refert, & sequitur Ioan. de Amic. in cons. 18. in vers. & quòd immunitas, & in hoc DD. omnes conuenire inquit Octauius Gloritius, sub nu. 54. etiam quod aliqui contrarium consuluisse videantur, & potissimè Dec. in cons. 48. in princ.

In vno verò casu essent immunes, quando per indirectum grauaretur Ecclesia, vt potè, quia viliori pretio venderet Ecclesia propter gabellã annexã, vt latè tradit Octauius Gloritius, ibi, nu. 56. cum pluribus seqq. vbi satis explicat prædictam conclusionẽ, & post alios idem comprobat Episcop. Io. Maria Bellett. disquisit. clerical. part. 1. tit. de exempt. clericorum, §. 8. nu. 4.

7 Idemque procedit in cõductoribus rei Ecclesiæ, Bursat. cons. 42. nu. 18. & seq. vol. 1. vbi hanc magis communem profitetur, prout ita etiã testatur Caualcan. decis. 44. nu. 98. lib. 1. alios citat, & sequitur Carolus de Grassis de effect. clericat. d. effect. 3. nu. 146. & seqq. nouissimè, ac plena manu inquit Episcop. Io. Maria Bellet. in præcitatis locis, nu. 1. D. Regens Rouit. d. decis. 71. num. 36. & seqq.

8 Hinc iusta ratione infertur, quòd Coloni quoque Ecclesiæ proportione Colonica similiter tenentur soluere collectas, Glos. in clem. præsenti, de censibus, quam ibi sequuntur Imola, & alij, Archid. Io. And. Gemin. Frãch. & alij in c. quanquam de censibus in 6. Io. Andr. ad Speculatorẽ, tit. de immunit. eccles. in fin. Federic. de senis, cons. 111. nu. 10. vers. item quæritur, col. penult. Aegid. Thomat. in tract. de collect. pag. 87. nu. 1. Festas. de collect. part. 4. cap. 2. nu. 70. & seqq. D. Riccius in collectan. 165. vers. 4. declara, Ferrett. de gabell. nu. 537. Fosf. dec. 96. nu. 8. Brunor. à Sole in præpos. var. iur. in verbo Coloni Ecclesiarum, fol. 40. latissimè post innumeros tradit Thesaur. d. decis. 116. & communissimam dicit esse opinionem, ibi, filius in additione, Osasch. dec. 83. Anna sing. 99. Surd. cons. 301. nu. 89. & cons. 338. nu. 14 lib. 3. latissimè Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. cent. 6. cas. 562. nu. 34. & seqq. qui duo agmina DD. inter se pugnantium constituit, & in hanc partem, vti fortiorem, & à pluribus DD. munitam se immiscet, eamque validioribus rationum armis conualidat, latè Morot. resp. 76. Io. Ant. de Nigr. in extrauag. de vit. & honest. cleric. nu. 306. communem dicit Caroc. de locat. & conduct. tit. de collect. à n. 20. infra, Franch. decis. 107. Castill. decis. 227. lib. 3. Octauius Gloritius, resp. 5. n. 39. & 61. vbi magis receptam affirmat esse sententiã, Floridus Mauson. de causis executiuis, ampliat. 29. nu. 35. & 51. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 63. n. 55. Boss. in tit. de Princip. nu. 121. & 174. Carolus Bardellon. cons. 31. nu. 4. & seqq. Regens Reuertera, d. decis. 51. lib. 1. vbi ita per Regiam Cameram deci-

sum affirmat, Bellacōba in tract. commun. opin. diuersor. loc. 12. tit. de vectigal. & commiss. cap. 2. vers. & contra istam limitationem, fol. 148. tom. 2. Carol. de Graff. de effect. clericatus, effect. 3. nu. 56. vers. aut verò ipsi tales collectantur pro parte colonica; Vrsill. ad Afflict. in decis. 129. nu. 3. Grammatic. in cap. Regni, non exigit, in fine Dom. Reg. Sanfelic. tom. 1. dec. 1. nu. 7. quicquid nouissimè in contrarium generaliter, ac indistictè senserit Episcop. Io. Maria Bellett. in d. tit. de exempt. clericor. §. 7. num. 1. nā, & ipsemet hoc verissimum subdit, nu. 4. & sequitur Dom Regēs Rouit. relata dec. 71. n. 2. & 5. Coloni. n. qui percipiunt fructus ab Ecclesia, pro eorū parte tenētur soluere; quia fructus dicuntur separati à parte domini & dicuntur propriè ipsorū Colonorum, Ideoq; Domino temporali subiecti, Gemin. in c. quāquā, de cēsib. in 6o. Tabien. in ver. excōmunicatio, §. 5. cas. 19. nu. 5. Siluestr. in ves. immunitas, §. 1. nu. 16. & facit vulgata regula, separator. separata debet esse ratio, l. Papinianus, ff. de minor. l. fin. ff. de calumnia. Bald. in l. cū necessitatem, C. de fideicommiss. Decianus in tract. crim. lib. 1. cap. 7. nu. 40. tom. 1. Castr. cons. 389. n. 20. vol. 1. Paris. cons. 101. nu. 38. vol. 1. Nec dicuntur dicti Coloni exempti; quia licet colant possessiones Ecclesiæ, non excusantur in aduētu Principis, quin personaliter inseruiāt. Innoc. in c. non minus n. 3. & ibi, Abb. nu. 14. de Immunit. Eccles. & etiam tributa soluere tenentur, l. hi penes, & ibi Barr. n. 1. Rebuff. nu. 1. & 2. C. de agricol. & censit. lib. 11. & videatur Pasett. in cons. 25. nu. 3. lib. 1. & cons. 42. num. 14. eod. lib. 1. & est tex. in l. si venditor, §. fin. ff. de seru. exportat, l. fin. & ibi Bart. C. sine censu, vel reliquis. Ripa cons. 23. ex quibus omnibus habetur, quòd ratione fructuū Coloni tenentur ad collectas, & alia onera.

Quòd autem fructus à solo separati, nō dicantur res Ecclesiæ, & personæ, ac res conductorum, & colonorum sint laicæ iurisdictioni subditæ, ideoque teneantur ad collectas, tradit Socc. cōs 119. n. 2. lib. 1. Bursat cons. 42. n. 14. vol. 1. Surd. d. cons. 301. nu. 29, & seq. & d. cons. 338. nu. 14. vol. 3. Gutierez. de gabellis cap. 44. nu. 3. & seq. Mura decis. 31. nu. 46. Menoch. cons. 1144. nu. 25. Peregr. de fidei commiss. art. 50. nu. 18. Brunor. à Sole, in compend. propositión. iur. in verbo, Coloni ecclesiarum, Polidorus Ripa, obseruat. 278. nu. 2. Ioannes Baptista Costa de port. raræ quæst. 158. nu. 10. cum seq. Ludouic. Sacca resp. 14. nu. 13. Tusch. concl. 556. litera E. nu. 19, & 20. Cæuall. quæst. 726. circa finem, alios congerit Castill. d. decis. 227. nu. 1. Bellett. ibid. d. nu. 4

Preterea priuilegium personis ecclesiasticis concessum, est merè personale, c. non minus, extra de immunit. Eccles. & ibidem Cardinal. Abb. in c. cum secundum, de censib. Rol. d. cons. 61. nu. 13. Menoch. cons. 276. vol. 3. & præsumpt. 113. lib. 3.

At priuilegium personale non egreditur personam. l. maritum, & l. quia, ff. solut. matrim. l. cum patronus, in fin. ff. de

ff. de leg. 2. l. in omnibus, & l. priuilegia, ff. de reg. iuris, ideo coloni tenētur ad collectas, Octauius Gloritius respons. 5. nu. 34. Cancer. var. resol. part. 1. cap. 13. de empt. & vendit. nu. 74.

Insuper fiscus, & Ecclesia à pari procedunt, & æquiparantur, l. fin. & ibi Doctores, C. de sacr. Sanct. Eccles. Menoch. de arbitr. cas. 562. n. 25, & 26. Tiraquell. de retract. lignag. §. 15. glos. 1. nu. 11. Afflict. decis. 153. n. 2, sed emptores à Fisco, qui à solutione vectigal. sunt immunes, non gaudent priuilegio immunitatis, eodem modo habētes causam ab Ecclesia, Rol. cons. 61. nu. 16. vol. 4, Dec. cons. 48. in princip. Menoch. cons. 136. nu. 1. nam in æquiparatis idem est iudiciū, Bart. & alij in l. 1. de legat. 1. not. in l. si quis seruo, C. de furtis, & in cap. si post quā, §. fin. in glos. in vers. prouisione, de cēsibus, in 6. Mastrill. dec. 146. nu. 20. Octauius Gloritius, resp. 5. nu. 36, & seqq. qui nu. 39. pro hac affirmatiua, veriorem, & receptiorem affirmat, ex Thesauro, & alijs, quos citat.

9 Ideo quādo bona Ecclesiæ transeūt in laicum non exemptum, is onera soluere tenetur, Siluan cons. 9. nu. 5. pro vt quoque emphiteuta ex magis communi opinione testatur decisum Gaspar. Ant. Thesaur. ad d. dec. 116. Io. Ant. Niger. loco citato, nu. 215, & 216. Andr. de Isern. in tit. quæ sint Regal. in verb. Angariç, Petr. Piccol. in pragmat. 1. de appretio, nu. 49. pro vt si à fisco deueniant in priuatum, Marta de iurisdict. part. 4. cent. 1. cas. 11. nu. 43. post Peregr. de Iure Fisci, lib. 6. tit. 4. nu. 45. & 46. Valasc. de iure emphiteut. quæst. 17. nu. 15. vers. quibus accedit; quia prohibitio temporalis, donec res est penes dominū, non videtur in porpetuum operari, l. Imperator, ff. de ppstul. l. statu liberū, §. 1, ff. de legat. 2. Bardellon. cons. 31. sub nu. 9. post. Bursat. cons. 452. nu. 17.

Similiter si bona qeæ erant penes Clericum, priuilegio clericali munita, ad laicum deuenerint. Ecclesiastica esse desinunt, & fiunt oneri collectarum subiecta, Guid. Pap. dec. 261. Papon. lib. 5, arrest. 23. tit. 11. Episcop. Io. Maria Belletr. disquisit. cleric. tit. de

10 exempt. cler. §. 5. nu. 4. & 5. quia † mutationæ personæ prinilegiatæ, dęsinunt priuilegia competere, Anch. cons. 110. 1. facie in ptincip. Alberic. in l. locatio, §. fin. in fin. ff. de public. & ibi DD. Pacian. de probat. lib. 1. c. 63. nu. 59. & 60. Bardellon. cons. 31. nu. 6, & 7. Andr. in cap. 1. de immunitat. Eccles. in 6. Eugen. cons. 92. nu. 4. & 5. latè in puncto Rol. d. cons. 61. n. 5. vsq; ad x. & in tract. de inuent. quęst. 17. nu. 8. Surd. cons. 301. nu. 90. & cons. 525. nu. 5. Natta cons. 218. nu. 7. & 8. Alex. cons. 35. nu. 18. vol. 4. Tiraquell. in d. tract. de nobilit. cap. 20. nu. 160. Paris. cons. 40. nu. 21. & seqq. lib. 3 Bald. cons. 31. vol. 3. Bart. in l. Paulus, in fin. ff. de acquir. hæred. Io. de Amic. cons. 18. n. 9. Remig. de gonn. in tract. de charitatiuo subsidio, quęst. 62. n. 34. in 15. tom. tract. diuersor. part. 2. Bertach. de gabellis, part. 7. n. 23. Duenn. reg. 100. fallent. 15. Ferrett. de gabell. nu. 450. Alberic. cons. 513. n. 3. lib. 3. Franch. dec. 131. nu.

131.nu.25. quem refert, & sequitur Fontanell.de pact.nupt. tom 2.clauf. 5.glof.4.nu.42. Episcop. Io Maria Bellett. in locis supra relatis, S.8. nu.4.

11 Itidem memorata ratio ex eiusdem dictis contra ipsum retorquetur,nã in casu, quo emptor census esset Ciuis,eũdem collectas pro censu Vniuersitati soluere teneri ipse met Zappullus affirmat,pro vt inquit quoque Bart.in l.ab omnibus,§.si à Titio,alias si Titio,ff. de leg. 1. Losæus in d. tract.de iure Vniuersitat. cap.9. nu. 21.Io.Griuell.decis.Dolan. 69. n.1. Afflict. in Constit. Regni, circa violentiam,Rubr.26. nu. 32. conclus.4. Carpan.ad stat.mediolan. cap. 219. nu.6.exterum autem non teneri cõcẽdit, At qui nulla probabilis diuersitatis ratio inter vnum, & alterum casum assignari potest, dum exterus corpus collectarum oneribus subiectum,sicut ciuis in illa Ciuitate possidet, & forensem posse collectari latè probauimus.

12 Prodeat ex abundanti apertissima ex proprijs ipsius verbis repugnantia,idem.n. fatetur, quòd si post vltimam pragmaticam creditor annua septem pro singulis centenis emeret cum pacto immunitatis, pactum non valeret; quia scienter emit, ergo non est ea ratio,quòd vniuersitas vendit super bonis propijs,quæ non veniunt inæstimo, cuius tamen contrarium supra deduximus.

Non sileo commemorare, quòd si persona venditoris sit immunis,& priuilegiata respectu gabellæ, vel collectarum, & vendat non exempto, tenetur emptor ad solutionem, quia

13 † immunitas venditoris ementem à Gabella non excusat, est communis sententia, vt tradunt Canonistæ in c.pen. de censib. in 6. & testatur Tiraquell. de retract.S.1. glos.13.n. 11,& 12.post maximum DD. cumulum , & pluribus late comprobat Io. Koppenn.decis.German.50. nu.17, & seq.Surd.cons.525.nu.5.qui alios congerit,Dom.Reg.Rouitus d.decis.

14 6.nu4.priuilegium.n. † personale non transit in emptorem,d.l.locatio, §.fin.ff.de publican. Pacian.de prob. lib.1,cap.63.nu.53.

15 Et in puncto,licet quandiu Vniuersitas bona possedisset, quæ allibrari non poterant;cum à se ipsa collectas exigere nequiret,si non exẽpto vendiderit, illa accatastrari debent ,& oneribus,collectarum ad Vniuersitatis beneficium obligata remanent; cum ratio libertatis prædialis, quæ in vniuersitate vigebat,cesset in emptore ,& ideo effectus cessare debet, ad tex. in c.cum cessante de appellationibus,& l. adigere, S. quamuis, de iure patronat. ita enixè tenet Clapper.caus.98.quæst.2. nu.3 Hoc idem respectu Ecclesiæ tradit Andr. Fachin. controuers. iuris, lib.1.cap. 91.in fine,Io.Ant.Niger in extrauag. Clem.de vit.& honest.Cleric. num.

16 184.cum † priuilegium de persona in personam non transeat, & mutatione personæ priuilegiũ extinguatur,l.licitatio, § mercatores, ff. de publican.& vectigal.Rol.cons. 61.n. 5.lib.4.Dominus Regens Tapia in l. fin.ff.de constit.Princip. cap.3.n.71.

SVM-

SVMMARIVM

1 *Retorquetur argumentum contra Zappullum.*

2 *Quòd in creditorum onus inducitur, nõ in eorum fauorem conuerti debet.*

3 *Inducta ad vnum effectum, contrariũ operari non debent.*

4 *Collectas patrimonialium, & extraordinariorum vnusquisque ratione dominij soluere cogitur, præsertim in Regno, vigore capituli, in singulis, & num. 5*

Caput XV.

1

Ic sanè non leuis scrupulus ab eodem Zappullo adducitur, quòd dum pretium iustum est declaratum ad rationem septem pro singulis centenis; si creditor solueret collectas, siue onus bonatenentię, censum perciperet ad minorem summã, & ideo non esset iustum pretium taxatum, quòd tamen semper à vero credidi alienum, & contorquendo argumẽtum, facilè declinatur, siquidem Regia Pragmatica in fauorem Vniuersitatũ emanata disposuit, quòd Vniuersitates in futurum ad maiorem summam septem pro singulis centũ soluere non possint, sic iustum pretium, statuendo. si ergo onera collectarum ad creditores spectantium Fisco soluerent, summam taxatam excederet, contra ordinem ipsius Regiæ Pragmaticæ, nec ea creditores ab onere prædicto eximere voluit; quia hoc

2 expressisset; cum. n. † in creditorum onus induxerit, non idcirco in eorum fauorem debet conuerti .l. relegatorum, §. fin. ff. de interdict. & relegat. l. siue hereditaria, ff. de neg. gest. l. ne quis, C. de accusat. Dyn. cons. 1. nu. 3. & 7. Preterea Reg. Prag. ad releuandas Vniuersitates emanata fuit:

3 † Inducta autem ad vnum effectum, contrarium operari non debent, l. legata inutiliter, in ff. de adim. legat. & in ff. de legat. 1. l. 3. §. si emancipatus filius, ff. de bonor. possess. contr. tab. l. si mancipia; in principio, ff. de fund. instruct. Rol. cons. 23. nu. 16. lib. 4. Regens Valenzuela, cons. 35. num 43. cons. 42. nu. 36. & cons. 92. nu. 74 Surd. cons. 495. n. 7. lib. 4. Grati. dec 47. n. 31. Nec iuridicũ videtur, vt debitor soluat, quod ex patrimonij causa ad creditorem soluere spectat: cẽsum autem percipit ad rationem septem, iuxta taxam: onera verò soluit

4 ob patrimonium, quod habet; cum † vnusquisque obligatus sit collectas patrimonialium, & extra ordinarior. ratione dominij soluere, l. Rescripto, & ibi glos. in verbo, incolis, ff. de mũner. & honor. & alios citat Osasch. d.

5 95. n. 31. & 32. & † in Regno pro omnibus bonis, quæ quis possidet, collectas soluere tenetur, adest dictum Capitulum Regni, In singulis, & c. Porrecta, de forma appretij, Afflict. in tit. quæ sint Regal. §. Plaustrorum, nu. 4. in fin. Esto. n. quòd non Vniuersitas, sed Creditor hoc corpus alibi

teneret, nonne ipse collectas ex patrimonio prædicto soluere cogetur? hoc autem controuerti non potest, ita.n. habetur in dicta l. Rescripto, Brunor. à Sole in compendio propositionũ iuris, in verbo, Collecta, fol. 39. Ergo non ratione Vniuersitatis, sed quia patrimonium possidet, ipse soluit.

SVMMARIVM

1 *Neapolitani ex priuilegio Regis Catholici à quibusuis functionibus & collectis pro bonis etiam accatastatis in omnibus Regni locis sunt immunes.*

2 *Rex habens iura imperij, immunitatem etiam in subditorũ praiudicium concedere potest. sed an in damnum Fisci, vel subditorum redundet, asfertur distinctio, nu. 3.*

4 *Vniuersitas immunitatem concedere non potest, maximè si Communitas, seu Populus sit subiectus.*

5 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

6 *Zappulli lapsus notatur.*

7 *Vniuersitas alios grauare non potest, eximendo aliquos à collectarum solutione*

8 *Oneris Impositio secundum aestimationem fieri debet.*

9 *Onera realia possessor soluere tenetur pro rata bonorum, quę possidet, attenta fructum qualitate.*

10 *Ciuis in preiudicium aliorum ab onerum solutione eximi non potest.*

Caput XVI.

1

Vbsistamus q̃ so paululũ in indagando, an fundamẽtum habeat aliud argumentum ex re iudicata excogitatum. Primum exemplum fundatur † in priuilegio Neapolitanorum Ciuium à Rege Catholico obtẽto de immunitate à quibusuis bonis: etiam accatastratis in omnibus locis Regni vt in c. 31. de Gratijs concessis, anno 1501. fol. 44. de quo loquitur dominus Regens Rouitus in pragm. 2. de immunitatibus Neapolitanorum; nã & si pendeat decisio facienda: tamen
2 non dubitatur, quin † Rex, qui habet Iura Imperij, Immunitatem etiam in subditorum præiudicium concedere possit, Abb. in c. accedentes, col. pen. de præscriptionibus, & ibi, Modern. sequntur Io. Andr. & alij in c. peruenit de Immunit. Eccles. Imola in l. ab omnibus, ff. de leg. 2. Paul. de castr. & Iason. in l. Auus, ff. de pact. Petr. di Ancharano, cons. 10. videtur efficaciter, circa fin. Paul. de Castr. cons. 187. notandum est, quòd ista Imperialis concessio, col. fin. latè Natta cons. 160. nu. 37. & seq. Cassanæ. in consuetud. Burgund. tit. des Mains mortes, Rubr. 9. §. 18. nu. 17. Mastrill. post Petr. de Vbald. Surd. Laderch. Riminald. iun. D. Franch. Alfar. & Nattam, in dec. 156. n. 25. & 26. Ma-

rius Antonin.relatis Parif. Alex. Rolan.Grat.Dec.Cępal.Osasch.& alijs, in lib.2.var.resolut.resol. 60. cas.27. Octauius Gloritius in primo responso, part.3.nu.198. quod tamen † an
3 redundet in dominium Fisci, vel subditorum, latè tradit Regens Moles in d.tit.de collect. quæst.2.d.2.Sur. cōs.140.vol.1.& cōs.278.n.1.& 10. lib.2. Rolan. Cauagnol.ad decreta Montis Ferrati, lib.2. §.1. quæst.10. Moneta de decim.cap.9. quæst.3.n. 130.vsque ad n.137.Octauius Gloritius in 1.responso part.3. nu. 187. & seq.& 195.Cancer.var.resol.tom. 3.cap.13. tit. de iuribus Castrorum, nu.75.cum plurib.seqq. vbi nu.81. & 82.inquit quòd si is, qui Immunitatem concedit, non recognoscit superiorem, potest concedere in præiudicium aliorū; verum si illud, quod erat soluēdum, pręstatur ipsi Principi concedenti tunc exemptio non onerat alios: sed detrahitur de ipso censu Principis.l.1.C.vt nulli ex vican.lib.11.Ioann.Andr.& Ant.Butr. in c.peruenit, de Immunit. Eccles. Specul.de censib.§.2. nūc dicēdum, nu.9.Si verò solutio non ipsi Principi: sed alij tertio præstatur, exemptio onerat alios, & non præiudicat illi, cui solutio est præstāda, ne illud exēptionis priuilegium Tertio noceat, c.super eo de offic. deleg.c. suggestum & C.dilecti, de decim. l.2. ff.ne quid in loc. public.l.ex facto ff.de vulg. & pupill. latè Cæphal. cons.6. lib.1.Aluar.Valasc. consult. 12.sub nu.5.vers. In alijs autem oneribus, inquit quòd in oneribus Vniuersitatibus impositis, si Princeps facit ali-quos exemptos, non dicitur præiudicatum, nec Tertio, nec alijs particularibus non exēptis, sequitur Cancer.ibidē nu.84.sed ipsi Pricipi concedenti imputari affirmat, Mastrill.in tract.de magistrat.lib.3.cap.x.n.132. ex tex. in l.actores, vbi Luc.de pen. C.de exactoribus, lib.x. & in l.1.C. de excusat.mun. eod. lib.Canonistæ in cap.2.de immunit. Ecclesia. Guglielm.Raynald.Alber.& Angel.in l. si vnus, §.si pactus, n.3.ff.de pact.Specul.in tit.de cēsib.§.nūc dicēdū, vers. quòd si Vniuersitas, & alios recēset, nu.133. & seqq. & præsertim Dominus Regens Tapia in cap.4. Rubr. de Constit.Princip.n.31.latè Coler. de processu executiuo ad cap. accedentes, nu.9.& x.de præscript.qui in hac materia procedit cum distinctione, quam sequitur Surd. dicto cons. 279.Stephan.Gratian. discept.forēs. lib.1.cap.59.nu.3.& seqq.vbi adducit Coler.in loco citato, & ita seruari in Reg. Camera tradit Dominus Regens Tapia de constit. Princip. cap. 4.nu. 31.Regens Reuerter. dec. 73. ib.1.Octauius Gloritius loco citato, nu.202.secus verò in † Vniuersitate,
4 Bertrand.con.181. vol.3.in 2. parte, n.22.& seqq. quia regula est in contrarium, vt nō possit Vniuersitas immunitatem concedere, præsertim in casu prohibito, ne ex superius adductis vsura committatur, & cū res Iudicata sit ex priuilegio. ergo in con-
5 trarium est ius commune; ✠ exceptio.n. regulam in contrarium confirmat.l.nam quod liquidè, §.fin.primò responso.ff. de pœnis legat. l. quæsitū.§.denique in fine, & ibi Bart.not. ff.de

ff.de fundo instructo,tex.iūcta Glos. in §.vt autē,in Aut.de alien.vel permutan.reb.eccles.collat.2.cum similibus, Camillus de Medicis cons.72. nu.5.

6 Non rursus alterū vrget exemplum de emptoribus functionum Fiscaliū, quòd non possint collectari, nā hic pariter manifesto labitur errore; quia vltra quòd de iure magnam patitur difficultatem ex supra citatis. Tamen similiter est extra casum nostrum; tractatur.n. an priuilegium Fisci trāseat in emptorē, casus autem noster est, án vniuersitas concedēdo exemptionem collectarum in venditione annuorum introituū, valeat pactum, vt teneatur vniuersitas Fisco pro creditore collectas soluere, quas creditor soluere tenetur, Vnde ex diuersis non recta fit illatio, l. Papianus exuli, ff.de minoribus.

7 Venit etiam illud in consideratione, quòd & si † vniuersitas Bursam habeat communem, ex qua functiones fiscales,& debita solueret, si vendat super bonis proprijs annuos introitus ex fructib. dictorum bonorum percipiendos; tunc pro ea summa Bursa communis deficeret, & ciues illam per collectas ex bonis proprijs soluere cogerentur, & exinde Ciues per immunitatem creditoribus ab Vniuersitate concessam, grauarentur, quod ipsa facere non potest, iuxta tradita per Losæum, post Bald. Iason.& Franc. Marc. in tract. de Iure Vniuersit.part. 3.cap.9.nu.14.

Et hac ratione reijcitur aliud argumentū, quod fieri posset à ciuibus emētibus ab Vniuersitate dictos annuos introitus cum pacto immmunitatis. dum viuitur per gabellas, dicendo, nos soluimus gabellas; ex quibus soluuntur Fiscales solutiones, & debita Vniuersitatis. ergo ad aliud non tenemur; etenim venditiones, quæ fiunt ab Vniuersitate ipsis ciuibus, fiunt super ijsdem gabellis, & tunc Bursa communis deficeret,& ad supplendas solutiones necesse esset alias nouas impositiones facere, ad quas tenerentur alij ciues, & hi ciues emptores introituum remanerent exēpti de introitibus ēptis, & nihil soluerent, dum † impositio debet

8 imponi sīm æstimationē bonorum, l.fin. C. de censib. & peræquat, lib.11. Petr.Piccol.in pragm.1.de appretio nu.96.

Præsertim; quia vt plurimum gabellæ super fructibus bonorum imponuntur, vt gabella vini olei, & similes, & quilibet ciuis soluit iuxta fructus, quos ex suis bonis percipit; hi autē ciues emptores introitum de corporibus annuorum introituū nihil soluerent,& damnum resultaret alijs ciuibus soluentibus, dum † onera realia

9 non Vniuersitas, sed possessor soluere tenetur, l.2. C. sine cēsu, vel reliq. l.2. C. de annon. & tribut.lib. 12.& quilibet pro rata bonorum, quæ possidet, attenta fructuum qualitate, tenetur, Bart. & alij in l.4. §. actor.ff. de re iudic.& in l. ad instructionem,

10 C.de Sacr. Sanct.Eccles.nec potest ciuis in præiudicium aliorum à solutione eximi, l.actores, & ibi DD. C. de exactor. lib. 10. Cardinal Paris. in pragm.1.de appretio nu.22.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Distinctio Domini Ferdinandi Routti in fine allegationis adducta, ex eiusdem argumentis eneruatur.*

2 *Ponderantur sensus, & verba Regia Pragmaticæ diminutionis anunorum introituum.*

3 *Responsum iuxta thema propositum dandum est.*

4 *Præfatio mentem statuentium, & ipsius dispositionis causam finalem demonstrat, & nu. 8. & 9.*

5 *Ratio semper considerari debet, vnde statuentes ad statutum condendum moti fuerunt.*

6 *Mens, & non verba in qualibet dispositione sunt attendenda.*

7 *Mens dicitur potius declaratiua, quã extensiua.*

10 *Interpretatio, quæ ex prohemio colligitur, nunquam exclusa censetur.*

11 *Mens statuentium in sequentibus, ex præcedentibus declaratur.*

12 *Mens dicta Regia Pragmaticæ ex eiusdem verbis expenditur.*

13 *Creditores ob immunitatem promissã, maiorem quantitatem, quam Regia Pragmatica statuit, exigerent.*

14 *Statutum in vno ex correlatiuis aliquid disponens, in alio quoque disponere censetur.*

15 *Statutum loquens de venditore, ad emptorem extenditnr.*

16 *Creditor, & debitor nõ debent ad imparia iudicari.*

17 *Emptor census, siue creditor vltra taxatam pensionem, nec in quantitate pensionis, aut adiecti oneris, nec quocunque alio modo venditorem grauare potest, & grauando dicitur vsura, & in hoc non ad commodum creditoris; sed ad incommodum, & onus debitoris respectus haberi debet, & nu. 18.*

Caput XVII.

Ec nobis arridet adducta
1 distinctio per Dominũ Ferdinãdum Rouitum in fine allegationis, vt aliud sit respectu primæ pragmaticæ super Bulla: aliud verò in hac vltima pro Vniuersitatibus e manata; eò quia in prima expresè statuitur per verba dispositiua, quòd annuus census decimam pretij partem non excedat, & nihil vltra percipiatur ab emptore: at in vltima nihil disponitur de maiori quantitate exoluenda ab ipsis venditoribus: sed prohibet tantum emptores, ne maiorem exigant quantitatem, vt ex hoc inferat, quòd respectu primæ, si Vniuersitas immunitatem concessisset, & census cum oneris prædicti solutione decimam partem excederet, illud pactum tãquam vsuratium reijcitur, iuxta tradita per Dominum Regentem Rouitum eius patrem in pragm. 1. de censibus, nu. 14. quod nos supra plena manu expendimus: in secunda verò, si Vniuersitas hoc pactum fecerit; quia nihil creditor percipit

vltra septem annua pro singulis cẽtenis, validum sit hoc pactũ,& Vniuersitas collectas exigere non possit. Quoniam hæc distinctio totum eius fundamentum destruit;dum .n. ex pluribus firmare conatur, quòd Vniuersitas nihil dat de suo,aut soluit, nec creditor aliquid accipit: sed se ab onere solutionis eximit,& Vniuersitas ius exigendi remittit, hoc tam in prima, quàm in vltima pragmatica procedit,nec esset distinctioni locus; si enim nihil solueret Vniuersitas, & creditor nihil reciperet, vsurarium pactum non esset, nec in prima, nec in secunda, & verba dispositiua Regiæ pragmaticæ locum in hoc pacto non arrogarent. Immò, quod in prima pragmatica dispositũ est , & in vltima quoque dispositum perspicitur, si penitissimè verba pōderentur; nam & si respectu creditoris dispositiuè dictum sit,ne liceat maiorem quantitatem annuorum septem pro centenis singulis exigere, est quoque similiter pragmatica fundata ad beneficium Vniuersitatum, ne plus soluant, perpenso te-
2 nore, ac † sensu illorum verborum rectius librato, ibi, *& che per l'auuenire non possino pigliare à censo à maggior quantità con qualsiuoglia colore*, super quibus dicta Pragmatica fundatur per illa verba; *& hauendoci parsa detta dimanda conueniente, per esser il prezzo di sette per cento assai giusto, & maggiore di quello, che in tutto le altre Prouincie, & Regni di*
3 *tutta la Christianità si vsa*; † Cum responsum iuxta thema propositum dandum sit, vt dicit Bald.cons.417. num. 4. in fin. lib. 2. & cons. 52. num.2. in fin. lib. 3. Rot. Rom. decis 120.nu.1.post dictum tract. Cẽ-
4 cij de censibus;† ex præfatione .n. arguitur mens statuentium,& causa finalis ipsius dispositionis, l. 1.in princip. de orig.iur.Bart.in l.fin. nu. 3. ff.de hæredibus instit.& in l.1. in princip.ff.ad Macedon. Alex. cons. 7.nu. 5.vol.4.Dec.cons.10.nu. 2. & cons.386.col. pen.nu.7. Brun. de stat.exclus.fæminar.art.6.quæst. 27. col.1. Surd. cons. 241. nu.17.lib.2. Hieronym. Gabriel cons.113.num. 29.lib.1.Honded.cons. 11.num.10. lib.1. Cacheran.decis.58.nu. 5. vbi alios citat, Ludou. Molin.lib.1.cap. 5. nu.1.de primogen.hispan. Ludouic.de Casanate cons. 20. nu. 34. & 35.vbi quàm plures recenset,& cōs. 38.num.68. alios cumulat Menoch. lib.6.præsumpt.2.num.3.& sequens dispositio à præfatione restringitur, & declaratur, Bart.in l.cum hi, in princip. & §. eam transactionem,nu. 1.ff.de transact.Rom.cons.16.col.2. Aretin.cōs.132.col.4. Hieronymus à Laurentiis decis. Auen.66. nu. 8. de Ponte cons.154. num.58.& 59. lib. 2.

Verba Regiæ Prag.

5 Semper enim consideranda est ratio, quare statuentes ad Statutum condendum moti fuerunt, Bart.in l contra ff.de legib.Paris.cons.83. nu. 13.& seq. vol. 3. post Bart. Angel. Alex. & Soccin. per eum relatos, Alex.cons. 54. num.9,& seq.vol.4. Osasch. d.decis.58.nu.6.& 7. Gram. decis.65.nu.48.Magon.decis.Florẽtin.4. nu. 18. quia ratio, & mens est prima in intẽtione disponentis,Soccin,

cin.conf.59.nu.20.vol.4. & est illa, quæ declarat, ampliat, & restringit quamcumque dispositionem, Bart.in l.cum pater, §. dulcissimis, ff. de legar.2.Paris.cons. 32.num.62. vol.1. cons.85.nu.9.vol.2.cons.102.nu. 6. vol.1.Rol.cons.73.num.44. lib.1.& mentem esse radicem verborum, & substantiam primam, inquit idem Rol.cōs.99.nu.49.lib. 4.Itidē † Mēs, & non verba sunt in qualibet dispositione attendenda; mens enim est tanquam anima, & verba tanquam corpus, Bald.in l.si quis seruo, C.de furtis, Dec. in secundo requirit, de appellation. Decian.cons.15.nu.14. lib.1.Surd.cons.559.num.12. lib.4. Tiraquell.in l.si vnquam, in verb.libertis nu.46.& 48.C.de reuocand. donat. Gratian.discept.forens.lib.4. cap.755. nu.23.Magon.decis.Florētina 4.nu.18.& 19. & † mens potius dicitur declaratiua, quàm extensiua, glos.in l.Cæsar, ff.de publican.& vectigal.Tiraquell.de retract.lignag.§. 1.& glos.9.nu.106.& §.20.glos.vnica, nu.3.Intrigl.sing.332.nu. 3. lib. 1.Guttierez.pract.quęst.lib.1.quęst. 89.nu.3.& in puncto †, quòd mens pragmaticæ ex prohemio colligatur, inquit Lanar. cons.61. nu.8.Ratio; quia causa posita in prohemio totam determinat dispositionem, Hieronymus Gabriel, post alios in cons.155.nu.1.lib.2.Brunor.à Sole, quæst.21.nu.20.Barz.decis. 97. nu. 17.29.& seqq.

6

7

8

9 Finalis quoque dispositionis causa colligitur. d.l.fin.ff.de hæred.instit. & d.l.1.in princ.ff.ad Macedon. vbi Bartol. Bald.in l.nostram, nu.1.vers. tu dic, C.de testam. Curt. iun.cons. 70.nu.7.vers.confirmatur terriò, lib. 1. Crauetta cons.192.num.2. Surd. decis.43.nu.10.Iacob.Gall. cōs.43. nu.6.Camill.de Medic.cons.71.nu. 68.Regens Valenzuela cons.71.nu. 84.

10 Adeo, vt † interpretatio, quæ ex prohemio deducitur, nunquam exclusa censeatur, Paris. cons. 69. nu. 18.lib.4.Chartar.decis.Genuæ, 67. nu.36. & 37. & talis causa censetur, & in sequentibus repetita. l.1.ff. ad Macedon.Crauetta cons.192.n.21. Bald. in l.hæc verba, C.de fals.caus. adiect.Roland.cons.67.nu.71.& 72. lib.3.Surd.cons.210.num. 28.lib.2. Gratian.discept.forens.cap.742.nu.

11 7.& 8.lib.4. † Ita etiam statuentiū mens in sequentib. ex præcedentibus declaratur, l. si fuerint, §. fin. ff. de reb. dub. l.ille, aut ille, §. cum in verbis, ff.de legat.3. Bart.in l. Centurio, ff.de vulgar. & pupillat.Curt. iun. d.cons.70.num.1.& seq. lib. 1. Alex. cons.47.n.18.vol.1.Honded. cons. 8. nu. 48.lib.2. Laderch.cons. 102.nu.2.& 7.Pacian. cons.9. num. 27.Surd.cons.179.nu.56. & 57.

12 Sic in casu nostro, quia mens Statuti fuit, vt Vniuersitatibus prospiceret, ne ad maiorem quantitatem, quàm septem annua pro singulis cētenis soluerent, vt ex præfatione; ideò disponendo mandat, quòd creditores, nec directè, nec indirectè sub quolibet colore plus exigere possint, quæ verba apertè demonstrare videntur, quòd sub colore immunitatis creditores aliquid percipere nequeant, nec Vniuersitates

sol·

soluere valeant; ad quod facit decisio Auenion.66.in his præcisis terminis relata per Hieronymum a Laurentijs ex Bulla Iuliana,quæ,pēsiones ad septem pro singulis centum reduxit.

13 Porrò dubitari non potest;quin ex pacto prædicto maiorem quantitatem creditores exigerent;dum Vniuersitates pro ijs collectas Fisco soluete deberent ex superius adductis. ergò eadem ratio, quæ militat in prima, & in secunda militare dignoscitur.

14 Adiuuat propositorum intentionem ea solida ratio, quòd Statutum disponens aliquid in vno ex correlatiuis, in alio quoque disposuisse iudicatur, l.fin.C.de indict. vid.tollend.l.fin.de acceptilat.Bald.in l.cū te. C.si cert.pet. Curt.senior, cons. 11.Iason.cons.112. lib. 1. & in d. l. fin. Petr. Ioan.Ancharan.quæst. 27. nu.2.part.1. Ludouic. decis.Lucens.

15 25.nu. 32. † Hinc videmus, quòd Statutum loquens de venditore, ad emptorem extenditur, l. 1.ff.de calumn. l.1.C.de cupress. lib.11.facit glos.in c.si postquam, de elect.in 6. Caballin. Milleloq. 610. Anna in repet. Const. constitutionem diuæ memoriæ, nu.256. vnde cum Pragmatica disponat, quòd creditor nō exigat ad maiorem quantitatē annuorum septem pro singulis centenis. Ergo censetur disponere, quòd Vniuersitas venditrix ad maiorem quantitatem minimè soluat,vel quia venditor, & emptor, vel quia creditor, & debitor sunt correlatiua,l.cū emptor,in principio, ff. de rescind. vendit.l.bonafides, ff. de act. empt. l. si duo patroni, §. si quis iurauerit, ff. de iure iurand.l.fin.ff.de acceptilat.Cæpolla in l. debet, de ædilitio

16 edict. sub nu.2.& † creditor, & debitor non debent ad imparia iudicati,l. fin.C.de fruct. & lit. expens. Giurba decis.49. num. 16. Monter. decis.6.nu.15.& post Bartolum tradit Dec.in l.1. in 3. lectura, sub nu. 91. ff. si cert.pet. id pluribus DD. authoritatibus, & varijs decisionibus latè comprobat, Ias. in l.fin. nu. 17.C.de indict.vid. toll. Alex. Galuan.cons.21.num.2.& cons.24.Fab. de Monte in tract. de empt. & vendit.in 2.quæst.princ.num.32.& 33. Viu. com.opin. in verbo, Spoliatus, vers.Statutum contra venditorem, Emanel Suarez in Thesaur. recept.

17 sentent. 5. nu.30. † id autem adamussim tradit, Roderic. de annuis reddit.lib.2.quæst.6.nu.39. vbi post quæst.traditam,num. 37. quòd in perceptione vnius annui pro quatuordecim sortis (quam iustam appellat) nullatenus liceat augere, vel aggrauare,nec in quantitate pensionis,aut adiecti oneris, vel alio quocunque modo, quin vitium sit vsuræ, superabundantiæ, vel incrementi illiciti, adeò, vt creditor, siue emptor, nil aliud commodi à debitore siue venditore, nec directè,nec indirectè, nec per se, nec per alium vltra taxatam pensionem exigere possit,quin sit vsurariū,& restitutioni subiectum, subdit deinde in hoc ad-

18 uertendum esse, vt † habeatur respectus nō ad commodum, aut versū in rem creditoris:sed ad incommodum,

dum, & onus debitoris, ita ut ad sũmum non grauetur, neque onoretur facto creditoris vllo modo, vltra quàm sit onus prædictum vnius anni pro quatuor decim; quod cum igitur appareat ex supradictis, quòd Vniuersitas solueret collectas, quarũ solutio ad emptorem, seu creditorẽ spectat, ideo rijci debet illud pactũ emptionis, ne vsurarius iudicetur cõtractus, Ludouic. de Auendan. de censib. hispan. c. 28. num. 3. in fin. ex Valasch. de iur. emphit. quæst. 32. nu. 12. & quæst. 10. num. 51. & alijs, Ioan. de Salas, in suo tract. de censib. dub. 52. cum alijs, Molfes. de contract. part. 2. tract. 12. c. 6. num. 42. Duard. de censib. §. 2. quæst. 21. nu. 23. & 24.

SVMMARIVM.

1 *Annui introitus minori summa emuntur à diuite, quàm a paupere.*

2 *Emens à Fisco, vel ab Vniuersitate in maiori securitate est, quàm emens ab alijs.*

3 *Fiscus, & Respublica semper soluendo esse dicuntur.*

4 *Pretium iustum esse dicitur summa annuorum ducatorum septem pro singulis centenis, secundum Regiam Pragmaticã, quod ex consimili Bulla Clementis Octaui comprobatur.*

5 *Annui introitus tempore Romanorum ad rationem quinque pro singulis cẽtenis alienabantur, & ad rationem quinque, sex, vel ad summum septẽ, legitimus existimatur.*

6 *Contractus annui redditus ad rationẽ decem pro singulis centenis, circumscriptis Bullis Summorum Pontificũ, vsurarius reputatur, prout quoque ad rationem octo.*

7 *Pretium census varijs in locis multipliciter taxatum fuit.*

8 *Censum vltra summam à Principe taxatam exigens, malæ fidei possessor, ac vsurarius iudicatur.*

9 *Census si minori pretio ematur, quàm à lege fuerit taxatus, contractus dicitur vsurarius.*

10 *Diminutionem per Regiam Pragmaticam factam à decem ad septem, tã pro præterito, quàm in futurum, legitimè factam fuisse probatur.*

Item Princeps secularis potest ex iusta causa pretium iustum census prius taxatum, ad minorem summam reducere.

14 *Pretium taxatum à Principe, dicitur iustum.*

11 *Lex est quod Princeps constituit, & lex iusta, & rationabilis præsumitur; & nu. 12.*

13 *Pretium, quod non est certum, pro declaratione ad Principem recurrendum est.*

15 *Pretium iustum dicitur, quod à lege, vel Statuto est constitum.*

16 *Pretium iustum censetur, quod in necessarijs aduictum à Principe taxatur.*

17 *Exigens vltra id, quod sibi debetur, vsurarius dicitur, & restituere tenetur.*

18 *Contractus, per quem possit quis vltra septem à pragmatica taxatos exigere, nullo pacto, nec iuramento firmari potest.*

19 *Solutum vltra summam à Statuto ta-*

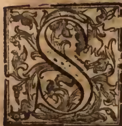
xatam, in sortem cōputatur, & n. 23.

20 *Venditor census soluens collectas, vltra modum taxatum, illud plus pro collectis solutum, ex sorte deduci debet, & census de residuo debetur.*

21 *Vsura supra licitum modum promissa illicita dicuntur.*

22 *In constitutione redditus quidquid vltra modum limitatum vsura, siue directè accedit, vitiosum, & à legibus reprobatum dicitur.*

Caput XVIII.

Vpereſt aliud argumētum diluere, quod æneum ex aduerso appellatur, vt tantò clarius veritas, quę oppugnatur, expulsis nebulis, in lucem progrediatur; ponderant enim diuersam esse rationem in prima, quàm in secunda Pragmatica; cum in prima per Bullam census ad decem pro singulis centum emi posse permittatur: in secunda verò hāc facultatem diminutam per secundā Pragmaticam, & non per Bullam, ideoque arbitrio contrahentium remansisse, vt immunitatem collectarum concedere possint, dummodo pretium per Bullam statutum non excedant.

Et omittendo vanas, & superfluas disputationes, rem ipsam ad veras iuris conclusiones perstringēdo, animaduertendum est, quòd & si Bulla generaliter respectu omnium illud permiserit; attamen, quia census pretiū ob maiorem, vel minorem ementis

1 securitatem, variari potest; cum minori summa ematur à diuite, quàm à paupere, vel egeno, vt considerat Boccacc. d. tract. part. 3. nu. 50. & latè tradit; Cencius in eodem tract. part. 2. cap. 1. quæst. 1. art. 4. num. 20.

2 † & in maiori securitate est, qui annuos introitus à Fisco, vel ab Vniuersitate debitos habet, quàm ab aliis; is enim pro idoneo ad satisdationem excludendam reputatur; vt post Iasonem, Ruinum, & Tiraquell. tradit Caroc. de excuss. part. 2. quęſt.

3 44. nu. 30. † quippe quòd Fiscus, & Respublica semper soluendo esse dicantur, l. 2. ff. de fund. dotal. l. 1. §. ad Fiscum, ff. vt legat. nom. cau. ita glos. & Bart. in rubr. C. de iure Fisci, Bald. in l. 1. nū. 7. C. de hæred. vend. & cons. 163. in princ. vol. 1. Soccin. cons. 46. nu. 21. vol. 4. Peregr. de iure Fisci, lib. 1. tit. 1. nu. 34. & in decis. 70. nu. 7. Camill. de Medic. cons. 148. nu. 11. Regens Valenzuela, cons. 39. nu. 63. Surd. decis. 183. n. 7.

4 Ideo sicuti Prima iustum pretium vsque ad decem annua generaliter statuerat, hæc vltima respectu Fisci, & Vniuersitatum iustum pretium ad septem pro singulis centenis statuit, habita ratione ad maiorem ementiū securitatem, qui in tuto collocantur ab eis emendo, & ita quoque Summus Pontifex Clemens Octauus respectu Vniuersitatum ecclesiastici Status idem affabrè statuerat, vt dilucidè ex eius Bulla perspicitur sub datum Romæ, primo Maii 1592. anno primo sui Pontificatus, quæ adduu-

ducitur in principio tractatus Cencij, quam in d.art.4 nu.24. ipse pōderando refert; & nouissimè per Patrem Duardum de censibus, ante prohæmium, pag.15.& §.2.quæst.21 nu.12.& quòd respectu aliorum iustum pretium ad rationem decem pro singulis centenis remanet, respectu Fisci, & Vniuersitatum ob maiorem securitatem in septem statutum est.

5 Nec mirum; quia etiam tempore Romanorum annui redditus ad rationem quinque pro singulis centenis alienabantur, Soccin.in l.3.§.itē si Respublica,n.13, Tiraquell.de retract, lignag. §.1. glos.6.Camill.de Medic.cons.152.nu.92. & ad rationem quinque, sex, vel ad summum septem, legitimum dicunt, Menoch. cons.445.nu.11.& 12.Farinac.cōs. 54 nu.2. Ioannes Baptista Costa, de remed. subsid.Remed.124. nu. 28.

6 † Ideò circùmscriptis Bullis Summorum Pontificum, contractus annui redditus ad rationem decem pro singulis cētenis vsurarius reputatur, Petrus de Ancharan.cons.257.Item ad rationem octo dicitur vsurarius, Laurentius de Rodulphis, in repetit. r. consuluit, vltimà quæst.de vsuris, Natta cons 498.nu.11.& 12.sed ad rationem quinque vsurarius non intelligitur, Cuman.cons.181. col. 2.

7 Natta ibidem, idcirco per Carolum Quintum in Germania prouisum fuit, quòd census prædicti redimibiles non possent aliter vendi, quā ad rationem quinque pro singulis centum, Felic. de censibus, cap. 1. sub nu.18.in fin.idem in Varmatiēsi Statuto comprobatum fuisse refert, Couar.post Molin.lib.3.var. resolut. cap.10.sub nu.2.apud Gallos ad rationem similiter quinque pro centenario, Couar.ibidem, sub nu.2.in Regno verò Nauarr. ad rationem sex pro centanario fuit decretum, Felic.d.c.1.sub nu.18. Duardus in tract.de censibus §.2.quæst.21. nu. 17.18. & 19.

8 Vnde cum Principis Cōstitutione sit diffinitum pretium, vt vltra septē pro singulis centenis annui census constitui non possint, si vltra modū taxatum constituatur, emptor malæ fidei dicitur; quia contra iura mercatur, C.qui cōtra iura, de regul.iur. in.6.l. quemadmodū C. de agricol. & censit. lib.10. & hanc inuincibilē fœneris coniecturam esse dicit, Ripa resp.21.nu.10.vers.quinta coniectura, de obl.vol. 2. quam refert, & sequitur, Mantica de tacit.& ambig.

9 lib.8.tit.22.nu. 16. † dicitur autem vsurarius contractus, si minori pretio, quàm à lege fuerit taxatus, census ematur, post Bertrand.cons.206. lib.3.Nauar.cap.1.14.quæst.3.num. 54. Felician.de censibus, lib.1. cap. 9.nu.12.& lib.2.cap.1.num.23.latè Duard.de censibus, §. 2. quæst. 26. nu.1.&seqq.Roderic.de annu.redit. lib. 1. quæst. 7. nu.6.& 20.Regens Valenzuela, cons.62.nu.26.& seqq.

10 Rursus controuerti nō potest, quin Princeps Secularis illud taxare potuisset, diminuendo à decem ad septem, ita tradūt D.Thom.2.2.quæst. 57.art.2.in fin.Couar.in regula peccatum, part.2.§.8.nu.10.Reg.Rouitus in pragm.2.de censibus, nu.1. & 2.

& 2.& in pragm.5.eod.tit.Pretiū.n. legitimum vno tempore, poteſt alio tempore eſſe exceſſiuum, Et iuſtum in vno loco, in alio iniuſtum, Et ad Principem pertinet reducere pretiū ad æqualitatem, & exinde circumfertur, quòd, dum in Germania, & in Polonia pretium cenſus fuiſſet aliquando definitum ad rationem decem pro quolibet centenario, vt teſtatur Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 22. ſub nu.104. Carolus Quintus in Germania ad minorem quantitatē illud reduxit, Andr. Gaill. lib. 2. obſeruat.5.nu.11.circa fin. Regēs Rouir.d.pragm.5.de cenſib. nu.4. Molfeſ.de contract.to. 2.tract.12.cap.6. ſub nu.85.Duard.de cēſib.§.2.q.21. ſub num.13.poteſt .n. Caput Regni propter bonum commune particularibus ſubditis præiudicare, Leſſ.de iuſt. & iure, lib.2.cap.5.dub.7. in 2. dicto, Dec. poſt Innoc. in c. qui in Eccleſiarum, de conſtit. & in l. fin. C. ſi contra ius, vel vtil.publi. Molfeſ.ad conſuetud. Neapolit. part. 4. tit.de renunciat.quæſt.4 n.26. Nec diſputandum eſt de poteſtate Principis, vt poſt alios ait Muta deciſ.44. nu.2. idque non ſolum ob contractus facturos; quia poteſt Princeps vſurarum modū cōſtituere, dumodo limites à Sacris Canonibus conſtitutos non tranſgrediatur, Matthienſ. lib.5.recopilat.tit.15.in l. fin. & ibi, Azeued.Couarr.var. reſ. lib. 3. cap. 10.poſt nu.3.ſed etiam quo ad contractus iam perfectos, Ludouic. Lopez in inſtructorio negotiantiū, lib.1 cap.58.verſ.hoc ita affirmamus, & ex his motos fuiſſe, præcedente cōſultatione, ad emanandam dictā pragmaticam, teſtatur Dñs Reg. Conſtātius ad l.1.2. & 3. C. de fiſcal. vſur. num.33.& ita, vt diximus, Clemens
11 Papa Octauus diminuerat, & † quod Princeps cōſtituit, lex, eſt. l.1.de Cōſtit. Princip. Bald.conſ.248. & conſ. 262. verſ.cōcludo igitur, lib.1.Mu-
12 ta deciſ.44.nu.2.& † lex præſumitur iuſta, & rationabilis, cap. erit autem
13 lex, 4.diſtinct. 32.adeo, vt † ſi certū non eſſet pretium, ad Principem pro declaratione recurrendum eſſet, Ripa lib.1.reſponſ.tit.de Conſtit. Reſpōſ.14.n.3.& ſeq. Cencius d.tract. part.2.cap.1.quæſt.1.art.4.num.15.
14 † Pretium enim, quod à Principe taxatur, dicitur iuſtum, Couar.var.reſ. lib.2.cap.3.n.5.Rota Marchiæ, dec. 28. Sola in decretis Sabaudiæ, de cenſibus, gloſ.1.n.6. part. 3. Franc. Auiles, in cap.17.Prętorū, in verbo Rationalibus pretios, nu, 1. Maſtrill. deciſ.17.n.9.& ſeq. Roder. de ann. reddit.lib.2.quæſt.3.nu.42. Anton. de Amat.reſolut.34.nu.45. Duard. de cenſibus, §.2.quæſt.21.num. 51.
15 Quis autem contradicet, vt iuſtum dicatur pretium, ꝙ à l.vel Statuto conſtitutum eſt. eſt tex. Serenus in l. 1.§.cura carnis, ff. de offic.Præfecti Vrb.vbi Bart. & omnes, D.Thomas 2. 2. quæſt.33.art.1.Alber.in prima part.ſtatut. quæſt.69.Angel. Aret.in §.pen.inſtit. de public. Iudic. Petr. Nauarr.de reſtit.lib.3.c.2.Menoch. de arbitr.iud.caſ.514.lib.2. conſ. 6. nu.6.Couarr.lib.3.var. reſol. cap. 9. nu.6.ad fin.Pinell.in l.2.cap.4.n.35. part.3.C.de reſcind.vēdit. Koppen. deciſ.44.nu. 11.Caballin. Milleloq.

417.

417. qui alios cumulat, Mascard. cõcluſ. 650. in fin. Maſtril. de magiſtrat. lib. 1. cap. 21. nu. 10. Roderic. de annuis reddit. lib. 2. quæſt. 3. nu. 42. pro
16 vt quoque † in neceſſarijs ad victũ, iuſtum cenſetur pretiũ, quod à Principe taxatur, Cagnol. in l. 2. nu. 269. C. de reſcind. vend. Couarr. var. reſ. lib. 2. cap. 3. n. 5. Pinell. in d. l. 2. part. vlt. nu. 35.
17 At quando exigitur vltra quod debetur, dicitur vſura, 14. quæſt. 3. c. fin. prudenter expendit D. Regens Valenzuela, conſ. 62. n. 27. 28, & 33. quo loci ex Roderic. de annu. redd. lib. 1. quæſt. 12. nu. 21. ad fin. in puncto † tradit, quòd quando fuit ſtatutum pretium ſeptem pro ſingulis cẽtenis, contractus vltra taxam nullo pacto, nec iuramento firmari conſtanter aſſerit; quæcunque enim tranſgreſſio prætij taxati eſt contra iuſtitiam, iuſti latitudinem excedẽs, Molina de contractibus, diſput. 364. nu. 2. † & qui ſupra modum legibus præſcriptũ vſuras accipiunt, ſtipulationi detrahunt, & quod ſolutũ eſt, in ſortem computare tenentur, l. pecuniæ. l. vſuras, & l. placuit ff. de vſuris. l. eos §. ſi quis, C. eod. Duard. de cenſib. §. 2. quæſt. 26. n. 1. & ſeqq.
18
19
20 † & ideo ſoluente debitore collectas vltra modũ taxatum, illud plus ſolutum de ſorte deducere debet, & cenſus, ſeu annui redditus non debẽtur, niſi de reſiduo, Gaſpar Roderic. de annu. reddit. lib. 2. quæſt. 4. ſub. nu. 6. verſ. vnde fama, ſequitur Floridus Mauſon. de cauſ. executiu.
21 ampliat. 29. nu. 148. † vſuras quoque ſupra licitum modum promiſſas penitus illicitas dicit tex. in l. ſolutum, §. ſi in ſortem, de pignorat. act. latè Ioannes Borcolten in tract. de vſur. cap. 5. de pignor. quib. afficiuntur qui ſupra modũ legib. præſcript.
22 vſuras exigunt, & † in conſtitutione redditus, quicquid vltra modum limitatum vſuræ, ſiue directè, ſiue per indirectum accedit, illud vitioſum eſt, & legibus reprobatum, ita ſanè ex c. 1. & 2. & c. conquæſtus, extra de vſur. tradit Ioannes Griuell. deciſ. Dolan. 83. nu. 8. Annæus Robertus, rer. iudicat. lib. 2. cap. 8. Roderic. de annu. reddit. lib. 2. quæſt. 21.
23 Itidem quando plus in vſuris ſoluiſſet, quàm deberet, in ſortem imputandum eſſe inquit tex. in l. creditor, §. Titius ff. de ſolut. & ſortis pro ea rata factam eſſe extinctionem ait tex. in l. eos C. de ſolut. & in l. aliter, de compenſat. Menoch. conſ. 445. in fin. vol. 5. pro vt ſit in omnibus contractibus illicitis, & pignoratijs, Caualcan. deciſ. 2. nu. 32. part. 2. Gabriel. cõſ. 73. vol. 1. Natta conſ. 498. Coſta de Remed. ſubſidiar. Remed. 124. nu. 22. Immo non obligari contrahentes, & repetitionem ſoluti ipſis competere dicit Viuius d. deciſ. 369. nu. 19. poſt dominum Rouitum in pragmatica. 3. nu. 2. in rubric. de empt. & vendit. Polidor. Ripa obſeruat 158. Coſta d. remed. 124. n. 24.

SVMMARIVM

1 *ANnui introitus ad rationem decẽ pro ſingulis centenis venditi cum pacto immunitatis collectarum, contractum nullum reddunt, ad*

quod res iudicata per Sacrum Consilium adducitur, & nu. 2.

3 *Contractus si fiat vltra modum à Statuto taxatum, dicitur nullus, & continet iniquitatem, nec naturalis ex eo oritur obligatio.*

4 *Contractus contra formam legis dicitur nullus.*

5 *Vsuræ si vltra debitum modum promittantur, contractus vsq; ad debitum modum validus censetur.*

Caput XIX.

X his puto cumulatè ostēdisse immunitatē collectarum in vtroq; capite nō deberi simulque dubijs contra hanc opinionem excitatis, satisfecisse. verùm ne hęc resolutio iudicati authoritate careat, illam in vtroque capite adducere libuit

1 †, respectu.n. primæ Pragmaticæ sic in puncto per sacrum Concilium iudicatum, existente commissario Antonio Cadena, in causa D. Alonsi de Leyua, testatur Camill. de Curt. in suo diuersor. Iuris feudal. §. reddendo igitur, nu. 7. fol. 24. affirmant etiā Ioānes Andreas de Georgio in Repetit. feudal. cap. 42. nu. 9. Flauius Amendola ad decisionem Vincētij de Franchis, 159. nu. 4. qui nu. 5. ex summa Corona, & alijs summiştis, & Nauarra, vsurarium contractum esse

2 concludit †, quin idē de Curte contractū nullum fuisse declaratū, ipso patrocinante, affirmat, quod vltimū & si turbidum dogma videatur; non tamen defuerunt, qui contractum censualem iustum prætium à lege diffinitum excedentem in totum vitiari affirmauerint, nimirum Guido Pap. consf. 180. Bertrand. consf. 206. lib. 3. Ioannes Philip. de Paternò de censib. lib. 1. cap. 9. nu. 12. & lib. 2. c. 1. nu. 28.

3 Astipulatur etiam, quòd vbi Statutum in rebus vendendis pretiū imponit, si ea forma non seruetur, nil valet cōtractus, etiam cū iuramēto; quia deficit forma, & quia cōtractus continet iniquitatem, & est vltra modum à statuto taxatum, non nascitur obligatio naturalis. l. si non sortem, in fin. princ. de condict. indeb. quia lex damnat contractum iam quam iniquum; Roderic. Suarez in tr. ait. da las arras. nu. 27. Duardus de censibus, §. 2. quæst. 26. nu. 4. versi. Tertiò probatur; & num. sequentib.

4 & † contractus contra formam legis dicitur nullus, l. non dubium, vbi glos. Bart. Bald. & alij C. de legibus, Imol. & Franch. d'Aret. & alij in l. 1. ff. de testam. Nauarr. conf. 10. nu. 1. de vsur. lib. 5. Iacob. Gall. conf. 89. nu. 2. Carauita in pragmat. de Senat. Consult. Maced. §. 15. nu. 10. Viuius dec. decis. 369. nu. 28. Amendola ad d. decis. 159. de Franch. sub nu. 3. Sed

5 † in contrarium alios commemorat Marcell. Conuersan. ad quæst. 43. Intrigl. in tract. de censib. litera E. vt ad æquilibrium, & stateram Bullæ reducatur; quia si vsuræ vltra debitum modum permittantur, contractus tenet vsque ad debitum modum

dum, l. placuit, ff. de vsuris, l. vsuras, & ibi not. ff. eod. tit. Castrens. cõs. 114. nu. 3. vers. & ita possunt stare, & nu. 4. lib. 2. Milanes. decis. 2. n. 54. & 55. lib. 2. Io. Baptista Costa in relato remed. 124. nu. 20. & ita post Gail in obseruat. 5. nu. 19. lib. 2. Thesaur. in dec. 154. in fin. & ibi filiũ in addit. & in quæst. 69. n. 4. lib. 1. tenet Dñs Reg. Constantius ad l. 1. 2. & 3. C. de fiscalib. vsur. n. 37. idq; potius ex sũma æquitate, quàm de iuris rigore. Duard. de cẽsib. S. 2. quæst. 21. n. 54. & quæst. 26. nu. 14. 15. & seqq.

SVMMARIVM.

1 *Decisio Regiæ Cameræ in hac principali quæst. adducitur, ut teneatur creditor, seu emptor annuorũ redditũum soluere collectas, non obstante pacto immunitatis.*

2 *Exemplis superiorum non autem inferiorum est iudicandum.*

3 *Exemplo Supremi Tribunalis multũ apud Iudices debent præualere.*

4 *In re dubia semper aliorum Iudicium est amplectendum.*

5 *Firmius est iudicium, quod multorum sententia confirmatur.*

6 *Refertur tandẽ decisio in hac præcipua quæstione facta per Regium Collaterale Consilium cũ interuentu Regię Cameræ Summariæ ad fauorẽ Vniuersitatum huius Regni Neapolis, patrocinante pro ipsis Vniuersitatib. Authore, de ordine ipsius Regij Collateralis Concilij, ac Regiæ Cameræ Summariæ.*

Caput Vigesimum.

1 Vo verò ad alterum attinet caput respectu secundæ pragmaticæ, ita in indiuiduo eadem Regia Camera, die 13. Septembris, 1613. ad relationem, tunc Præsidis Iulij Petræ iudicauit, pluresq; perlegi prouisiones per eandem Regiam Cameram, deinde pro dicti decreti exequtione expeditas, quòd emptor census teneatur ad collectas ob pacti immunitatis non existentiam, & in collectis decisio Regię Cameræ maximè prodest, vt considerat Loffred. cons. 36. col. 3. vers. non obstat, n. 9. sequitur Franch. decis. 56. nu. 7.

Cæterum non expedit in re nitida, & sapienter definita per summa Tribunalia Sac. Concilij, & Regiæ Cameræ; alias subtilitates quæritare;
2 cum † exemplis non inferiorum: sed maiorum sit iudicandum, ad tex. in l. nemo, vbi Bart. C. de sent. & interloc. omn. Iud. Host. & Butr. in c. cum Bertoldus de re iudicata, Affl. dec. 383. nu. 8. Menoch. cons. 282. nu. 37. Surd. cons. 403. n. 83. lib. 3. Stephan. Gratian. discept. forens. lib. 3. c. 544.
3 nu. 33. † Supremi enim Tribunalis exempla multum apud Iudices præualere debent, Dom. Reg. Rouit. lib. 1. cons. 18. nu. 3. & cons. 78. num. 2. Menoch. cons. 264. nu. 46. lib. 3. Ses-

sæ

sæ decis. 187. nu. 10. nec malefaciũt si sententiam Senatus sequantur, inquit Rebuff. in prohem. concor. vers. vigesimo tertiò, Cabedo decis. 212 per tot. & signãter n. 7. part. 1. Gam. decis. 228. Valasch. consult. 148. nu. 126. & 27. lib. 2. Fontanella de pact. nupt. tom. 2. conclus. 7. glos. 1. part. 2.
4 nu. 53. & seqq. † cum etiam in re dubia semper aliorum iudicium sit amplectendum, Cæphal. cons. 25. nu. 26. lib. 1. Silua Nupt. lib. 5. in verb. quomodo iudicand. nu. 62. ad med. vers. sed quicquid sit, Menoch. cõs. 320. nu. 45. Turett. cons. 5. num. 19. vol. 1. Cæsar Barz. in cons. vnic. post decis. nu. 175. Surd. d. cons. 403. nu. 83. & cons. 311. num. 17. lib. 3. quasi
5 † firmius sit iudicium, quod multorum sententia confirmatur. c. prudẽtia, de offic. delegat.
6 Ex quibus die 22. Mensis Martij 1633. fuit hæc ingẽs quæstio terminata per Regium Collat. Conc. cum interuentu Regiæ Cameræ Summariæ ad fauorem Vniuersitatum huius Regni Neap. me ipso Authore pro dictis Vniuersitatibus Aduocato, ordine ipsius Regij Collateralis Consilij, ac Regiæ Cameræ Summariæ, fuitque prouisum, quòd tam exteri huius Regni, quàm Vniuersitatum ipsius, super quibus possidet annuos introitus, soluant ipsis Vniuersitatibus bonatenentiam ad rationem ducatorum duorum pro singulis cẽtenis, ita vt ex annuis ducatis septẽ, quos prius ipsæ soluebant dictis creditoribus, annuos ducatos duos, non obstante prædicto immunitatis pacto, retineant; de qua decisioné meminit Dom. Hector Capyc. Latro Regiam Cancellariam Regens dignissimus in decis. Sac. Conc. 136. nu. 51. & secundum prædicta ad fauorem dictarum Vniuersitatum allegata, Sac. Conc. in alia causa idem determinasse affirmat, anno 1637. & sic hisce lucubrationibus finis imponitur, nõ vt quid aliud in hac materia superandi non possit; sed quia ea, quæ propriè ad principalis articuli definitionem, & quæ correlariè magis conferrent; non autem ab illius tractatione aliena, conatu maximo differere volui.

Laus Deo, eiusq; Matri Cœlorum Reginæ.